PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 150 lir

Leto XXXI. Št. 153 (9155)

TRST, sobota, 5. julija 1975

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakrižnad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

ZAKLJUČENO ZASEDANJE CK KPI IN KONFERENCE DEŽELNIH IN POKRAJINSKIH TAJNIKOV PSI

KPI ZA TAKOJŠNJI ZAČETEK DELOVANJA ODBOROV PSI ODKLANJA SHEMATIČNE POLITIČNE FORMULE

Obe levi stranki ugotavljata, da je končno prišlo do začetka razčiščevanja odnosov v krščanski demokraciji zaradi demokratičnega pritiska javnosti

RIM, 4. — Po dvodnevni razpravi o poročilu, ki ga je imel senator Cossutta, se je danes zaključilo zasedanje centralnega komiteja KPI z odobritvijo resolucije, v kateri je zapopadena politična linija komunistične partije in njen nadaljnji program za bližnjo prihodnost v okviru naporov za sestavo novih deželnih, pokrajinskih in občinskih odborov v duhu volilnih izidov 15. junija.

Zaključna resolucija pravi med drugim, da je treba omogočiti deželnim, pokrajinskim in občinskim svetom, ki so bili izvoljeni 15. junija, da začnejo v najkrajšem času delovati. To je potrebno, ugotavlja zaključni dokument CK KPI, da se zagotovi pošteno delovanje demokratičnega režima in da se pozitivno odgovori na dramatična vprašanja, ki pritiskajo na prebivalstvo. Zato se komunisti obvezujejo, je rečeno v resoluciji, da bodo pospešeno nadaljevali s političnim programskim soočenjem, ki je že v teku v mnogih deželah, da se spravi k življenju upravne odbore, ki morajo temeljiti na najširšem pogovoru med demokratičnimi in antifašističnimi silami, ki bodo učinkoviti in pošteni, ki bodo odprti najširšemu sodelovanju in demokratičnemu nadzorstvu prebivalstva.

Dežele, pokrajine in občine, nadaljuje resolucija, lahko odigrajo važno vlogo v sedanji hudi gospodarski in politični krizi. Zato je treba zagotoviti potrebna sredstva, da bodo lahko dežele in krajevne uprave takoj razvile svojo dejavnost na področju javnih naložb, zlasti pa še pri gradnji ljudskih stanovanj in šol, pri izboljšanju kmetijstva in javnega prometa.

Potem ko resolucija govori o potrebi razčiščenja položaja na vseh ravneh javnega in političnega življenja v Italiji v duhu zahtev volivcev, ugotavlja, da je prebivalstvo z volilnim izidom najbolj odkrito obsodilo slabo upravljanje, krivico in korupcijo. Zato so sedaj potrebne korenite spremembe. V resoluciji CK KPI opozarja, da bi vsak poskus zamolčanja nujnih vprašanj, ki jih je treba rešiti, in nove politike, ki jo je treba sprejeti, zaostril splošno krizo, ki pretresa državo, povečal spore in omogočil reakcionarnim silam, da vnovič začnejo dvigati glavo.

Potem ko resolucija ponavlja predloge, ki jih je KP dala takoj po volitvah 15. junija, kaj je treba storiti, da se začenjajo reševati gospodarska in politična vprašanja v državi, da se moralizira javno življenje v okviru politike preureditve javne uprave, da se dajo pobude za obrambo demokratičnega in antifašističnega reda in za varnost prebivalcev, poudarja, da bodo komunisti dali v parlamentu in v vseh izvolienih telesih potrebne pobude za rešitev omenjenih vprašanj in podpirajo svojo podporo gibanju in boju delavskih množic ter sindikatom, ki se bojujejo za novo gospodarsko politiko.

Proti koncu resolucija ugotavlja, da se nobena politična sila ne more izogniti resnemu obravnavanju teh vprašanj in novi stvarnosti v državi. Tudi kriza, ki je nastala v osrednjem vodstvu krščanske demokracije, je posledica demokratičnega pritiska za obnovitev političnega življenja. Resolucija končuje z ugotovitvijo, da so volitve 15. junija odprle novo obdobje tudi za življenje in delovanje komunistične partije, ki ima sedaj mnogo večjo odgovornost kot kdajkoli poprej.

V Rimu se je danes zaključila tudi vsedržavna konferenca deželnih in pokrajinskih tajnikov PSI z govorom tajnika stranke De Martina, ki je v bistvu povzel razpravo in napravil obračun dosedanjih sklepov socialistične stranke v zvezi z dogovori in pobudami za sestavo novih deželnih, pokrajinskih in občinskih odborov s sodelovanjem najširših demokratičnih sil.

De Martino je ugotovil, da je prišla v teku zasedanja konference do izraza odobritev politične linije, ki jo je določilo osrednje vodstvo krščanske in ki je bila zapopadena v poročilo o vprašanjih sestave novih odborov. Ta politična linija, je poudaril De Martino, se dejansko ujema z razvojem in smernicami, ki jih je socialistična stranka vedno zasledovala, ki odklanjajo shematičnost političnih formul in je skušala premostiti na krajevni ravni stroge kontrapozicije. Ta linija danes ustreza željam, ki jih je ljudstvo izrazilo z glasovanjem. Krajevne organizacije stranke, je dejal tajnik PSI, morajo zaradi tega prevzeti vse potrebne pobude, upoštevajoč različne položaje na krajevni ravni in se morajo izogniti kateremu koli shematizmu.

Glede splošne politike je De Martino ugotovil, da je razprava v osrednjem vodstvu krščanske demokracije pokazala, da se je v tej stranki začel proces obnovitve, ki pa še vedno ne ustreza potrebam obnove na osnovi volilnih rezultatov. Do sedaj še ni prišla do izraza nobena alternativna politična linija do dosedanje politike in še ni jasno na čem sloni notranji spopad med demokristjani. KD še vedno govori o levi sredini kot o edini rešitvi in se noče niti lotiti resnega proučevanja vzrokov, ki so povzročili krizo odnosov s socialistično stranko, ki se je dejansko spremenila v ostro polemično kontrapozicijo.

Tudi odložitev razprave v notranjosti KD za dva tedna, je dodal De Martino, ne koristi izboljšanju odnosov zaradi resnosti vprašanj, ki pretresajo državo in nujnosti ukrepov proti stalnemu zmanjšanju naložb, za obrambo zaposlitve delavcev, za preobrat, za Jug in za najbolj revne dežele.

De Martino je zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da medtem ko se pereča vprašanja v državi kopičijo ni mogoče verjeti, da stranke nadaljujejo s svojimi večnimi notranjimi igrami, ne upoštevajoč, da po 15. juniju ne more ostati vse pri starem.

BERLIN, 4. — Podpredsednik vzhodnonemške vlade Weiss je danes izjavil, da ni nobenega načrta za takojšnjo vzpostavitev trgovskih odnosov med gospodarsko organizacijo vzhodne Evrope — SEV in Evropsko gospodarsko skupnostjo. Po nedavnem sestanku predsednikov vlade držav SEV, ki je bil v Budimpešti, je tajnik te gospodarske organizacije Nikolaj Fedejev izjavil, da je SEV pripravljena navezati tesne odnose z EGS.

Danes celodnevna stavka časnikarjev agencije ANSA

RIM, 4. — Časnikarji tiskovne agencije ANSA so danes proglasili 96 ur stavke. Prvih 24 ur bodo stavkali jutri od 7. ure do 7. ure v nedeljo. Časnikarji so sklenili, da bodo uprizorili še druge oblike protesta proti lastnikom agencije. To pomeni, da jutri ves dan tiskovna agencija ne bo delala in da bodo prizadeti predvsem vsi tisti dnevniki, ki jim agencija ANSA daje dnevno vse notranje in zunanje politične vesti.

Časnikarji agencije ANSA pravijo, da že več kot tri mesece vodijo pogajanja s predstavniki lastnikov agencije, ki pa niso pripeljala do najmanjšega rezultata. Zahtevajo obnovitev dopolnilne delovne pogodbe, ki je zapadla konec lanskega leta in je stara že tri leta. Poleg tega časnikarji pojasnjujejo, da zahtevajo v dopolnilni delovni pogodbi jamstva, da bodo lastniki dobro upravljali javni denar, ki ga dobivajo za vzdrževanje agencije, da bo lahko ANSA imela svojo nenadomestljivo vlogo, kot svobodni in demokratični informacijski vir predvsem za male časnike.

Vodstvo vsedržavne časnikarske zveze je izrazilo časnikarjem agencije ANSA popolno podporo in ugotavlja, da se boj časnikarjev nanaša dejansko na obstoj največje italijanske časnikarske agencije.

RAZGOVOR Z DEŽ. TAJNIKOM PSI TRINGALEJEM O POVOLILNIH PERSPEKTIVAH

PSI si bo pri sestavi uprav prizadevala predvsem za srečanje med ljudskimi silami

Slovenska narodnostna skupnost moment kulturne obogatitve in mirnega sožitja v demokratični rasti dežele - Okrepitev odnosov med sosednimi deželami element okrepitve politike miru

Vpr.: Z volitvami so bili postavljeni novi odnosi sil. PSI se je utrdila v deželi in v vsedržavnem merilu kot tretja stranka in kot stranka, ki ima velike odgovornosti. Kateri so vzroki potrjenega in okrepljenega zaupanja volivcev?

Odg.: PSI je dosegla v Italiji in v deželi pomemben uspeh, ki je del občutnega premika na levo italijanskih volivcev. Ta rezultat je še bolj značilen, če ga imamo, kot so mnenja vsi politični komentatorji, za zahtevo italijanskega ljudstva po bistvenih spremembah v italijanski družbi. Spričo povečanja glasov na zadnjih volitvah predstavlja PSI dinamičen moment, katerega namen je pospešiti družbeno, gospodarsko in demokratično rast Italije.

Volivci, ki so oddali svoj glas za socialistično stranko, so to storili po temeljitem premisleku. Potrditev in okrepitev zaupanja v PSI je treba pripisati podobi vladne stranke, katere želja je prebiti statičnost in okostenelost, ki je do 15. junija pogojevala italijansko družbo. PSI je stranka, ki je bila v prvi vrsti v borbi za obrambo interesov delovnega razreda pa tudi v obrambi civilnih svoboščin in protifašistične angažiranosti.

Vpr.: Z volitvami se odpirajo nove perspektive na raznih ravneh. Kateri je položaj in razmerje sil v okviru dežele?

Odg.: Odgovor na drugi del vprašanja predpostavlja obenem odgovor na celotno vprašanje.

PSI razpolaga sedaj v deželi s silo, ki ustreza eni tretjini glasov KD in več kot dve tretjini glasov KPI. Razmerje sil med temi strankami je torej v naši deželi drugačno kot v drugih deželah ali pa v ostalih delih Italije. Razmerje je bolj ugodno za PSI. Ker mora politična borba upoštevati realno težo ter razporeditev političnih sil, ni dvoma, da bo PSI vodila svojo politično akcijo ob upoštevanju tega bistvenega podatka.

Vpr.: Isto vprašanje je zelo zanimivo tudi na ravni krajevnih uprav, v deželi na splošno in še zlasti v tržaški in goriški pokrajini.

Odg.: Pred kratkim je s tem v zvezi vsedržavno vodstvo stranke dalo jasna navodila.

V deželnem okviru je deželni komite pred volitvami soglasno odobril dokument, ki ga je objavil tudi vaš dnevnik in v katerem je jasno podana ocena o političnem položaju v krajevnih upravah ter smernice stranke.

Na podlagi teh ocen in ob spoštovanju izidov demokratičnih volitev bo stranka predvsem branila izvoljene skupščine in nasprotovala komisarskim upravam na podlagi primerne karakterizacije programov in načinov upravljanja in bomo zato zavračali pritiske zmernih sil.

Pri sestavah odborov si bo PSI prizadevala, da bi favorizirala programsko srečanje med velikimi ljudskimi in med vsemi demokratičnimi silami, dovzetnimi za uresničitev novega političnega upravnega načrta. Zato bo osredotočila svojo akcijo za resnično decentralizacijo ter za zagotovitev trdnih uprav krajevnim ustanovam, uprav, ki bi bile obenem učinkovite.

Stranka si bo v vsakem primeru prizadevala za sestavo odborov s tistimi silami, s katerimi bo dosegla politični in programski sporazum. To velja še zlasti v tistih primerih, ko je mogoča izbira med levo večino in med levosredinsko večino.

Kjer bo mogoča samo sestava leve večine, bo PSI prispevala k njeni sestavi na podlagi svojega kakovostnega doprinosa k programom, metodam upravljanja in vodenja javnih koristi, kar naj opraviči našo prisotnost.

PSI si bo istočasno prizadevala, da bi omogočili udeležbo v večini, v različnih možnih oblikah, tudi drugim demokratičnim silam.

Kjer pa obstaja možnost za sestavo samo levosredinske večine, si bo PSI prizadevala, da bi premostila zaprtost na levo, svojo udeležbo in podporo pa bo pogojila z realno obnovitvijo ter z učinkovito spremembo metod upravljanja javnih koristi.

PSI si bo v bistvu prizadevala za premostitev shematičnih formul ter za to, da bi dala večji poudarek programom ter njihovemu korektnemu izvajanju, pri katerem bi bile zainteresirane vse razpoložljive demokratične sile.

Vpr.: Na splošno lahko ugotovimo povečanje slovenskih glasov v PSI v vseh treh pokrajinah naše dežele. Kateri so vzroki in kaj namerava storiti PSI, da bi ohranil zaupanje slovenskih volivcev?

Odg.: Socialistična stranka je zabeležila povečanje glasov slovenskih volivcev zaradi nekaterih splošnih in zaradi nekaterih točno določenih vzrokov.

Slovenski volivec je od vedno politično zelo zaveden ter občutljiv, racionalno in ne čustveno, za konkretna stališča in dejstva.

Vsa Italija in tudi naša dežela sta se izrekli za levico: slovenski volivec pa je psihološko anticipiral levo izbiro.

Glasovi za PSI izhajajo z ene strani iz obrambe interesov slovenske manjšine, ki so jo socialisti vedno prepričano zagovarjali v vseh izvoljenih skupščinah, v občini, pokrajini in deželi, v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Z druge strani pa je bistvena enakost splošnih političnih stališč KD in SS stala sledenjo politično skupino glasove bolj naprednega dela svojih možnih volivcev.

Deželni tajnik PSI Gioacchino Tringale

Nadaljnji demokratični razvoj dežele skupnosti, v okviru katere predstavlja slovenska manjšina moment kulturne obogatitve, demokratičnega napredka in mirnega sožitja, pomeni za socialistično stranko smernico, katere se mora strogo držati. Iz tega socialistična stališča je treba odpraviti vsako predvolilno namero, ker temelji na ideološki in politični dediščini socialistične stranke, ki ji ga v Italiji in v deželi ne more nihče odrekati.

Vpr.: *Senator Fanfani je kot znano pred volitvami polemiziral z deželo in z njeno odprto politiko do sosedov, češ da gre za napad na centralizem države. Katero je mnenje socialistične stranke o odprti vlogi dežele v mednarodnih vprašanjih in še zlasti glede odnosov s sosednima Slovenijo in Hrvatsko?*

Odg.: Volilna kampanja, kot je bila tista, ki jo je vodila KD, omogoča oživljanje vseh mogočih prikazni, morda celo osebnosti iz severnjaških sag, ali pa če je koristno, tudi hudiča.

Dejstvo je, da tudi socialisti menijo, da je zunanja politika v pristojnosti države (in nihče ni nikoli tega zanikal), kljub temu pa je PSI mnenja, da so stiki in okrepitev odnosov med bližnjimi deželami elementi, ki ustvarjajo tako vzdušje, ki, poleg vsega, ne nasprotuje zunanji politiki miru in miroljubnega sožitja med narodi.

Napad na državo je prav stališče tistega, ki gleda na ta vprašanja s provincialnega stališča in iz rimskega zornega kota. Italijanska socialistična stranka, odkar deli odgovornosti v okviru deželne vlade, je bila gonilni element za vzpostavitev stikov s sosednjimi deželami: vse preveč je splošnih političnih in gospodarskih vezi, skupnih kulturnih interesov — ki so jih za časa fašističnega dvajsetletja nasilno raztrgali — ki povezujejo narode tega področja, da bi jim danes z besedami nasprotovali.

Obstaja tendenca, ki jo zagovarjajo velike ljudske in demokratične sile dežele in za katero ni poti nazaj: problem je kvečjemu, kako jo okrepiti ter ji omogočiti vedno večjo učinkovitost, ne pa jo prekiniti.

NEAPELJ, 4. — Na sedežu poveljstva zavezniških pomorskih sil za južno Evropo je bil letni sestanek poveljnikov pomorskih področij NATO v Sredozemlju.

V maju nevaren padec industrijske proizvodnje

RIM, 4. — Osrednji statistični zavod je danes objavil podatke o industrijski proizvodnji v mesecu maju, ki so zelo resni. Proizvodnja se je zmanjšala za 18,7 odstotka v primerjavi z majem lani, kar je največ, odkar je začela lansko jesen upadati. V prvih petih mesecih letos se je proizvodnja zmanjšala za 13,2 odstotka. Če vzamemo v poštev industrijsko proizvodnjo od marca do maja letos in od lanskega decembra do letos februarja, ugotovimo, da je bila od marca do maja za 2,4 odstotka nižja.

Bivši minister za gospodarsko načrtovanje in proračun socialist Giolitti je danes izjavil, da je industrijska proizvodnja v maju strogo svarilo in da socialistična stranka že več kot eno leto opozarja na to nevarnost. Giolitti je tudi obsodil tiste, ki namenoma govorijo o ozdravitvi italijanskega gospodarstva, da bi prikrili dejanski položaj in molčijo o znakih, ki so lahko usodnega pomena za celotno italijansko gospodarstvo. Za spremenitev položaja, pravi Giolitti, je treba popolnoma spremeniti tudi gospodarsko politiko s konkretnimi dejanji v industrijski politiki in financiranju naložb.

O resnem gospodarskem položaju v Italiji in o velikem številu brezposelnih govori tudi bivši minister za delo socialist Bertoldi v intervjuju, ki ga je dal dnevniku «Paese Sera». Ugotavlja, da je danes v Italiji mnogo več kot milijon brezposelnih. Bertoldi pravi, da uradne statistike ministrstva za delo govorijo o milijonu 200.000 brezposelnih, ki pa ne upoštevajo mladih diplomirancev, ki se niso nikoli vpisali v sezname brezposelnih. Mladih ljudi, ki iščejo prvo zaposlitev, je po podatkih Bertoldija 330.000. Vzroki tako visoke brezposelnosti vidi Bertoldi v divji deflacijski politiki, ki je povzročila velik zastoj v proizvodnji.

Spori v vodstvu liberalne stranke po volilnem porazu

RIM, 4. — Na današnji seji osrednjega vodstva liberalcev je prišlo do hudih sporov. Namestnik tajnika Biondi je že pred začetkom seje odstopil v pričakovanju, da bodo odstopili tudi vsi ostali voditelji stranke pred sklicanjem zasedanja vsedržavnega sveta. Biondi je dejal, da je treba v stranki odkrito ugotoviti vzroke volilnega poraza 15. junija in da se mora vodstvo izogniti površni rešitvi vseh vprašanj, ki danes tarejo stranko.

Do drugega kričečega primera je prišlo ob začetku seje, ko je skupina parlamentarcev zapustila dvorano iz protesta, ker sta predsednik Malagodi in tajnik Bignardi vključila v dnevni red prihodnjega zasedanja državnega sveta tudi točko o sklicanju vsedržavnega kongresa stranke, ne da bi se poprej posvetovala z osrednjim vodstvom. Ob koncu seje osrednjega vodstva so zavrnili odstop Biondija, sklicali zasedanje vsedržavnega sveta 18., 19. in 20. julija ter sklenili, da bodo na njem ocenili voditelje stranke in njihovo politiko. Na zasedanju bodo določili tudi datum kongresa.

ŽENEVA, 4. — Koordinacijska komisija konference za varnost in sodelovanje v Evropi je imela tudi sinoči sestanek, na katerem so govorili o konferenci «na vrhu», ki bi morala biti v Helsinkih. Na žalost se tudi tokrat niso dogovorili in se bodo ponovno sestali jutri.

NAJHUJŠI POKOL V ZADNJIH OSMIH LETIH

Teroristični atentat v središču Jeruzalema Štirinajst mrtvih in sedemdeset ranjenih

Neznanci so pustili na pločniku hladilnik, v katerem je bilo 20 kg trotila - Organizacija za osvoboditev Palestine si je prevzela odgovornost za atentat - Iz ure v uro pričakujejo reakcijo Izraelcev

JERUZALEM, 4. — Eksplozija močnega trotilskega naboja, skritega v starem hladilniku, ki ga je nekdo pustil pri vhodu hotela «Ron», v eni najbolj prometnih jeruzalemskih ulic je povzročil danes zjutraj pravi pokol, v katerem je do sedaj zgubilo življenje 14 oseb, približno sedemdeset pa jih je bilo ranjenih. Od teh je 11 ranjencev v smrtni nevarnosti in v jeruzalemski bolnišnici ne izključujejo možnosti, da bi obračun zločinskega početja postal še bolj dramatičen. Med mrtvimi so tri ženske in dva otroka.

Odgovornost za podli atentat si je prevzela skupina gverilcev, ki pripadajo organizaciji za osvoboditev Palestine. Samo včeraj je Jaser Arafat v nekem intervjuju napovedal zaostritev gverilske dejavnosti na izraelskem ozemlju, pri čemer pa je večina političnih opazovalcev bila mnenja, da bo šlo za akcije naperjene proti vojaškim objektivom ne pa proti civilnemu prebivalstvu. V sedanji fazi krize na Bližnjem vzhodu, ko je Egipt s svojim odprtim stališčem dokazal, da je samo Izrael tisti, ki s svojo nepopustljivostjo ovira dosego končnega sporazuma za rešitev krize na tem področju, so take teroristične akcije palestinskih gverilcev za arabsko stvar zelo negativne in gredo samo v korist Izraela. Jeruzalemska vlada se bo sedaj spet lahko predstavila svetovni javnosti kot žrtev nasilja, predvsem pa bodo posledice zelo hude za Palestince same, saj je izkušnja pokazala, da je jeruzalemska vlada doslej še vedno reagirala na take teroristične akcije z letalskimi ali drugimi napadi na palestinska taborišča v Libanonu. V Jeruzalemu že odkrito govorijo o ostri izraelski akciji proti taboriščem in vasem v južnem Libanonu.

Do eksplozije, ki jo je povzročilo kakih 20 kg trotila, je prišlo danes zjutraj približno ob 10. uri po tamkajšnjem času. Hladilnik so nekaj minut prej raztovorili s tovornjaka ter ga postavili na vogal med središčno Ulico Jafa in Trgom Sion, ob vhodu v majhen hotel «Ron». Nekaj ljudi je takoj telefoniralo policiji, saj se jim je prisotnost hladilnika na pločniku zdela sumljiva. Prvi patruljni avto je bil oddaljen kakih 50 metrov, ko je prišlo do eksplozije, po kateri je obležalo na tleh na desetine mrtvih in ranjenih. Šipe na bližnjih hišah so se razbile na drobne kose, mnoge trgovine so bile resno poškodovane. Samo nekaj minut kasneje je neki avto z veliko naglico vozil mimo cestnega bloka, ki ga je izraelska policija takoj postavila. Iz avta je padlo nekaj strelov, ki menda niso ranili nikogar. Takojšnje preiskave, da bi ugotovili, kdo je bil v avtu, niso obrodile nobenih sadov. Palestinska tiskovna agencija WAFA je vsekakor objavila sporočilo, v katerem pravi, da so nekateri njeni pripadniki takoj po atentatu napadli skupino izraelskih vojakov.

Kot prvi ukrep po atentatu naj omenimo aretacijo več sto Arabcev, ki jih policija sedaj zaslišuje. Ko se je vest o atentatu raznesla, je množica razjarjenih Židov skušala prodreti v arabsko mestno četrt, kar je policija le s težavo preprečila. Jeruzalemski župan je po radiu pozval prebivalstvo naj ohrani mirno kri in naj ne ogroža mirnega sožitja med Židi in Arabci.

Današnji atentat je najhujši od leta 1968, ko je v mestni tržnici eksplodiral avto, v katerem je bilo 200 kg trotila, pri čemer je bilo 13 mrtvih. Pri tem seveda ne upoštevamo številnih atentatov, ko so pripadniki raznih palestinskih terorističnih organizacij prodrli v nekatere izraelske vasi in zajeli talce. Po današnjem atentatu je bilo dalj časa popolnoma nemogoče zvedeti, koliko mrtvih je povzročil. Po uradnih podatkih je kazalo, da je bilo mrtvih 12, kontrola pri raznih jeruzalemskih bolnišnicah pa je pokazal, da je število smrtnih žrtev 14.

Pogovor Mora s socialdemokrati

RIM, 4. — Predsednik vlade Moro je danes imel prvo srečanje s predstavniki socialdemokratov v okviru pogovorov, ki jih namerava imeti z vsemi strankami, ki podpirajo njegovo vlado. Sprejel je predsednika in tajnika PSDI Saragata in Tanassija. Z njima se je pogovarjal o sestavi dopolnilnega vladnega programa o najnujnejših gospodarskih in socialnih vprašanjih. Saragat je izjavil, da so govorili predvsem o potrebi po povečanju proizvodnje, o zidanju ljudskih stanovanj, šol, bolnišnic, o zavarovanju delavskih plač in o varčevanju. Podobne sestanke bo imel Moro s predstavniki ostalih treh strank šele v prihodnjem tednu.

OBISK BRITANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA

V Rimu pogovori Rumor-Callaghan

Zadovoljstvo ob izidu referenduma o nadaljnji udeležbi Velike Britanije v EGS

RIM, 4. — V okviru svojega obiska v Italiji se je britanski zunanji minister Callaghan sestal s svojim italijanskim kolegom Rumorjem, nakar sta ga sprejela tudi predsednik republike Leone in šef italijanske vlade Moro. V tiskovni konferenci, ki jo je imel v rezidenci britanskega veleposlanika v Rimu je Callaghan izrazil svoje zadovoljstvo ob izidih obiska v Rimu ter poudaril, da bo Italija imela v prihodnjih mesecih zelo pomembno vlogo v okviru EGS, saj bo prevzela začasno predsedstvo organizacije.

Dodal je, da je bilo njegovo potovanje v Italijo uspešno, še zlasti kar zadeva pogovore z Rumorjem. Obravnavala sva, je dejal šef britanske diplomacije, vprašanje Bližnjega vzhoda, Izraela, arabskih držav ter potek konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki zelo dobro napreduje. Povedal je tudi, da se je sestal s tajnikom PSDI Tanassijem in s tajnikom socialistične stranke De Martinom. Eden prisotnih časnikarjev ga je vprašal, zakaj ni zaprosil za pogovor z Berlinguerjem, nakar je Callaghan dejal, da je prišel v Rim kot predstavnik londonske vlade in da je praksa, da se kot tak sestane s tistimi političnimi predstavniki, ki pokažejo za to zanimanje. S tem v zvezi je dodal, da sta Tanassi in De Martino izrazila željo, da se z njim sestaneta.

V teku pogovorov Moro - Callaghan je bil govor, kot poročajo iz neuradnih krogov, o splošnem položaju v okviru Evropske gospodarske skupnosti. S tem v zvezi je Moro izrazil svoje zadovoljstvo ob izidu ljudskega glasovanja v Veliki Britaniji, s katerim so se odločili za nadaljnjo udeležbo Londona v EGS. S tem se je zaključila stara polemika in je bilo Veliki Britaniji omogočeno uspešno sodelovanje v gospodarski skupnosti.

O izidu referenduma v Veliki Britaniji je govoril na kosilu, ki ga je priredil v čast britanskega gosta, tudi predsednik republike Leone, ki je dejal, da odpirajo izidi referenduma zelo ugodne perspektive za sodelovanje Londona v EGS. Leone je ob zaključku izrazil željo, da bi čimprej dosegli sporazum o splošnih volitvah v evropski parlament.

Sporazum FIAT-sindikati

TURIN, 4. — Tukaj je prišlo danes med ravnateljstvom družbe Fiat in federacijo kovinarskih delavcev do sporazuma o številnih spornih točkah, o katerih je tekla razprava že dlje časa. S tem sporazumom so bila odstranjena z dnevnega reda najnujnejša vprašanja delavcev o preureditvi proizvodnje, ali premestitvi v podjetju. Sindikati so ugotovili, da je dogovor v duhu sporazuma od marca 1974, saj določa med drugim tudi tako imenovana «strokovna področja».

4. JULIJ, DAN BORCA

Praznovanje v duhu dosežkov revolucije in samoupravnega socializma v Jugoslaviji

(Od našega sodelavca)

LJUBLJANA, 4. — Po vsej Sloveniji, oziroma Jugoslaviji so danes s številnimi slovesnostmi, polaganjem vencev na grobove padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, srečanjem borcev, mladine, vojakov in občanov proslavili 4. julij, dan borca. Spomnili so se prelomnega 4. julija leta 1941, ko je bila v Beogradu zgodovinska seja politbiroja centralnega komiteja komunistične partije Jugoslavije. Vodil jo je predsednik Tito, na njej pa so sklenili začeti oborožen boj proti okupatorju in domačim izdajalcem. Ta sklep je obenem označil začetek socialistične revolucije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 4. julija pa se tudi spominjajo tistih, ki jih je v boju za svetle ideale prehitela smrt; vsak dan borca pa je tudi praznik samoupravnega socializma v Jugoslaviji. Borce in vse, ki so sodelovali v narodnoosvobodilnem boju namreč ni združeval le skupen boj proti okupatorju, ampak so bili od vsega začetka trdno odločeni, da ne more biti povratka na staro, da se ne bojujejo za to, da bi bili ljudje jutri spet izkoriščani kot v stari Jugoslaviji. Že v samem boju je v Jugoslaviji nastajala podoba novega družbenega reda, ki naj bi izkoreninil vsakršno izkoriščanje in ki naj bi učlovečil človeka.

Ob praznovanju so pripravili tudi številna zborovanja, na katerih so govorili ugledni predstavniki družbeno - političnega življenja, govorili so o pomenu narodnoosvobodilnega boja v Jugoslaviji, povojni graditvi porušene domovine in uspehih, ki so jih dosegli jugoslovanski narodi in narodnosti.

P. Š.

«Petrolejski škandal» končno pred zbornico?

RIM, 4. — Končno bo parlamentarna preiskovalna komisija zaključila mučno delo v zvezi s «petrolejskimi škandali», se pravi korupcijo vladnih strank v zameno za zakonske olajšave naftnim industrijcem v Italiji, o kateri je bilo že veliko govora in ni manjkalo, pred volitvami, poskusov, da bi zadevo spravili med staro šaro v pozabo.

Komisija, kateri predseduje demokristjan Castelli, je namreč sklenila, da bo temu vprašanju posvetila pet sej, od 13. do 18. julija. Medtem so spet zaslišali inž. Chiaranteja v zvezi z «afero AHAS».

Poplave in neurja po celi Romuniji

BUKAREŠTA, 4. — Močne poplave, neurja in nevihte beležijo po vsej Romuniji, kjer dežuje že celih deset dni nepretrgoma. Posebno hude so poplave v Transilvaniji in naftnih centrih okoli Ploestija.

Zaradi velike materialne škode, ki je niso še mogli izračunati, je romunska vlada sklenila splošno mobilizacijo vseh razpoložljivih sil, da se postavi po robu valu slabega vremena.

V Rimu se je danes zaključilo zasedanje centralnega komiteja KPI, na katerem so izglasovali resolucijo, ki povzema bistvo vsebine poročila senatorja Cossutte in razprave o akcijskem programu za sestavo novih deželnih, pokrajinskih in občinskih odborov v duhu volilnih izidov 15. junija in demokratične obnove političnega in gospodarskega življenja v Italiji. Komunistična partija se obvezuje, da bo dala pobude na vseh ravneh za rešitev najbolj perečih vprašanj v državi, v okviru dogovorov med vsemi demokratičnimi silami za upravljanje dežel, pokrajin in občin. Včeraj se je končala tudi vsedržavna konferenca deželnih in pokrajinskih tajnikov PSI. Ob zaključku je govoril tajnik stranke De Martino, ki je ugotovil, da je prišla na zasedanju do izraza politična linija, ki se dejansko ujema z razvojem in smernicami, ki jih je socialistična stranka vedno zasledovala in ki odklanjajo shematičnost političnih formul.

V Jeruzalemu je atentat, katerega odgovornost so si prevzeli pripadniki organizacije za osvoboditev Palestine, povzročila štirinajst smrtnih žrtev in sedemdeset ranjenih, od katerih je eden najst v smrtni nevarnosti in ne izključujejo možnosti, da bi obračun lahko postal še bolj tragičen. Do eksplozije peklenskega stroja je prišlo v jutranjih urah, ko so neznanci postavili star hladilnik v katerem je bil skrit peklenski stroj, v eno najbolj prometnih jeruzalemskih ulic. Nekaterim mimoidočim se je hladilnik zdel sumljiv in so zato obvestili policijo, ki pa je prišla na kraj prepozno, ko je že prišlo do eksplozije. Politični opazovalci v Jeruzalemu so prepričani, da bo izraelska vlada zelo trdo odgovorila na to akcijo palestinskih teroristov. Domnevajo, da bodo Izraelci po vsej verjetnosti ponovno napadli palestinska taborišča v južnem Libanonu.

DANES

S SKUPNEGA SESTANKA KRAJEVNIH DELEGACIJ KPI IN PSI

V devinsko-nabrežinski občini potreben nov način reševanja perečih problemov

V četrtek prvo zasedanje miljskega občinskega sveta s koalicijo KPI-PSI

Včeraj sta se v Nabrežini sestali delegaciji krajevnih sekcij KPI in PSI, ki sta na prvem skupnem sestanku obravnavali perspektive, ki jih odpirajo v devinsko - nabrežinski občini volilni rezultati prejšnjega 15. junija. Delegaciji sta najprej ugotovili pozitivni napredek obeh delavskih strank in sta nato pretresli možnosti za sestavo nove občinske uprave. Razpravljali sta o vsebini volilnih programov, iz katerih izvira skupna volja, da se nadaljuje s soočenjem in naj se le-to po možnosti razširi na vse demokratične stranke, ki so zastopane v občinskem svetu. To z namenom, da se čimprej uveljavi taka uprava, ki bo na nov način reševala probleme devinsko - nabrežinske občine.

Zato sta obe delegaciji pozvali prijatelje Slovenske skupnosti ter socialdemokratsko in demokrščansko stranko naj jasno izrazijo svoja stališča. Poudarili sta nadalje, da se je treba soočiti na vsebinskih vprašanjih in to pred vsakim razjasnilnim pogovorom. Delegaciji sta odbili vsak poskus tistih sil, ki delujejo za razvrednotenje izida volitev s perspektivo komisarskega vodenja občine.

Delegaciji se bosta spet sestali v prihodnjih dneh za poglobitev vsebine in prednostne lestvice z namenom, da se čimprej skliče občinski svet, kot prvi korak za tisti proces obnovitve, ki so ga volivci jasno nakazali s svojim glasom.

V miljski občini pa je nova večina že določena in v četrtek, na prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta, bodo komunistični in socialistični svetovalci izvolili župana in občinski odbor, katerega bodo sestavljali štirje stalni odborniki in dva namestnika. Dogovor med svetovalci KPI in PSI je potrdila na svojem sestanku tudi krajevna sekcija KPI, ki je pozvala k sodelovanju z občinsko upravo vse demokratične zastopnike drugih strank. Na sestanku sekcije so imenovali tudi predsedstvo svetovalske skupine komunistov: načelnik skupine bo Gino Fontanot, njegova namestnika Luciano Tremul in Mara Ciacchi, tajnik pa Adriano Crevatin.

● **V prostorih** osnovne šole v Čamporah se bo v torek, 8. t.m., ob 20. uri sestal rajonski svet Zindisa. Čampor in Lazareta. Po zakonskih določilih bo seja javna.

DANES IN JUTRI

bo v Prosvetnem domu na Opčinah v okviru proslav 30-letnice osvoboditve

IX. PARTIZANSKI TABOR

Danes, ob 21. uri — Baklada iz Prosvetnega doma k spomeniku padlim, kjer bo nastopil pevski zbor Tabor.

Jutri, ob 16. uri — Otvoritev. Nastopajo pevski zbor in baletna skupina Tabor, kotalkarji ŠD Polet in godba na pihala s Proseka - Kontovela. Govorniki: Arturo Calabria in Dušan Košuta. Razstava NOB: sodelujejo dijaki srednje šole Srečko Kosovel in učenci osnovne šole na Opčinah. Igral bo ansambel Lojzeta Furlana.

Oba dneva bodo delovali kioski.

Od 7. do 19. julija v Ljubljani

Seminar slovenskega jezika in kulture

Letošnji seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga vsako leto prireja Oddelek za slovanske jezike in književnost filozofske fakultete v Ljubljani, se bo začel v ponedeljek, 7. julija, in bo trajal do 19. julija. Slovesna otvoritev seminarja bo v ponedeljek ob 11. uri na filozofski fakulteti. Predavanja in lektorati bodo v prostorih filozofske fakultete, Aškerčeva 12.

Na seminarju bodo predavali: prof. dr. Vasilij Mirk, prof. dr. Tine Logar, znanstveni svetovalec SAZU Alfonz Gspan, asist. Janez Dular, višji strokovni sodelavec SAZU France Novak, doc. dr. Breda Pogorelec, asist. Jože Koruza, dr. Štefan Barbarič, doc. dr. Martina Orožen, doc. dr. Matjaž Kmecel, izredni prof. dr. Vekoslav Kremenšek, red. prof. dr. Dušan Pirjevec, izr. prof. dr. Jože Kastelic, red. prof. dr. France Zadravec, red. prof. dr. Nace Šumi, prof. višje šole France Jakopin, doc. dr. Helga Glušič, ak. red. prof. dr. Dragotin Cvetko, izr. prof. dr. Jože Toporišič, prof. viš. šole Gregor Kocijan.

V nedeljo, 13. julija, bo izlet: Ljubljana, Velike Lašče, Ribnica, Kočevje, Baza XX, Novo mesto, Otočec, Ljubljana.

Prof. Alešu Lokarju stolica v Anconi

Prof. Aleš Lokar je zmagal natečaj za stolico blagoznanstva na univerzi v Anconi. Doslej je poučeval kot poverjeni profesor isti predmet v Anconi in kot asistent na ekonomski fakulteti tržaške univerze. Stolico na univerzi v Anconi bo prevzel do potrditve za dve leti kot izredni profesor.

OB PONOVNEM ODPRTJU SUEŠKEGA PREKOPA

Na severnem Jadranu nujno sodelovanje pristanišč s tostran in onstran meje

SR Slovenija se uradno zavzema za sodelovanje med Trstom in Koprom
Možnosti tranzitnega prometa Trst - Nova Gorica - Jesenice - Avstrija

Eno izmed najbolj zanimivih in pričakovanih srečanj v okviru nedavnega tržaškega velesejma je bil prav gotovo dvodnevni posvet o vlogi, ki naj bi jo tržaška luka igrala po ponovnem odprtju Sueškega prekopa pri pospeševanju blagovne menjave med Evropo in deželami onkraj Sueza. Posvet je bil v času, ko je bilo to vprašanje še posebno aktualno in se je odvijal v pogojih, ki bi lahko zagotovili določen uspeh prizadevanj organizatorjev, to je vodstva Neodvisne ustanove za tržaški velesejem, Odbora za preučevanje in razvoj prometa in pristanišča ter samega ministrstva za zunanje zadeve, ki je dalo posvetu svoje pokroviteljstvo. K uspehu posvetovanja naj bi prispevali zlasti številni predstavniki zainteresiranih držav iz tržaškega zaledja in iz dežel ob Suezu in onstran prekopa.

Iz bogatega statističnega materiala, ki so ga na posvetu nanizali posamezni izvedenci, naj navedemo le nekaj podatkov o tem, kakšno škodo je utrpel Trst zaradi zapore Sueza: število rednih odhodov na pomorskih progah za Rdeče morje in vzhodno Afriko se je skrčilo s 143 v letu 1966 na 65 v letu 1973, število odhodov na progah za Perzijski zaliv s 63 na 39, za Indijo in Daljni vzhod pa z 90 na 71. Delež prometa z deželami onkraj Sueškega prekopa v tržaškem pristanišču se je v istem razdobju skrčil s 57 na 19 odst.

Trst je bil po vsem tem najbolj prizadeta luka na Sredozemlju. V podobnem položaju pa so se znašla tudi druga pristanišča ob severnem Jadranu, zlasti Benetke, Koper in Reka. Tem pristaniščem se zdaj nudi možnost, da bi se ponovno uveljavila v mednarodni konkurenci, in sicer predvsem kot protiutež konkurenčnemu pritisku, ki ga izvajajo na eni strani severnoevropske luke in na drugi nove združevalne pobude na Tirenskem in Sredozemskem morju.

Za takšno uveljavitev pa so pobude lokalnega značaja, kakršno predstavlja denimo napovedana integracija Trsta s Tržičem, ali na drugi strani meje porazdelitev vlog med Reko in Bakrom, nezadostne. Ob severnem Jadranu je treba vzpostaviti širše sodelovanje med prizadetimi lukami ne glede na državno mejo, ki jih loči. Kompleksom, kakršne predstavljajo severnoevropske luke ali sistem Genova — Marsej — Fos, je treba zoperstaviti severnojadranski kompleks, ki naj bi obsegal vsa pristanišča v loku, ki gre od Reke do Benetk ali še dlje. Ta problem pa je bil na dvodnevnem posvetu v okviru tržaškega velesejma nekako v ozadju i.. je o njem — če se ne motimo — spregovoril le poslanec Belci, pa še v njegovem posegu je bilo to vprašanje omenjeno le mimogrede, češ da se sedaj na našem področju čuti potreba po koordinaciji in sodelovanju med severnojadranskimi lukami tostran in onstran meje.

In vendar se nam zdi, da je osnova za vzpostavitev takega sodelovanja dovolj trdna, vsaj za začetek ustreznih posvetovanj in pogovorov. V okviru jugoslovanskega «dneva» na velesejmu je bil na skupnem zasedanju deželnih in jugoslovanskih gospodarstvenikov sprejet sklep, da se sestavi poseben povezovalni odbor predstavnikov FJK, Slovenije in Hrvatske, ki naj bi kot prvo obravnaval vprašanje sodelovanja treh dežel pri načrtovanju gospodarske politike kar zadeva luški promet in prometne strukture z zaledjem. Kar zadeva Slovenijo, je njena pripravljenost na sodelovanje jasno izpovedana v «Sklepih in stališčih o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednimi državami», ki jih je sprejela 29. januarja letos Skupščina SRS. V ustreznem poglavju se namreč izrecno poudarja nujnost preučitve možnosti manipulacijskega in industrijskega razvoja v prostih carinskih conah Trsta in Kopra in možnosti sodelovanja obeh gospodarstev v blagovni menjavi in industrijsko - tehničnih pobudah doma in v deželah v razvoju. Dokument nadalje izraža pripravljenost na sodelovanje, ki naj bi se razvilo med Trstom in Koprom kar zadeva gradnjo hitrih cest, modernizacijo železnic, gradnjo avtoportov in kontejnerskih terminalov ter izdelavo predlogov za izgradnjo letališča za tovorni promet. V poglavju, ki obravnava sodelovanje med SR Slovenijo in Avstrijo, pa je med drugim omenjena tudi možnost aktiviranja tovornega tranzitnega prometa na relaciji Avstrija - Trst prek Jesenic in Nove Gorice.

Nagraditev najboljših kriških vinogradnikov

Včeraj so v vrtnem centru «A. Sirk» v Križu podelili nagrade najboljšim domačim vinogradnikom, ki so razstavljali svoje pridelke na letošnji razstavi vin. O pomenu in vlogi kriške razstave je spregovoril deželni nadzornik za rastlinske bolezni dr. Bruno Millo.

Letos so razstavili v Križu 11 belih in 6 črnih vin. Po mnenju ocenjevalne komisije, ki so jo sestavljali predsednik dr. Ivan Baša in člani Maks Hrobat, dr. Vladimir Vremec, dr. Bruno Millo in Giorgio Cenari, so bila posebno kvalitetna bela vina. Prvo nagrado za bela vina je prejel Anton Košuta, Križ 38, drugo Mirko Košuta, Križ - Nabrežina 19, tretjo pa Marij Švab, Križ 344. Prvo nagrado za črna vina je prejel Gigi De Lorenzi, Križ-Nabrežina 13, drugo Marij Švab, Križ 344, tretjo pa Franc Košuta, Križ 202. Posebno nagrado za netipično črno vino, ker je mešano z merlotom, je prejela Vida Gerlanc s Kontovela 13.

Nagrajenci so prejeli pokale, plakete in zlate kolajne, ki so jih med drugimi darovale Kmečka zveza, Hranilnica na Opčinah, kmetijsko nadzorništvo in nekateri privatniki.

Ob koncu nagrajevanja se je predsednik Konzorcija pridelovalcev vin tržaške občine Miro Sedmak zahvalil vsem domačim razstavljavcem.

Danes se bo v Križu nadaljeval praznik vina in rib, ker ga je prejšnji teden slabo vreme skoraj povsem onemogočilo.

● **Notranje** ministrstvo sporoča, da bodo pismene preizkušnje natečaja za občinske tajnike v poskušnji 3. in 4. oktobra z začetkom ob 8. uri v športni palači (EUR) v Rimu. Prvotno je bilo napovedano, da bodo pismene preizkušnje 14. in 15. julija.

Padel je v kraško jamo in se po dveh dneh rešil

Po dveh dneh odsotnosti z doma in po urah trepetanja žene Mirande se je včeraj popoldan vrnil na svoj dom v Repnu 46-letni Milan Purić. Mož je bil v dokaj slabem stanju, imel je več odrgnin po telesu, močan prehlad in mrzlico. Le s težavo je povedal, da je pred dvema dnevoma padel v neko kraško jamo in da se na noben način ni mogel izvleči iz nje. Včeraj mu je končno uspelo priplezati na dan in se vrniti domov.

Žena Miranda, ki je včeraj prijavila openskim karabinjerjem možev odsotnost z doma, je Milana takoj pospremila v bolnišnico, kjer so ga sprejeli s prognozo okrevanja v treh tednih.

V okviru 9. razstave vin se v Križu nadaljuje

PRAZNIK VINA IN RIB

Konzorcij pridelovalcev vin tržaške občine

VABILO NA KRAŠKO OHCET

Zadruga Naš Kras vabi pare, ki bi se hoteli poročiti na letošnji kraški ohceti v nedeljo, 14. septembra, da se za potrebne informacije zglasijo v Kraški hiši pri ga. Štefaniji ali v potovalnem uradu Aurora v Ul. Cicerone št. 4.

ŠAGRA NA KRMENKI

(ki je odpadla zaradi slabega vremena) bo jutri in v nedeljo z naslednjim sporedom:

Danes, 5. julija
Ob 14. uri odprtje kioskov
Ob 20.30 ples. Igra ansambel «Supergrup».

Jutri, 6. julija
Ob 17.30 kulturni spored
Ob 20.30 ples. Igra ansambel «Supergrup».

VABLJENI!

TRŽAŠKA KNJIGARNA

sporoča cenjenim odjemalcem, da ima z dnem 28 6. 1975 novo telefonsko številko, in sicer 732-487

Izleti

SPDT priredi v nedeljo, 6. julija izlet z osebnimi avtomobili na M. Cavallo di Pontebba m. 2239 (Pot prijateljstva). Vpisovanje na sedežu ZS SDI. Lastnike osebnih avtomobilov prosimo, da javijo prosta mesta svojih vozil na tel. 31119 v jutranjih urah. Odhod s Trga Oberdan ob 6. uri zjutraj. Zbirališče ob 8.30 na križišču 2 km pod sedlom Pramollo. V primeru slabega vremena je izlet odložen.

SPDT priredi 20. julija avtobusni izlet v Bovec, Trento, Vršič z vzponom na Mojstrovko. Vpisovanje v Ul. Geppa — uradi ZSSDI — v dopoldanskih urah do 15. t.m.

Včeraj - danes

Danes, SOBOTA, 5. julija
CIRIL IN METOD
Sonce vzide ob 4.21 in zatone ob 19.57 — Dolžina dneva 15.36 — Luna vzide ob 1.04 in zatone ob 16.22.

Jutri, NEDELJA, 6. julija
DUSICA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 25,6 stopinje, najnižja 18,6, ob 19. uri 23,9 stopinje, zračni tlak 1009,4 mb, narašča, vlaga 71-odstotna, veter 17 km na uro jugovzhodnik s sunki 37 km na uro, nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 20,6 stopinje

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 4. julija 1975 se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo pa je 9 oseb.

UMRLI SO: 48-letna Felicia Scarpa por. Rocco, 80-letni Lorenzo Scuttari, 60-letni Angelino Trinchero, 73-letni Giovanni Penzi, 78-letni Mario Ambrosi, 72-letni Mario Lorenzini, 73-letni Nicolò Checo, 54-letna Luciana Trampus por. Leganti, 76-letni Francesco Penco.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)
Pizzul — Cignola, Korzo Italia 14; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Serravallo, Trg Cavana 1.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)
All'Esculapio, Ul. Roma 15; INAM, Al Cammello, Drevored XX. septembra 4; Alla Maddalena, Istrska ulica 35.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141; Božje polje — Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124

BCRB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10 - ☎ 61-446

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	639.—
Funt šterling	1410.—
Švicarski frank	250,25
Francoski frank	154.—
Nemška marka	266,20
Avstrijski šiling	37,70
Dinar: debeli	37,50
drobni	37,50

MENJALNICA
vseh tujih valut

Šolske vesti

Državni strokovni zavod za industrijo in obrt sporoča, da se je začelo vpisovanje za sekcije orodnih mehanikov, radijskih in televizijskih monterjev ter šivilj v tajništvu šole v Ul. Matteotti 12, tel. 765276. Tajništvo bo odprto vsak dan od 10. do 12. ure.

Ravnateljstvo državnega znanstvenega liceja «F. Prešeren» v Trstu, Ul. Guardiella 13/1, sporoča, da dne 24. julija 1975 ob 12. uri zapade rok za vpis za šolsko leto 1975-1976. Prošnje sprejema tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

Razna obvestila

Narodna in študijska knjižnica sporoča svojim obiskovalcem, da bo do 31. avgusta odprta za občinstvo vsak dan, razen ob sobotah, od 8. do 16. ure.

Slovensko dobrodelno društvo obvešča starše, da bo odhod dečkov v kolonijo v Nabrežini v ponedeljek, 7. julija. Otroci naj bodo ob 15.30 na sedežu društva v Ulici Machiavelli 22, od koder bo odhod.

Počitniška kolonija v Ovaru obvešča tržaške in goriške dečke, da zaradi tehničnih ovir ne morejo odpotovati v kolonijo v ponedeljek, 7. julija. Odpotovali bodo nekaj dni pozneje. Dan odhoda bomo javili po radiu in časopisu. Zainteresirani starši lahko telefonirajo za informacije v torek, 8. t.m., v Trst na št. 68762 od 17. do 19. ure in v Gorico na št. 83177 od 9. do 12. ure.

Kino

XIII. MEDNARODNI FESTIVAL ZNANSTVENOFANTASTIČNEGA FILMA

Danes otvoritev

Grad sv. Justa ob 21.30: «Jutro» («Domani»), kratkometražni film, Poljska, režija Marian Cholerek; «Antonio Sant'Elia» kratkometražni film, Italija, režija Vittorio Armentano; «Chosen Survivors» («Scelti per la sopravvivenza»), dolgometražni film, ZDA režija Sutton Roley.

Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

Palača Costanzi: Antološka razstava Fortunata Depera.

Bastione fiorito na Gradu sv. Justa: Razstava znanstvenofantastičnih stripov.

MIRAMARSKI PARK - LUČI IN ZVOKI - Predstavi: ob 21.30 in ob 22.45 «Cesarski sen v Miramaru» (v italijanščini).
CIRKUS TISOČ IN ENE NOČI Liane, Nanda in Rinalda ORFEI — Naselje sv. Sergija — Danes 2 predstavi: ob 17. in 21.45. Tel. 827363. Izreden uspeh.
Ariston 21.30 «California poker». Barvni film.
Grattacielo 16.30 «Calore». Joe Dalessandro, Paul Morissey, Sylvia Miles. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Excelsior Rezervirano za mednarodni festival znanstvenofantastičnega filma.
Nazionale 15.30 «Silvestro contro Gonzales». Barvni film.
Fenice 16.00 «Operazione "Costa brava"». Tony Curtis in Roger Moore.
Eden 16.30 «Non toccare la donna bianca». Mastroianni, Tognazzi, O. Piccoli, C. Deneuve. Barvni film.
Ritz 16.30 «Il grande biondo». Pierre Richar, Mireille Darc. Barvni film.
Aurora 16.30 «Colpo alla metropolitana». W. Mattnau. Barvni film.
Capitol 16.30 «Al soldo di tutte le bandiere». Charles Bronson, Tony Curtis.
Cristallo 16.30 «Anno 2670, ultimo atto».
Impero 16.00 «Mash». Prepovedano mladini pod 14. letom.
Filodrammatico 16.30 «Quindici anni, l'età della malizia». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Moderno 16.30 «Il piccolo grande uomo». Igra Dustin Hoffmann. Barvni film.
Ideale 16.30 «La poliziotta». Mariangela Melato in Renato Pozzetto. Barvni film.
Vittorio Veneto 17.00 «Azione esecutiva». Bart Lancaster. Barvni film.
Abbazia 16.30 «Il giustiziere di Dio». Barvni western. W. Berger in D. O'Brien.
Astra 16.30 «Un esercito di cinque uomini». Bud Spencer in Peter Graves. Barvni film.
Mignon 16.00 «Palma d'acciaio un turbine di violenza». Barvni film.

SOŽALJI

Ob smrti Francija Pertota, svojega člana in člana nadzornega odbora, izrekata družini najiskrenejše sožalje SPD Igo Gruden in ŠD Sokol.

Socialistična sekcija Devin-Nabrežina izreka globoko sožalje družini in sorodnikom ob izgubi Franca Pertota.

PRIZNALI SO GA ZA DELNO UMSKO NEODGOVORNEGA

Trideset let zapora za Stancicha morilca dekleta v Naselju S. Sergio

Publika je negodovala: zahtevala je dosmrtno ječo

Usoda Pietra Stancicha, morilca 20-letne sestrične, se je zapečatila z obsodbo na 30 let zapora in najmanj tri leta internacije v kriminalistični umobolnici. Tako hudo kazen mu je po 1 uri in 4 minutah zasedanja naprtilo porotno sodišče, ki je razsodilo po posegih zastopnika nesrečnih staršev (zahteval je, poleg odškodnine, dosmrtno ječo), tožilca (predlagal je 30 let zapora in internacijo) ter branilca (dokazoval je umsko neprisebnost obtoženca). Val histerične živčnosti, ki je prvi dan zajel tudi publiko, da je prišlo do incidenta, se tudi včeraj, na drugi, zaključni dan sodne razprave, ni popolnoma polegel. Zlasti, ko je tožilec zahteval obsodbo na 30 let zapora, je med publiko zavladalo precejšnje negodovanje in slišati je bilo «dosmrtno ječo, smrtno kazen...» Kljub temu pa je bilo ozračje mirnejše, tudi zaradi bolj spokojnega zadržanja Stancicha, ki je po začetnem izzivanju postal vedno resnejši in se mu je proti koncu razprave tudi zarosilo oko. Morda se je človek, ki je zagrešil tako pošasten zločin iz ogabnih razlogov nebrzdane spolne stasti, končno zavedel grozote, ki jo je storil? Če se mu je res v omračenem umu to razjasnilo, mu bo kazen še tisočkrat bolj težka, ker ga bo do zadnjega dne pregnjala vest, še zlasti, ker je svojo žrtev imel rad, čeprav bolestno in degenerirano.

Ko je Stancich stopil v spremstvu karabinjerjev v kletko dvorane porotnega sodišča, se je ponovil isti mučni prizor, kot že prvi dan: nesrečni oče (mati je bila tako potrta, da ni mogla prisostvovati procesu) se je zagnal proti morilcu svoje hčere, da so ga morali ustaviti in potolažiti karabinjerji. In odv. Ghezzi, ki je zastopal starše niti 20-letne Argelie Marchesi, je znal zaigrati na struno te strahotne družinske tragedije, da je prepričal porotnike. Odv. Ghezzi je zlasti naglasil, da je bil Stancich degeneriranec in nebrzdanec, vendar je bil povsem priseben. To dokazuje dejstvo, da si je zelo skrbno pripravil načrt, da je lahko našel dekle samo doma, kjer jo je z nožem do smrti zabodel, ker se ni predala njegovi pohotnosti. Zločin je bil premišljen in preudarjen, kot je bil premišljen poskus umora očeta, ki ga je zahrbtno napadel z nožem. Razlogi, ki so ga privedli do zločina, so bili podli in nizkotni in ga ne more rešiti nobeno nizkotno podtikanje na račun nesrečnega dekleta, ki je s smrtjo plačalo svojo značajnost. Odv. Ghezzi je še poudaril okrutnost zločinca, ki je Argelio zabodel kar 24-krat in ji pri tem še porezal obraz. Ko je propadel poskus umora očeta, je še dejal odvetnik, je Stancich upriZoril poskus umora, kar dokazuje, da se je zavedal posledic svojega dejanja, katerim se ni mogel več izmakniti, saj ga je oče odkril in prepoznal.

Iz vseh teh razlogov, je zaključil odv. Ghezzi, je treba Stancicha obsoditi na dosmrtno ječo in na izplačilo materialne škode — moralno škodo pa ne bo staršem nikoli več nihče poravnal in stroga obsodba bo samo delno zadostila njihovi neutolažljivi žalosti.

Bolj umirjen je bil poseg tožilca Tavelle, ki se je najprej spomnil, kako je pred 6 leti v isti dvorani zahteval dosmrtno ječo Benita Loggio, ki je iz podobnih razlogov ubil pri Ankaranu mlado dekle. Sodnike je spomnil tudi na umor Milene Sutter v Genovi in dejal, da je treba strogo kaznovati podobne degenerirane morilce, ki ne znajo brzdati svoje sadistične spolnosti. Na kratko je obnovil, kaj se je tistega dne zgodilo v hiši družine Marchesi pri Naselju sv. Sergija. Tistega tragičnega dne je sam Tavella bil na kraju in tragični prizor se mu je neizbrisno vtisnil v spomin, saj, kot je sam izjavil, v toliko letih sodne prakse ni nikoli videl take scene. Opisal je morilca, ki se je vtihotapil v stanovanje, ko je prav dobro vedel, da je Argelia sama doma. Srh je spreletel poslušalce, ko je orisal, kako se je nesrečno dekle upiralo pohotnežu, kako jo je napadel z nožem in kako se je brezupno branila, dokler ni padla na tla in tam, pod udarci nasilneža, izkrvavela. Morilec je zvlekel truplo do kopalnice, ko je vstopil oče, ki je stekel proti svoji hčerki in ga je napadel, da bi ga ubil in tako izločil edino pričo. Ko se je zavedel, da ne more več zbežati — oče ga je namreč zaprl v kuhinjo — si je prerezal žile in razparal trebuh. «Bolje bi bilo zanj, če bi res umrl . . .» je še pripomnil Tavella.

Stancich se brani z blatenjem spomina na svojo žrtev, kar dokazuje njegovo nizkotnost, obenem pa njegovo umsko neuravnovešenost. Tožilec je priznal izsledke psihiatričnega izvida, po katerem je Stancich delno neodgovoren za svoja dejanja in je zato od porotnikov, «ki imajo v rokah meč in tehtnico pravice», pričakoval dosmrtno ječo.

(Nadaljevanje na 8. strani)

SINOČI ZAČETEK V GOSTILNI KRIŽMAN

Pristna domača črnina in pršut na tradicionalni šagri v Repnu

Letos razstavlja svoje pridelke 13 vinogradnikov

Včeraj se je v Repnu začela 13. šagra terana in pršuta. Zaradi slabega vremena, ki je nepričakovano spet zajelo naše kraje, je bila otvoritev v gostilni Križman. Otvoritve so se poleg drugih oblasti in predstavnikov občinskega življenja udeležili tudi konzul SFRJ Dušan Tepavac, predsednik Kmečke zveze Alfonz Guštin, podprefekt dr. Pino, predsednik pokrajinske turistične ustanove odv. Bercè, načelnik komisariata na Opčinah podpolk. Vivante, zgoniški župan Josip Guštin, marešal Iurlina in šolski skrbnik Fidenzi.

Otvoritveni govor je imel repentabrski župan Mihael Guštin. Guštin se je najprej zahvalil pokrajinski turistični ustanovi, ki je skupaj z repentabrsko občino priredila ta tradicionalni praznik, nato pa je nadaljeval: «Nameni tega vaškega praznika sta razvoj in napredovanje v pridelovanju krajevnega vina, tako v kakovosti kot v količini, boljše spoznavanje izvrstnega pridelka in prilika za prijateljska srečanja proizvajalcev in potrošnikov, tako krajevnih kot okoliških. To odgovarja gospodarskim in družbenim koristim krajevne skupnosti.»

Goste so nato pogostili s kraškim pršutom in pristnim teranom.

Na letošnji razstavi vin predstavlja svoje pridelke 13 domačih vinogradnikov in sicer: Milan Križman, Roman Purić, Silvester Škabar, Alfonz Guštin, Emil Purić, Edvard Guštin, Stanislav Raubar, Ivan Guštin, Alojz Milič, Jožef Lazar, Ivan Škabar, Mirko Guštin in Karel Škabar. Obiskovalci šagre bodo imeli tako res veliko izbiro kraške črnine, ocenjevalna komisija pa izredno težko delo za določitev najboljših pridelkov. Obiskovalci se bodo lahko okrepčali z domačim teranom in pršutom ter pečenimi piščanci.

Šagra se bo nadaljevala danes in jutri. Zvečer se bodo lahko ljubitelji plesa zavrteli na repenskem trgu ob zvokih ansambla narodnozabavne glasbe.

PISMO KMEČKE ZVEZE

Škoda zaradi toče v miljski občini

V včerajšnji številki smo podrobneje poročali o posledicah slabega vremena in neurja v Bregu in na Krasu, toča pa je 29. junija povzročila sorazmerno največ škode na ozkem pasu v miljski občini od Štramarja mimo Griže in Koroščev ter onstran meje do Elerjev in Hrvatinov. Toča je najprej padala pomešana z dežjem, potem pa nekaj časa sama in je bila ponekod debela kot jajce ter oglata, kakršne v teh krajih niso še videli.

Saški in Niku Kosmini se je prejšnji teden rodila drugorojenka

MAJA

Ob veselem dogodku čestita ta staršem, Maji pa voščita veliko zdravja in sreče SPD Igo Gruden in ŠD Sokol.

KATJA

je včeraj osrečila družino Anke in Draga Sedmaka.

Prijatelji jim želijo obilo sreče.

DANES NA GRADU SV. JUSTA

ZAČETEK 13. FESTIVALA ZNANSTVENE FANTASTIKE

Predvajali bodo 2 kratkometražna in en celovečerni film

Danes se bo začel v našem mestu 13. festival znanstvenofantastičnega filma. Letošnja prireditev bo izredno pestra, saj si bomo lahko ogledali poleg številnih kratkometražnih in celovečernih filmov, tudi dve razstavi na tematiko fantastike.

Ob 18. uri bodo tako odprli v palači Costanzi antološko razstavo znanega futurističnega slikarja Fortunata Depera, ki jo je uredil Tržačan Bruno Sanzin, na «Bastionu fiorito» na Gradu sv. Justa pa bodo ob 20.30 odprli razstavo fantastičnega stripa. Namen razstave je prikazati razvoj te vrste stripa od svojega začetka vse do današnjih dni.

Osrednja točka prvega dne bo svečana otvoritev festivala, ki bo na Gradu ob 21.30. Za tem bodo zavrteli dva kratkometražna filma in celovečerni film. Prvi bo na sporedu poljski kratkometražni «Jutro» režiserja Marjana Cholereka. Njemu bo sledil italijanski «Antonio Sant'Elia», ki ga je posnel Vittorino Armentano. Prvi dan prireditve se bo zaključil s predvajanjem ameriškega celovečernega filma «Chosen Servivors» (Izbrani za preživetje). V njem režiser Sutton Riley prikazuje boj skupinice ljudi proti raznim nevarnostim, med katerimi prednjačijo krvoželjni netopirji — vampirji.

Na letošnjem festivalu bodo v osmih dneh prikazali 11 celovečernih in 22 kratkometražnih filmov iz 11 držav. Italijo bodo zastopali trije filmi in sicer dva kratkometražna in eden celovečerni.

OB PRAZNIKU BORCA

V Trstu te dni mnogo Jugoslovanov

Ob prazniku borca (4. julija) se je izredno pomnožilo število jugoslovanskih državljanov, ki se v teh dneh mudijo v našem mestu in v drugih središčih Furlanije - Julijske krajine. Po tržaških ulicah in trgovinah je zlasti včeraj kar mrgolelo jugoslovanskih turistov, v središču mesta pa je veliko število osebnih vozil iz matične domovine znatno prispevalo k otežitvi prometa. V zvezi s tem je treba zopet zabeležiti, da se pri nas ob takih priložnostih kar prerado podeljuje razne globe (zlasti za parkiranje na prepovedanih mestih), medtem ko bi kazalo za tuje turiste uvesti prakso predhodnega opozarjanja na prekrške. Promet na italijansko jugoslovanski meji je bil včeraj zelo živahen, številni avtomobili z ljubljansko registracijo pa so prihajali v Trst tudi z obalne smeri.

Vljudnostni obiski nadškofa Cocolina

Nadškof Cocolin, ki je po odstavitvi Santina prevzel upravo tržaške škofije, je pričel krog vljudnostnih obiskov v našem mestu. Med prvima je obiskal predsednika deželnega sveta Pittonija (zgoraj) in tržaškega župana Spaccinija (spodaj). Z obema se je nadškof Cocolin pomudil v iskrenem in prijateljskem pomenku

Sporočamo, da nas je nenadoma zapustil naš predragi mož, oče, nono in brat

FRANC PERTOT

Pogreb dragega pokojnika bo danes, 5. julija, ob 18. uri iz kapele nabrežinskega pokopališča.

Žalujoči: žena Zora, sin Ivan, hči Marta z družino, brat Avgust, sestra Valerija in drugo sorodstvo

Nabrežina, Ljubljana, Dolina, Modena, 5. julija 1975

RAZGOVOR Z ZNANSTVENIM SODELAVCEM AKADEMIJE DR. ŠIŠKOVIČEM

Tudi za nas zanimive naloge novega študijskega centra SAZU

Študijski center pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti bo preučeval tudi manjšinska vprašanja

Med čitatelji je vzbudila upravičeno zanimanje vest, da je bil v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti — SAZU — ustanovljen poseben študijski center in da je bil vanj vključen tudi ravnatelj tržaškega raziskovalnega instituta SLORI dr. Karel Šiškovič, ki je tako postal znanstveni svetovalec SAZU, kar je nedvomno tudi važno priznanje njegovemu znanstvenemu delu. Istočasno pa je vzbudilo tudi zanimanje delo tega študijskega centra, ki se bo ukvarjal z vprašanji, ki so še posebno važna za Slovence v Italiji. Zato smo dr. Karla Šiškoviča zaprosili, da nam odgovori na nekatera vprašanja.

Kakšna je struktura SAZU in v kakšnem okviru je bil ustanovljen študijski center?

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ustanovljena 1938. leta, je najvišja slovenska znanstvena in kulturna ustanova, v kateri so zbrani znanstveniki svetovnega slovesa, saj mora, na primer, neki akademik biti znan izven meja svoje domovine. Akademija je razdeljena na pet razredov: prvi razred za zgodovinske in družbene vede, drugi za filološke in literarne vede, tretji za matematiko, fizikalne in tehnične vede, četrti za naravoslovne in medicinske vede, peti za umetnost.

Predsedstvo akademije je po daljšem in poglobljenem premisleku ustanovilo študijski center, ki se bo ukvarjal s preučevanjem in tudi koordinacijo študij nekaterih aktualnih družbenih tem in v katerem sodelujejo strokovnjaki raznih fakultet ljubljanske univerze ter drugih ustanov, pravniki, sociologi, zgodovinarji, ekonomisti, politologi in drugi. Za predsednika je bil izbran znani pravnik, akademik, univerzitetni profesor dr. Lado Vavpotič, ki je med drugim napisal študijo o položaju narodnosti v Jugoslaviji.

Študijski center bo obravnaval razna vprašanja in je zato razdeljen v skupine. Katere skupine so in katera vprašanja bodo v žarišču obravnav?

Skupine, na katere se bo delil študijski center, bodo delovne in nestalne. Za sedaj je bil odobren načrt, da se bodo skupine bavile s štirimi vprašanji:

Z vprašanjem narodnosti v Jugoslaviji, raznih manjšin po svetu in s slovenskimi zamejci. Nato bodo obravnavali vpliv slovenske pravne znanosti na pravno znanost v tem delu Evrope. Naslednja skupina se bo bavila z ekološkimi vprašanji v zvezi z napredkom tehnike in znanosti in prostorskega planiranja. Končno se bo zadnja skupina bavila z idejnimi, družbenimi in gospodarskimi osnovami nacizma ter fašizma in njih sedanjimi oblikami.

Vsa ta vprašanja so splošno zanimiva in nekatera še zlasti za nas zamejske Slovence. S katerimi se boste ukvarjali? Bi povedali nekaj več v tej zvezi?

Skupine se bodo v kratkem konstituirale in bodo začele zbirati razno gradivo, ki bo služilo za podrobno preučitev vprašanj. V tej zvezi bo še zlasti zanimivo delo v prvi skupini, ki naj bi osvetlila tako metodološko kot vsebinsko dosežke jugoslovanske misli in prakse v zvezi z reševanjem narodnostnih problemov in še zlasti s pravnimi, političnimi in družbeno - gospodarskimi okoliščinami, v katerih živijo Slovenci v zamejstvu. Pri tem bodo prav gotovo prišli v poštev sodelavci iz zamejstva, da bodo osvetlili konkretne probleme in jih soočali z rešitvami, ki jih je našla Jugoslavija za svoje narodnosti. V četrti skupini pa bodo ravno tako zamejski sodelavci poklicani, da preučijo tisti del fašistične in nacistične prakse, ki je bila in ki je usmerjena k narodnostnemu genocidu.

Kakšna je vloga slovenskih znanstvenikov v tem študijskem centru?

Slovenski znanstveniki bodo imeli v tem študijskem centru važno vlogo, saj bodo sodelovali pri vseh nalogah, ki jih bo centru naložila akademija. Ker pa je akademija ustanovila center predvsem zaradi slovenskih problemov, bodo slovenski znanstveniki imeli v njem odločilno besedo.

Kako bo center sodeloval z drugimi ustanovami?

Center bo sodeloval z dejavnostjo tudi v poletnih mesecih. Seje bodo ob torkih od 19.30 dalje.

Predstavniki konzulte se zavedajo, da bi v tem trenutku bilo škodljivo, če bi prekinili konstruktivni dialog s prebivalci in se zato nadejajo, da bo tudi v poletnem obdobju udeležba na sejah polnoštevilna. Najbolj zaskrbljujoča vprašanja predstavljajo zaenkrat šola, nov otroški vrtec, onesnaženje okolja ter cestno omrežje.

23. IN 24. SEPTEMBRA V FJESI

Srečanje bivših internirancev in internirank iz Ravensbrücka

V Fjesi pri Piranu bo 23. in 24. septembra srečanje bivših internirancev in internirank iz Ravensbrücka. Srečanje organizira Zveza združenj borcev NOB Slovenije. Za hrano in prenočišče ne bodo udeleženci imeli nobenih stroškov, sami pa bodo morali poskrbeti za prihod in povratek.

Prijaviti se je treba do 30. julija. Za tržaško pokrajino sprejemajo prijave na sedežu Vsedržavnega združenja deportirancev ANED — Ul. Crispi 3 (tel. 730-306) vsak dan, razen sobote, od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih, sredah in petkih pa tudi od 17. do 19. ure.

Uspeh TPPZ v Kopru

Občinstvo navdušeno ob izvedbi balade

V četrtek, 3. julija, se je TPPZ ob 20. uri predstavil koprskemu občinstvu, ki je napolnilo Titov trg do zadnjega kotička. Uvodoma sta Branko Babič in Ettore Battelli spregovorila o pomenu dneva borca in o doseženih uspehih delovnega ljudstva SFRJ, na kar je simpatična napovedovalka predstavila ansambel, recitatorje in dirigenta. Navdušenje se je stopnjevalo od pesmi do pesmi in doseglo višek ob pesmi «Na juriš», s katero je TPPZ zaključil svojo balago posvečeno 30-letnici osvoboditve. O zadnjih nastopih partizanskega zbora bomo poročali več v prihodnjih dneh.

Drevi bo partizanski zbor nastopil na nogometnem igrišču pri Sv. ivanu na prazniku komunističnega tiska.

TEKMOVANJE V ORGANIZACIJI ANSAMBLA MIRAMAR

Uspeh kitaristov, pianistov organistov in harmonikarjev

Vsa pohvala slovenskim glasbenim pedagogom

V dneh 13. in 14. junija je bilo v Trstu tradicionalno glasbeno tekmovanje «Miramar», ki je pritegnilo letos zelo veliko število solistov in ansamblov iz Trsta, ostalih krajev Italije in Jugoslavije.

Prodoren uspeh tekmovanja je predvsem zasluga prizadevnih glasbenih pedagogov seveda pa tudi marljivih dijakov, ki so vložil. tekom leta zelo veliko truda za pripravo na tekmovanju, zlasti pri onih iz višjih kategorij, ki so se predstavili s skladbami koncertnega značaja.

Med slovenskimi pedagogi, ki so predstavili svoje dijake omenjamo naslednje: Erminij Ambrozet, Dorina Kante, Loredana Kočevar, Tullio Možina, Mojca Šiškovič - Panizon in Eliana Zajec (vsi profesorji na šoli Glasbene matice) dalje Ana Furlan, Kamil Komel in Alojzija Persič iz Nove Gorice in Šempetra, Majda Golob iz glasbene šole Domžale ter Stanko Mihovilić iz Pule.

Dijaki omenjenih profesorjev so se uvrstili po naslednjem redu:

Harmonika - I. nagrada: Duo Milič - Lupinc, Dorina Kante, Ivan Milič, Ansambel OKUD «Istra» in ansambel glasbene šole Domžale.

II. nagrada: Peter Doljak in Klavdij Furlan.

III. nagrada: Valentina Guštin, Andrej Kralj in Zoran Lupinc.

IV. nagrada: Dario Antoni, ansambel Glasbene matice iz Doline, Aleks Gruden, Dario Milič, Andrej Pregarc in Ivan Vogrič.

Kitara - II. nagrada: Livio Collerig, Igor Starc in Jožko Terčon.

III. nagrada: Barbara Gruden.

Klavir - I. nagrada: Xenya Brass, Federico Monti, Alenka Podgornik, Tonaž Simčič in Verenka Terčelj.

III. nagrada: Julijan Fortunat in Benjamin Sever.

IV. nagrada: Marta Ferletič, Egle Frandolič, Katja Lavrenčič, Lucija Lavrenčič in Vlasta Vizintin.

Prof. E. Zajec izroča pokal dirigentu ansambla SKUD Istra iz Pulja prof. Stanku Mihoviliću

Številni so bili tudi dijaki italijanskih glasbenih pedagogov, ki so se lepo uveljavili s solističnimi in ansambelskimi točkami.

Dijaki, ki so dosegli najboljše uspehe, so nastopili na zaključni prireditvi, kateri je prisostvovalo zelo število občinstvo. Organizator je najboljšim podelil nagrade.

A. M.

Konzulta za Kolonjo in Škorkljo nadaljuje z delom med poletjem

Zaradi številnih perečih in nerešenih vprašanj so načelniki skupin rajonske konzulte za Kolonjo in Škorkljo sklenili, da bodo nadaljevali z delom tudi med poletnimi meseci.

PRED RAZPLETOM DOLGOTRAJNE KRIZE

Obrat Adani pri Sovodnjah menja lastnika Poslej bodo v njem izdelovali kontejnerje

Še šest mesecev dopolnilne blagajne, potem pa postopno zaposlovanje Adani bo kurilne peči izdeloval drugje - Poseg deželnega rotacijskega sklada

Kriza v kovinarskem obratu Adani v goriški industrijski coni (obrat stoji ob pokrajinski cesti med Štandrežem in Sovodnjami) prehaja v sklepno razdobje. Sedanji lastnik te delniške družbe Zanussi je obrat prodal bratom Franchin iz Trevisa, ki bodo namesto kurilnih peči, prezračevalnih in grelnih naprav uvedli proizvodnjo kontejnerjev, to je posod, ki se vse bolj uveljavljajo v prevozu blaga.

Vest o tej lastninski spremembi je sporočila goriška zveza industrijcev ter ob tej priložnosti tudi nakazala, kako se bodo izvršile posamezne faze v spremembi proizvodnje. Če bodo spoštovali zastavljene roke, potem bi morali za nadaljnjih šest mesecev podaljšati vpis delavcev v dopolnilno blagajno z nič urami, po tem roku pa bi začeli postopno delavce ponovno zaposlovati. V tem času bi organizacijo proizvodnje prilagodili izdelavi novega izdelka.

Krizno obdobje, ki je trajalo precej časa, je zajelo večino izmed 300 delavcev in uradnikov, kolikor jih šteje ta delovni kolektiv, tako da je bilo pred nedavnim zaposlenih v podjetju samo 100 delavcev in okoli 30 uradnikov. Po preteku šestih mesecev, ko bodo v dopolnilni blagajni vsi delavci, bodo postopno začeli nameščati odpuščene delavce ter bi se moralo v času enega leta vrniti okoli 250 do 300 delavcev, kar pomeni, da bodo v obratu, ki bo spremenil tudi svoje ime, našli zaposlitev vsi delavci.

Kar pa zadeva družbo Adani in proizvodnjo kurilnih peči, pa naj povemo, da bo ohranila svoj naslov in tudi proizvodnjo programa, le da bodo zanjo izbrali drug kraj nekje v Gorici, tako da bodo nadaljevali proizvodnjo daleč naokoli poznanega proizvoda ter bodo poskrbeli tudi za izdelavo nadomestnih delov.

Proizvodnja kontejnerjev ne bo onesnaževala ozračja, tako da bo zadoščeno tudi predpisom o varstvu narave in okolja. Kar zadeva sredstev za nakup obrata, se govori o posegu krožnega sklada za industrijsko obnovo.

Sindikalna federacija kovinarjev budno spremlja reševanje težavnega vprašanja ter je že sporočila, da bo na kršenje dogovora reagirala s stavkovnim gibanjem. Sindikati si bodo prizadevali čimbolj skrciti razdobje vpisa delavcev v dopolnilno blagajno. Vse svoje moči bodo zastavili tudi za to, da bi uradniški kader številčno ne zmanjšali, kot si to želijo novi gospodarji. Predvsem pa bodo za vsako ceno ohranili dosedanje normativne in mezdne pridobitve, ki izhajajo iz nove delovne pogodbe.

Kakor vse kaže, je sedaj vsaj to jasno, kakšne perspektive so pred delavci, tako da bodo delavci in njihove sindikalne organizacije uskladili svojo akcijo in tudi svoje programe. S tem se zaključuje dolgotrajen spor, v katerem so bili oškodovani tudi številni slovenski delavci, ki so se zaposlili v tem kovinarskem podjetju. Še poprej so bili z zasegom zemlje prizadeti zemljiški lastniki, ki so bili prav tako Slovenci. Danes lahko rečemo, da izgradnja obrata ni bila preučena, kakor ni bila preučena pred volitvami toliko opevana izgradnja tovarne za plemenito jeklo. Vse kaže, da načrtovalci industrijskega razvoja v Gorici nimajo jasnih pojmov, kakšne obrate zgraditi, zelo jasno pa jim je pred očmi, da je potrebno zaseči slovensko zemljo.

Naval jugoslovanskih turistov

Ob včerajšnjem prazniku borca, ki ga proslavljajo v Jugoslaviji, je prišlo v Gorico izredno veliko turistov iz vseh krajev Slovenije in tudi iz drugih republik. Marsikdo je namreč izkoristil tri proste dneve in si privoščil kratek počitek s potovanjem, ki ga je pripeljalo v naše mesto in morda še kam dalje, denimo v Benetke, priljubljeni izletniški kraj. Razumljivo, da je bila včeraj na mejnih prehodih gneča in da je predvsem na mednarodnem mejnem prehodu Rdeča hiša nastala dolga avtomobilska kolona.

Nesprejemljivo ločenje dijakov po njihovem gmotnem stanju

V Tržiču se še ni pomirilo upravičeno razburjenje nekaterih staršev in profesorjev glede vprašanja srednje šole «E. Giavic». Ob zaključku letošnjega šolskega leta je namreč šolska komisija, ki ocenjuje zrelost posameznega dijaka, zavrnila veliko večino dijakov, ki obiskujejo oddelka C in F prvega razreda nižje srednje šole (odklonjena je bila namreč polovica dijakov), kjer imajo za tuj jezik nemščino, medtem ko imajo v drugih oddelkih prvega razreda angleščino.

Na zadnji seji združenja staršev in profesorjev so ugotovili, da se to nepravilno ravnanje ravnateljstva šole, po katerem dijakom revnih družin dodeljujejo za tuj jezik nemščino, nadaljuje že več let. Letos pa je preseglo vsako mero, saj so poleg tega, da so dijake razdelili po razredih na podlagi njihovega gmotnega stanja, zavrnili veliko večino tistih, ki obiskujejo oddelke «druge kategorije».

Združenje staršev in profesorjev zahteva od ravnateljstva šol ter od šolskega skrbništva, naj napravi konec temu diskriminacijskemu načinu sestavljanja posameznih razredov, ter naj se posameznim oddelkom dodeli tuj jezik na podlagi žreba.

Novi poveljnik cestne policije

Kot smo včeraj zapisali so agenti cestne policije v Gorici dobili novega poveljnika, kapetana Giuseppa De Menecha, doma iz Pordenona, ki je zamenjal dosedanjega upokojenega poveljnika Gaetana Dainotta. Novi poveljnik goriške cestne policije je opravil vojaško akademijo v Rimu, potem pa je poveljeval posebnemu oddelku cestne policije v Milanu.

Kapetanu De Menechu izražamo ob njegovem prihodu v Gorico dobrodošlico.

Urnik mejnih prehodov druge kategorije

Mejni prehodi druge kategorije so julija na Goriškem odprti po naslednjem urniku:

MIRNIK: od 6. do 20. ure.
JENKOVO: od 6. do 21. ure (ob nedeljah od 6. do 22. ure).
PLEŠIVO: od 6. do 21. ure (ob nedeljah od 6. do 22. ure).
VIPOLŽE: od 6. do 20.30 (ob nedeljah od 6. do 21.30).
ŠTEVERJAN: od 6. do 20.30 (ob nedeljah od 7. do 21. ure).
PODSABOTIN: od 6.15 do 19.30 (ob nedeljah od 7. do 20. ure).
SOLKAN 1: od 6. do 21. ure.
RAFUT: od 5.30 do 20. ure (ob nedeljah od 5.30 do 21. ure).
ŠEMPETER: od 6. do 21. ure (ob nedeljah od 7. do 21. ure).
MIREN: od 6. do 20.30 (ob nedeljah od 7. do 21.30).
DEVETAKI: od 6. do 20. ure (ob nedeljah od 6. do 21. ure).
JAMLJE: od 6.15 do 21. ure (ob nedeljah od 7. do 21. ure).

Odhod otrok na počitnice

Z nastopom počitnic se marsikateremu slovenskemu otroku odpira možnost da bo odšel na kolektivne počitnice. Prihodnji teden bo odšlo v gorsko kolonijo v Ovaro ter v obmorsko kolonijo v občini Nabrežina nekaj desetin dečkov iz občin Števerjan, Sovodnje in Doberdob. Iz Števerjana jih bo odšlo v Ovaro pet, v Nabrežino trije, iz Sovodenj v Ovaro šest in v Nabrežino štirje, iz Doberdoba v Ovaro štirje in v Nabrežino tudi nekaj. Kakor smo izvedeli iz vrst prireditelјev kolonije v Nabrežini, so nastopile prav v zadnjem času nekatere težave, ki lahko privedejo do zakasnitve odhoda otrok k morju. Otroci bodo na počitnicah okoli 25 dni, potem pa jim bodo sledili drugi.

Kot vsako leto bo občinska uprava v Tržiču tudi letos odstopila 15 mest svoje počitniške kolonije v kraju Giarette za otroke iz Doberdoba. Otroke bodo k morju vozili s šolskim avtobusom, vsak dan pa bodo pod nadzorstvom spremljevalke iz Doberdoba. Ta počitniška kolonija pride v poštev šele v drugi polovici avgusta.

Urnik poslovanja knjižnice v Sovodnjah

Občinska knjižnica v Sovodnjah je svoj urnik poslovanja prilagodila legalni uri. Ob torkih in četrtkih je odprta od 17. do 20. ure, ob petkih pa od 18. do 20. ure.

ČITATELJE PRIMORSKEGA DNEVNIKA IZ ŠEMPETRA

obveščamo, da ob nedeljah dobijo naš list pri «Modrem hramu» (kavarna) na Trgu Ivana Roba 10.

Prosvetno društvo «DANICA»

vabi na tradicionalni

PIKNIK NA VRHU

danes in jutri.
Na sporedu so zabavne prireditve in šaljive točke, jutri zvečer pa bo srečanje med Goričani in beneškimi Slovenci.
Deloval bo dobro založen bife.

PO PISMENIH NALOGAH

V ponedeljek konec mature na trgovski šoli v Gorici

Upravičena zahteva, da bi dijaki vseh treh slovenskih šol opravljali maturo kar v Gorici

S pismeno nalogo iz trgovinstva se je na slovenski trgovski šoli v Gorici zaključil prvi del zrelostnih izpitov, ki jih opravljata dva kandidata. Kot že znano dijaki liceja in učiteljišča opravljajo te dni izpite v Trstu. Ob tem je prav, da še enkrat rečemo, da bi bilo prav, če bi dijaki vseh treh slovenskih šol opravljali zrelostne izpite v Gorici. Je že res, da obstajajo težave, predvsem glede razmeroma nizkega števila goriških maturantov. Primer trgovske šole (podobne slovenske šole v Trstu nimajo) nas uči, da je mogoče odstraniti tudi to oviro. Goriški dijaki so s tem, da opravljajo izpite izven običajnega šolskega prostora večkrat psihološko obremenjeni, kar utegne škoditi njihovemu šolskemu uspehu.

Kot smo uvodoma zapisali, so na trgovski šoli v Gorici pisali v četrtek nalogo iz trgovinstva. Njen naslov je bil «Govorite o pomenu vloge, ki jo ima uradniško osebje v modernem podjetju in v zvezi s tem prikažite važnost strokovne priprave, izbire ter najboljše uporabe tega osebja». Kot tudi na vseh ostalih slovenskih šolah, so iz ministrstva poslali naslov naloge v italijanščini, tako da so ga morali člani izpraševalne komisije prevesti v slovenščino.

V ponedeljek bosta kandidata opravila še ustne izpite. Štirje predmeti so slovenščina, italijanščina, politična ekonomija in pravo. Enega od teh štirih predmetov si izbere dijak sam, drugega pa določi komisija.

Šolske vesti

Ravnateljstvo slovenske nižje srednje šole «Ivan Trinko» v Gorici sporoča, da bo vpisovanje vsak dan do 25. julija, ob 10. do 12. ure. Obenem sporoča, da bo med počitnicami šolska knjižnica odprta vsak četrtek od 10. do 12. ure.

Ravnateljstvo slovenskega strokovnega zavoda za trgovino v Gorici sporoča, da bo vpisovanje vsak dan do 25. julija od 10. do 12. ure.

Ravnateljstvi gimnazije - liceja «Primož Trubar» in učiteljišča «Simon Gregorčič» sporočata, da bo vpisovanje vsak dan v dopoldanskih urah do 24. julija.

Razna obvestila

Počitniška kolonija v Ovaru obvešča tržaške in goriške dečke, da zaradi tehničnih ovir ne morejo odpotovati v kolonijo v ponedeljek, 7. julija. Odpotovali bodo nekaj dni pozneje. Dan odhoda bomo javili po radiu in časopisu. Zainteresirani starši lahko telefonirajo za informacije v torek, 8. t.m., v Trst na št. 68762 od 17. do 19. ure in v Gorico na št. 83177 od 9. do 12. ure.

Notranje ministrstvo obvešča, da bodo pismeni izpiti za natečaj občinskih tajnikov 3. in 4. oktobra v športni palači EUR v Rimu.

Goriška pokrajinska uprava je razpisala natečaj za mesto pedopsihiatra. Kogar stvar zanima, naj se za podrobnejša pojasnila zglasi v pristojnem uradu na Korzu Italija 55.

OB TRETJI OBLETNICI SMRTI

Ob spominu na Jakoba Rutarja iz Čadrga tigrovca, drznega borca in kurirja NOV

Spomladi leta 1930 je sprejel organizacijo in vodstvo zvez na Tolminskem z Gorico, Trstom in Bohinjem - Na Primorskem je širil ilegalni protifašistični tisk

V nedeljo, 22. junija, so minila tri leta od smrti Jakoba, zelo prizadevnega tigrovca ter drznega borca in kurirja NOV. Dnevno se ga spominjajo sodelavci in znanci. Z velikim zadoščenjem in navdušenjem je leta 1945 dočakal osvoboditev Slovenskega primorja, ki mu je nad 20 let posvečal svoje sposobnosti in moči. Neomajna je bila njegova vera v osvoboditev slovenske zemlje, zato je z živo besedo in širjenjem tiska bodril svoje rojake na odpor. Spoprijemal se je z velikimi nevarnostmi in neštetokrat tvegal svoje življenje. Ostajal je vedno vedrega duha ter kljub ševčini žrtvoval mnogo časa in sredstev.

Po aretaciji in po begu vodilnih oseb je spomladi leta 1930 sprejel organizacijo in vodstvo zvez na Tolminskem z Gorico, Trstom in Bohinjem, odkoder je z bratom Matijem in drugimi iz Čadrga prinašal čez peči ilegalni antifašistični tisk na Primorsko. V Kobaridu se je sestajal z Rudijem Uršičem ter Jankom Manfredo, bratom zaprtega Andreja. Jakob je Janku zaupal iskanje nove iznajdbe italijanskega orožja, «trombončina», da bi ga tigrovci uporabljali pri svojih akcijah. Zmenek je bil, da Janko sporoči «krava je naprodaj», če bi se mu kakorkoli posrečilo priti do orožja. Janko je premamil podoficirja alpincev, ki je obljubo držal. Med nočno stražo, ki ji je poveljeval, je izmaknil trombončino in ga oddal Janku. Sporočilo «krava je naprodaj» je Jakob kmalu prejel in s kolesom odhitel v Kobarid. Med približanjem Manfredovi hiši ga je pravočasno opazila Jankova mati, ki mu je namignila, naj hitro izgine. Jakob je v hipu spoznal, da se je podvig ponesrečil in sta z Jankom v nevarnosti.

Med običajnim pregledom v vojašnici, so brž ugotovili, da je puška zmanjkala. Aretirali so podoficirja, ki je krajo priznal in da je orožje oddal Janku Manfredi. Vojska je takoj začela s preiskavo in ko je Janko zapazil prihajanje alpincev po ulici proti hiši, se je v ozadju izmuznil iz hiše ter se neopažen oddaljil. Izid preiskave pri Manfredovih je bil ničev. Vojska je vztrajno preiskovala področje, da bi odkrila Janka in prišli do tedaj pomembne iznajdbe. Po Jankovem pripovedovanju je brezskrbno stopil na cesto prav v trenutku, ko je vod alpincev prihajal naglih korako po cesti z Libušenj. Nenaden pojav vojakov je Janka zbegal. S svojim paničnim begom je opozoril nase vojake, ki so se v diru spustili za njim v Smast, a je izginil kot kafra. Obkolili so gorenji del vasi Smast, poklicali ojačenje. Podrobna preiskava hiš, hlevov in drugih zgradb je bila brez uspeha. Tudi pri pregledu zadnjega s slamo pokritega Blevkovega hleva niso našli ničesar. Pod slemenom tega hleva je bilo nekaj škopnikov na prečnih drogovih. Na povelje so vojaki zmetali škopnike na skedenj. Janko je bil razkrit. Poročnik je naperil nanj pištolo in zakričal, naj pride dol. Zvezanega so odpeljali v Kobarid. Med brcanjem in pretepanjem je povedal, da je skril puško na polju v kup koruznice. Še huje ga je pretepla policija v Tolminu in Gorici, da bi povedal, kdo so sodelavci in za koga je hotel imeti orožje. O Jakobu, ki je bil organizator in tudi na vse pripravljen, ni policija ničesar zvedela. Še tri leta in pol je nadaljeval z ilegalnim delom na Primorskem, nato po dramatičnem begu čez visoko zasnežene gore z emigranti na Gorenjskem, kjer se je takoj vključil v NOB.

T. R.

Jutri odprte prodajalne časopisov

Jutri, v nedeljo, bodo v Gorici odprte naslednje prodajalne časopisov: Costanzo, Ul. Crispi; Scuotto, Ul. Santa Chiara; Corubolo, Ul. Brigata Casale; Nanut, Ul. Vittorio Veneto; Larise, Trg Cavour; Locurlo, Raštel; Sussi, Travnik; Vidri, Ul. Silvio Pellico; Quali, Trg Municipio; Condotti, Ul. Carducci; Bertazzo, Kraška cesta; Derocchi, Ul. Garzarolli Duca, Korzo Italija; De Fabris, Ul. Rabatta; Simone, Ul. Mazzini; Visintin, Ul. Formica; Dizorz, Ul. Orzoni; Padovan, Ul. Brigata Pavia; Zagar, Verdijev korzo; Stanič, Drevored 20. septembra; Giovitto, Verdijev korzo; Collenzini, Korzo Italija; Bortolomasi; Ul. Seminario; Paulin, Ul. Carnia; Brunzin, prodajalna pred glavno bolnišnico; Cecotti, Korzo Italija; Depretis, Tržaška cesta; Fabris, Podgora; Fantin, Majnica; Giorgolo, Ul. Capodistria; Laurenti, Mihaelova ulica; Savio, Ul. Giustiniani.

Izleti

Slovensko planinsko društvo obvešča, da imajo še nekaj mest na razpolago za družinski izlet na Piancavallo, ki bo jutri, 6. julija 1975. Avtobus bo iz Gorice, s Travnika, odpeljal točno ob 7. uri, iz Podgore ob 7.05, iz Štandreža ob 7.10 ter iz Sovodenj ob 7.15. Vpisovanje sprejemajo na sedežu SPD, Ulica Malta 2, tel. 24-95.

Kino

Gorica

VERDI 17.00—22.00 «Immersione mortale». D. Janssen in H. Lange. Barvni film.
CORSO 17.00—22.00 «Attenti a quei due: chiamate Londra». T. Curtis in R. Moore. Barvni film.
MODERNISSIMO Zaprto do 31. julija zaradi poletnih počitnic.
CENTRALE Zaprto do 28. julija zaradi poletnih počitnic.
VITTORIA 17.30—22.00 «Peccato d'amore». S. Miles in J. Sinth. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 17.30—22.00 «Alla mia cara mamma nel giorno del suo compleanno».
PRINCIPE 18.00—22.00 «L'uomo della strada fa giustizia». Barvni film.

Nova Gorica

SOČA «Zadnja naloga», ameriški barvni film ob 18.30 in 20.30.
SVOBODA «Detektiv Mac Q», ameriški barvni film ob 18.30 in 20.30.
DESKLE «Strah», slovenski barvni film ob 20.00.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Tavasani, Korzo Italija 10, tel. 25-76.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna Al Redentore, Ulica Roselli 23, tel. 72-340.

GOSTILNA PRIMOŽIČ

«Pri Pavlinu»

v Drevoredu 20. septembra obvešča cenjene goste, da bo zaradi poletnih počitnic zaprta do 25. julija.

Za konec še ustni izpiti

S prihodnjim tednom se bodo na vseh slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu nadaljevali zrelostni izpiti. Po obeh pismenih nalogah pridejo na vrsto še ustna izpraševanja, ki se bodo pričela na učiteljišču že v ponedeljek, na znanstvenem liceju ter na trgovskem tehničnem zavodu v torek, na klasičnem liceju pa v sredo.

Za ustne izpite pridejo v poštev za vsako šolo 4 predmeti. Vsak dijak si en predmet izbere sam, drugega pa mu dodeli izpitna komisija. Na znanstvenem liceju imajo maturanti na razpolago poleg slovenščine in italijanščine, ki sta na vseh štirih šolah, še zgodovino in prirodopis. Klasična ima poleg omenjenih dveh predmetov še grščino in prirodopis, trgovska še blagoznanstvo in ekonomijo, učiteljišče pa pedagogiko in matematiko.

Kot smo že včeraj poročali, so imeli na učiteljišču nalogo iz latinščine, ki pa je bila izredno težavna. Že dejstvo, da je ministrstvo določilo učiteljišču pismeno latinsko nalogo, je zelo sporno. Če temu dodamo, da takih nalog že dalj časa ne dajejo niti na klasični, nam je takoj jasno, kako nepremišljeno potezo je tokrat ministrstvo napravilo. Številni profesorji so mnenja, da bi bil prevod Quintiliana primeren že za habilitacijske izpite za profesorje, ne pa za maturante. Poleg tega pa kaže, da sta iz originalnega teksta izpuščena dva stavka, kar seveda pomeni, da je prevod zaradi nepovezanosti še težji.

(Na sliki maturanti znanstvenega liceja pred začetkom pismene naloge).

Odličnjaki na slovenskih šolah

MARIJA JARC
3. razred učiteljišča

ANASTAZIJA GRILJ
2. D (nižja srednja šola)

ANTON MALIČ
3. A (nižja srednja šola)

MARJANA ČEVDEK
3. D (nižja srednja šola)

čitajte PRIMORSKI DNEVNIK

POROČILO ZA JAVNO ZBOROVANJE KONZULTE ZA VZHODNI KRAS

Begunsko naselje naj se preuredi v kulturni center

Zahteve prebivalcev vasi vzhodnega Krasa, ki zahtevajo, da se upoštevajo tudi njihove potrebe in upravičene želje

II.

Včeraj smo objavili daljši izvleček poročila za javno zborovanje konzulte za vzhodni Kras, ki je bilo 28. junija v Bazovici. Izvleček smo zaključili tam, kjer poročilo začne obravnavati zahteve posameznih vasi. Danes bomo objavili drugi del, torej zahteve posameznih vasi in zaključek poročila.

Trebče imajo več problemov. Najprej postavljajo vprašanje športnega igrišča. V zvezi s tem pravijo, da je občina že pred leti namenila temu 25 milijonov lir, toda po sedmih letih zavlačevanja so bila ta sredstva vasi odvzeta, alternativni predlog, da bi namesto igrišča s tem denarjem ter z dodatno pomočjo vaščanov postavili ob osnovni šoli telovadnico, s čimer bi rešili problem šol v Padričah, Gropadi in Bazovici, pa je naletel na gluha ušesa. Nato je govor o predlogu iz aprila 1974 ter o dveh urgencah iz julija in decembra lani. Trebenci nadalje postavljajo vprašanje šolskih prostorov, in pravijo, da so sami italijanski učitelji predlagali, da naj bi se italijanski osnovnošolski otroci iz Trebč selili k Banom, ker jih je le osem, s tem bi pri Banih bili deležni kvalitetnejšega pouka, hkrati pa bi bilo rešeno vprašanje pouka na slovenski šoli v Trebčah. Kompetentne oblasti pa so predlog zavrnile.

V nadaljnjem je govor o popravilu in vzdrževanju občinskih cest med Trebčami, Gropado in Orlekom ter avtomobilsko cesto. Poročilo govori nadalje o popravilu cerkve in župnišča, o ureditvi bivšega smetišča, o vzdrževanju pokopališča, do katerega do danes še niso napeljali električnega toka, končno je govor o tako imenovani «Casa maestri», ki bi jo morali vrniti prvotnemu namenu; o ustanovi ONAIRC, ki naj bi odstopila svojo dejavnost in bi otroški vrtec postal občinski. Govor je nato o telefonski govorilnici, o popravilu «Ljudskega doma», ki je občinska last, a so vaščani za njegovo vzdrževanje že veliko storili, nadalje je govor o vrnitvi in nadomestitvi prejšnje vodovodne napeljave ter o namestitvi napisa oziroma table vasi s slovenskim imenom na prvem mestu.

Gropada in Padriče oziroma njihovi prebivalci, zahtevajo namestitev otroškega vrtca v lastnih prostorih, ker jemlje osnovni šoli prepotrebne prostore. Nato poročilo govori o pomanjkljivi razsvetljavi, o pomanjkanju dvorane za kulturne prireditve in sestanke, o ureditvi rekreacijskega objekta pri «Ciganki» v Gropadi o popravilu ceste med Gropado in Trebčami in, končno, o večjem nadzorstvu nad motokrosisti, ki uničujejo najlepše travnike v Padričah.

Bazovica ima naslednje zahteve: popravilo cerkvene strehe, dodelitev lastništva nogometnega in športnega igrišča vaški skupnosti, ureditev starega šolskega prostora v vaške namene, ureditev razsvetljave po reški cesti, namestitev otroškega vrtca v primernejše prostore, postavitev še enega zbiralnika smeti v spodnjem delu naselja, ureditev vodnega odtoka pod vasjo, kjer voda ob nalivih prestopi robove premajhne betonske greznice, kar nehigiensko vpliva na okolico itd.

Poročilo za javno razpravo se zaključuje z naslednjimi ugotovitvami:

Mnogi problemi bi se mogli rešiti na zelo enostaven način in bolj z dobro voljo kot z velikimi finančnimi stroški. In to v glavnem z enim samim posegom v korist vseh naštetih vasi. Gre v tem primeru za rešitev, ki je v bivšem istrskem begunskem naselju v Padričah, ki je lahko dostopno vsem štirim vasem, pa tudi Banom in Općinam, v poštev pa bi lahko prišla še naselja Jezero, Pesek, Draga in Gročana. Z majhnimi stroški bi se v obstoječih prostorih lahko uredilo naslednje:

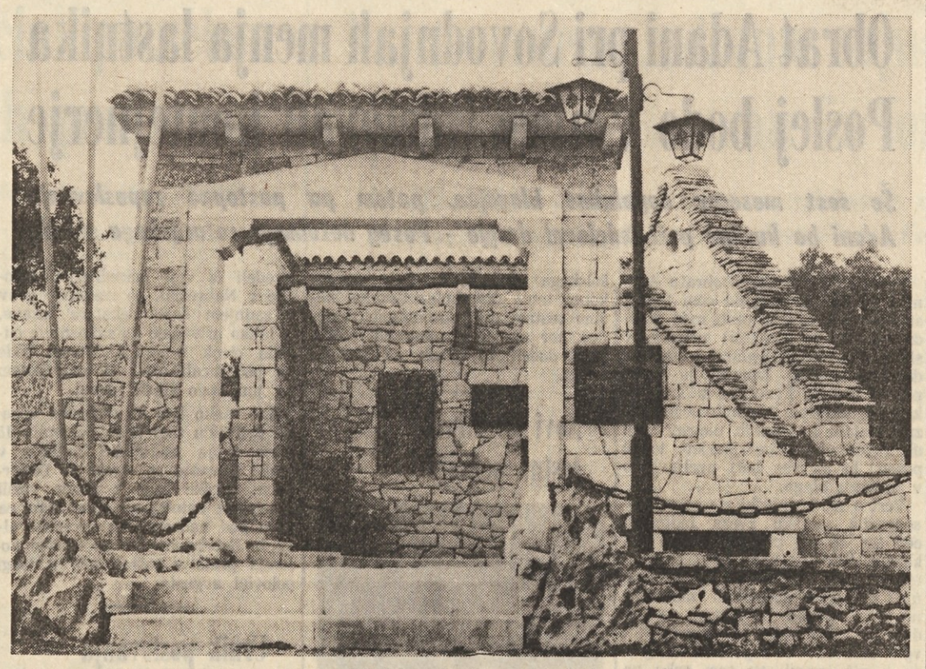
Državna slovenska osnovna šola za vse vasi v okviru sodobnih konceptov šolstva, kot so celodnevni pouk, športno in kulturno delovanje v šoli, knjižnica in ostalo, kar je povezano s šolstvom in moderno vzgojo. S centralno ureditvijo osnovnih šol bi našli pot tudi za ureditev otroških vrtcev, ker bi jih namestili v izpraznjenih dosedanjih šolskih stavbah. S tem pa bi tudi otroški vrtci prišli pod občinsko upravo.

Nadalje je govor o možnosti namestitve v begunskem naselju glasbene šole, tu bi nadalje našla mesto telovadnica za šoloobvezne otroke, pa tudi za korektivno telovadbo, nadalje športna društva nasploh. Tu bi lahko bila tudi dvorana za šolske in druge prireditve, knjižnica, medicinski center za vzhodni Kras in sedež srečanj družabnega značaja.

Poročilo se zaključuje:

«Tu je nanizanih nekaj predlogov, ostali pa se lahko črpajo iz problemov, ki so bili že našteti. Čas bi že bil, da bi se oblasti spomnile na nas tudi ko ne gre za volitve, in bi nam ne nudile po mačehovsko le nekaj bogatinovih drobtinic. Mi smo dali veliko več. Toda oblasti naj se zavedajo vsaj tega, da nismo državljani druge stopnje ali še manj. Mnogo je problemov, ki zahtevajo nujno rešitev, ker pa gre pri tem prednost preureditvi bivšega begunskega naselja v poboljševalnico, zahtevamo, da se ti načrti ne izvedejo. To naj se, kot smo predlagali, oblikuje v športni in kulturni center za vzhodni Kras, od katerega naj bi imela korist naša manjšina.»

V SPOMIN PADLIM PARTIZANOM

Kakor ga ni bilo našega kraja, ki bi ne bil dal svoje žrtve za svobodo, je tudi danes ni vasi, ki bi ne bila postavila lepega spomenika svojim padlim. Na sliki zares lep spomenik padlim v Kobjeglavi, ki je bil zamišljen in zgrajen prav v kraškem slogu

RAZMIŠLJANJA IN NAPOVEDI PRED VESOLJSKIM «SREČANJEM»

Že čez samih sto let se bo človek preselil v svoje vesoljske kolonije

Kaj vse predvideva ameriški znanstvenik - Gradnja stanovanjskih kolonij, polj in tovarn, ki bodo dobivale surovine z Lune - In vse to je kar tu, na pragu Zemlje

Že čez deset dni se bo začel vesoljski poskus, za katerega bodo prav gotovo rekli, da je zgodovinskega obsega in pomena. Na krožno pot okoli Zemlje bosta v razmahu nekaj ur poleteli sovjetska in ameriška vesoljska odprava, ki se bosta nato v vesolju združili, tako da se bosta priključili obe vesoljski ladji in se nato selili iz ene ladje v drugo. Čeprav sledimo vesoljskim poskusom že vrsto let, bo to izreden podvig, kajti v vesolju se bosta srečali dve različni — tehniki. Da bi ne bilo nesporazumov, bomo koj povedali, da trajajo priprave že dolgo in da je vse dogovorjeno do zadnjih detajlov, kljub temu pa so strokovnjaki mnenja, da gre za velikanski podvig, kajti «srečanje» v vesolju ne bo lahko. Ob razmišljanju o tem se nam zdijo napovedi ameriškega fizika Geralda O'Neilla ne le fantastične pač pa še veliko več, kajti že za leto 1980 predvideva mož nekakšne obljudene kolonije, ki bodo krožile okoli Zemlje. Sicer pa prepustimo besedo londonskemu «FWF», ki nam bo na kratko prikazal, kaj predvideva znanost za ne tako daljno prihodnost. Publikacija piše:

V zgodbah in romanih znanstvene fantastike so človeške kolonije v vesolju že običajna tema. Toda že danes bi, po predvidevanjih znanstvenikov, takšne kolonije mogle postati resničnost in to že okoli leta 1980 in to s stroški, ki bi ne bili večji od stroškov, ki jih je zahteval ameriški vesoljski načrt Apollo, ki je omogočil prihod človeka na Luno.

Fizik Gerald O'Neill z univerze Princeton v ZDA meni, da bo čez nepolnih sto let živelo okoli 20 milijonov ljudi v čudovito neosmrajenih vesoljskih mestih pod sinjim nebom z obiljem sonca in s celo vrsto novih rekreacijskih dejavnosti, med katerimi bo tudi lasten, osebni pogon.

O'Neill je podrobno razčlenil svojo zamisel vesoljskih mest in o tem napisal vrsto člankov v odličnem ameriškem listu «Physics Today», ki ga berejo vrhunski fiziki vsega sveta. Mož predlaga, da naj se vesolje naseli z dolgimi tenkimi cilindri, ki bi se spajali po dva in dva in rotirali okoli skupne osi, rotacija pa bi s tem ustvarjala umetno gravitacijo, brez katere, kot dokazujejo dosedanji vesoljski poskusi, človeški organizem ne more obstajati. En cilinder bi bil dolg okoli 30 kilometrov, širok pa bi bil oziroma bi v premeru meril 6 kilometrov. Za začetek pa znanstvenik predlaga «skromnejše» mere, in sicer po dva cilindra, ki bi bila dolga vsak približno po en kilometer, v premeru pa bi merila okoli 200 metrov. Ko bi začeli z gradnjo leta 1980, bi ga mogli dograditi že 1988. in v njem bi bilo mesta že za 10.000 ljudi.

Za gradnjo tega cilindra bi potrebovali pol milijona ton materiala, toda le dva odstotka te ogromne količine bi prišlo z Zemlje, ostali del gradbenega materiala pa bi vzeli na Luni. Kolonije, o katerih je govor, bi se «naselile» v posebnem delu našega sončnega sistema in sicer na področju, ki je znano kot Langraengeanova točka, ki je značilna po tem, da tam ni gravitacijske sile, ker je nekako sredi med Zemljo in Luno, ki «vlečeta» vsaka v svojo smer in se zato težnost razprši.

Cilindri bi bili po svoji dolžini razdeljeni na šest enakih delov, od katerih bi bili trije velikanska ogledala, ki bi se odpirala in zapirala, pač po potrebi, da reflektirajo sončno svetlobo v notranjost cilindrov, s čimer bi ustvarjala umetni dan in umetno noč. V prostoru med temi «komorami» pa bi bile nekakšne «doline», seveda iz železne konstrukcije, na katerih bi bilo po poldrugi meter plodne zemlje. Te doline bi bile dejansko polja. Ozračje bi bilo primerno gosto, da bi se lahko «ustvarilo» lepo sinje nebo in pod njim tudi oblaki, ki bi bili povsem enaki oblakom na Zemlji. V primeru pa, da bi kak meteor zadel ob cilinder in ga poškodoval, bi ozračje tako počasi uhajalo, da bi mogli cilinder popraviti brez težav in brez nevarnosti za življenje ljudi, za življenje prebivalcev teh cilindrov.

Konci teh cilindrov bi bili usmerjeni nasproti Soncu s čimer bi se zagotavljala s pomočjo sončnih generatorjev zadostna količina energije, ki bi je bilo 10-krat več na glavo, kot je imajo danes prebivalci še nerazvitega sveta, to se pravi na vsak način od sedem do osem tisoč kWh električne energije na leto.

Vsak cilinder, ki bi bil predviden kot stanovanjski cilinder, bi imel v bližini druge cilindre, v katerih bi vzgajali živali in rastlinstvo in koder bi namestili tudi industrijska podjetja. Predvidevajo se tudi prostori za tiste igre, ki onesnažujejo zrak. V mislih ima O'Neill avtomobilske dirke, motokrose itd. Po «mestih» pa bi za prevoz uporabljali le kolesa, za večje razdalje pa električna vozila.

Po programu, ki ga je izdelal O'Neill, bi ena kolonija gradila drugo in bi pri tem uporabljala gradbeni material z Lune. Z Lune bi skale surovin pošiljali v vesolje v smeri teh kolonij, kjer bi jih spet iz vesolja «pobrali» in jih nato predelovali v kovine, kisik, steklo itd. Z Zemlje pa bi v glavnem dobavljali vodik za ustvarjanje vode, zelo drage in zapletene industrijske izdelke, kot na primer električne računalnike in pa — ljudi.

Predvideva se, da bi se na teh kolonijah življenje razvijalo enako kot na Zemlji, le da bi bila življenjska raven tu mnogo višja kot na Zemlji. Če O'Neill gleda tako daleč, da predvideva 20 milijonov ljudi v teh kolonijah že čez sto let, bo prav gotovo presenetila njegova napoved, da bo razmeroma kmalu pozneje, že konec 21. stoletja živelo in delalo v vesolju že kakih 90 odstotkov prebivalstva Zemlje in da bo Zemlja tedaj z razmeroma maloštevilnim prebivalstvom in brez težke industrije postala le velikanski prirodni park, kamor bodo prihajali turisti iz Vesolja na ogled in na lov.

Seveda so to fantastične napovedi, pred katerimi človek obstane. In vendar gre za napovedi znanstvenika, napovedi, ki jih objavlja v strokovni reviji. Mi o njih ne bomo sodili, ker nismo za to poklicani, pač pa jih objavljamo kot zanimivost. Prav tako kot zanimivost objavljamo naslednje znanstvene domneve, ki prav tako govorijo o vesolju, le da gredo iz našega sončnega sistema v mnogo širša območja globokega vesolja. Agencija VPA je objavila članek svojih strokovnjakov, ki pravijo:

V vesolju je na tisoče milijonov galaksij ali meglenic. Samo Rimska cesta, v kateri je tudi naše Sonce s svojim osončjem, ima okoli 250.000 milijonov zvezd. Če tudi druge meglenice imajo približno enako število zvezd, bi nam seštevek števila zvezd vzel sapo. Prav gotovo je veliko zvezd, kakršno je naše Sonce, ki imajo okoli sebe planete, in so razmere fizičnega in kemijskega značaja na njih takšne, da se je moglo na njih razviti življenje. Ker gre za svetove, ki so se razvili že davno pred našim, je zagotovo na njih tudi življenje, ki je bolj razvito kot je življenje na naši Zemlji. Po zakonu verjetnosti je teh svetov veliko. Zato se pa postavlja logično vprašanje, zakaj nismo z Zemlje še našli stika z enim izmed teh svetov?

Odgovor na gornje vprašanje je zelo enostaven. Človek ni mogel priti v stik z drugimi svetovi, ker ni imel tehničnih možnosti. Šele velikanski teleskopi, ki nastajajo v zadnjih desetletjih, bi mogli vzpostaviti zvezo s podobnimi napravami nekje v Rimski cesti, torej s svetovi v sami naši meglenici.

Če bi astronomi z drugih planetov oziroma drugih svetov opazovali Sonce z razdalje 50 svetlobnih let, bi okoli našega Sonca, ki ga obdaja vrsta planetov, ne videli niti najmanjšega znaka življenja. To že z razdalje 50 svetlobnih let. Kaj pa z drugih razdalj? Zaradi primerjave bomo navedli naslednje:

Svetlobno leto je razdalja, ki jo napravi svetlobni žarek v enem letu z brzino 300.000 km na sekundo. Naša Rimska cesta meri v dolžino oziroma v svojem premeru 60.000 svetlobnih let.

Gornje podatke smo navedli zato, da bi prikazali dimenzije vesolja. Hkrati pa bomo k temu dodali, da so radijski prenosi, to se pravi uporaba radijskih valov v te ali druge namene stara komaj dobrih 50 let. Bolj se bodo ti radijski valovi z Zemlje širili v vesolje, več bo možnosti, da jih «nekdo» ujame. Ker je svetlobna brzina največja možna brzina, je hkrati gotovo, da nihče od živečih ljudi, ki se s tem «iskanjem» ukvarjajo, ne bo dočakal odgovora, ker bo prej umrl, saj smo rekli, kako daleč so drugi svetovi.

Teh nekaj podatkov smo navedli zato, da bi se človek «primerjal» z vesoljem. V začetku smo rekli, da se človek pripravlja na velikansko, zgodovinsko srečanje, nato smo navedli fantastične načrte ameriškega strokovnjaka O'Neilla, ki se zdijo neverjetni. Toda tudi če bi se dejansko uresničili, bi človek občepel nekje med Zemljo in Luno, torej še vedno na pragu Zemlje, doma, v primerjavi z razmerji, ki vladajo v vesoljih.

ITALIJANSKI POVOJNI LJUDSKI FILM NA FESTIVALU V CHIERIJU

V Chieriju, mestecu blizu Turina, se že nekaj let razvija gledališki festival, ki je letos organiziral tudi filmski ciklus na pobudo milanskih kritikov savonskega izvora Tatija Sanguinettija in Alda Grassa.

Prikazali so 19 filmov, ki hočejo ilustrirati nekaj temeljnih smeri italijanskega povojnega ljudskega filma. Za ta film je namreč danes veliko zanimanja, medtem ko ga je dolgo let uradna kritika prezirala in se zanimala le za tedanjo «neorealistično» zvrst. Kot odgovor na to kritiko so zato organizatorji prikazali dve verziji filma «Assunta Spina»: prva iz leta 1915, nemi film Gustava Serene, je namreč za mnoge predkodnik neorealizma; druga verzija, film Maria Mattolija iz leta 1947, pa je delo pomembnega «profesionalca».

Največje odkritje kritikov, ki so se zadnje čase začeli zanimati za to proizvodnjo, je pa delo režiserja Raffaella Mattarazza: v Chieriju so predvajali njegove filme «Catene» (1949), «Tormento» (1950), «I figli di nessuno» (1951) in «L'angelo bianco» (1955).

Pomembni predstavniki italijanskega povojnega filma so tudi: Alessandro Blasetti («Fabiola» 1947), Guido Brignone (pomembna neorealistična komedija «Canto, ma sottovoce» 1945 in «Monaca santa» 1948), Mario Soldati («Iolanda, la figlia del corsaro nero» 1953), Pietro Francisci («Antonio da Padova» 1949), Goffredo Alessandrini («Sangue sul sagrato» 1950), Clemente Fracassi («Sensualità» 1951).

Zanimivi filmi so menda tudi Duilia Colettija delo «Cuore» (1947, poleg katerega so predvajali tudi film iz fašističnega obdobja, Oresta Biancolija delo «Piccolo alpino» 1941), Maria Landija «Canzoni per le strade» (1949, spada v serijo filmov z Lucianom Tajolijem, od katere so prikazali tudi Maria Coste «Trieste mia» 1951 in Lionella De Feliceja «Il romanzo della mia vita» (Luciano Tajoli)» 1952) in Giorgia W. Chilija «Disonorata senza colpa» (1953). Ta ciklus filmov bo seveda dosegel svoje smotre, ne le kolikor bo odkril ta ali oni film, temveč tudi, kolikor bo spodbudil k čim popolnejšemu odkrivanju italijanskega filma in širjenju tolikih filmov, ki jih je sedaj zelo težko videti.

S. G.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Skušajte urediti še nerešeno vprašanje. Nekdo goji do vas iskrena čustva.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Izkoristite svoje diplomatske sposobnosti. Če vam je do ugleda, ne prepuščajte pobude drugim.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Proučite možnosti za uspeh ambicioznega programa. Pomirite se s prijateljem.

RAK (od 23.6. do 22.7.) V premagovanju težkoč se oprite tudi na svoje sposobnosti. Novica, ki bo odpravila zaskrbljenost.

LEV (od 23.7. do 22.8.) V svojem delovanju ohranite doslej preizkušene sisteme. Utrdite svoje zveze s sorodniki.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Spoprimite se z vprašanji, ki ogrožajo uspeh vašega delovanja. Ne spreminjajte odnosov do drage osebe.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Vaši posli se bodo dobro razvijali. V družbenem krogu si boste ustvarili pomemben položaj.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Izognili se boste večji nevarnosti. Nekdo bo do vas zelo plemenit.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Če hočete popraviti napake, ne kažite omahljivosti. Bodite bolj previdni.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Dosegli boste nadpovprečen uspeh. Ne dovolite, da bi vas obvladovala čustva.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Dan bo ugoden za tehnike, ne pa za intelektualce. Bodite bolj popustljivi.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Da bi pravilno postavili neko svojo zahtevo, se posvetujte s pravnikom. Dokažite svojo zvestobo.

DVA PONATISA PRI CANKARJEVI ZALOŽBI

Kalanov Veseli veter *in Zupančičeva* Grmada

Leta 1956 je izšla knjiga znanega slovenskega gledališkega strokovnjaka, arhitekta, književnika, profesorja akademije za gledališko umetnost Filipa Kumbatoviča-Filipa Kalana VESELI VETER. Ta svojevrstno napisana knjiga je vzbudila v slovenski javnosti veliko pozornosti. Avtor knjige, ki je znan kot prijeten kramljač, duhovit pripovedovalec in vsestransko razgledan umetniški človek, pa tudi tenkočuten kritik, je v svoji knjigi predstavil slovenski javnosti partizansko umetniško snovanje. Čeprav je bila to knjiga kritik, esejev in zapisov lastnih doživetij, čeprav je bila to hkrati knjiga spominskih zapisov in esejističnih vrednotenj, je vendar pomenila harmonično zaokroženo knjigo posvečeno umetniškemu snovanju v partizanih. Ne glede na to, da je Filip Kalan v knjigi obdelal partizansko poezijo, partizansko gledališče in partizansko grafiko, je knjiga polno zaživela pred bralcem in predstavila partizansko umetnost v taki luči kakor je doslej nismo mogli poznati. Zaradi avtorjevega globokega poznavanja stvari, zaradi njegovega pronicljivega, duhovitega in kramljajočega pisanja in zaradi izostrenega, kritičnega pa vendar dobrohotno razumevajočega odnosa do stvari. Posrečena kombinacija obnavljanja medvojnih spominskih zapisov z duhovito pripovedjo ter kritičnega ocenjevanja v časovni odmaknjenosti desetih let je rodila močno osebno pobarvano knjigo o partizanskem umetnostnem snovanju, knjigo, kakršno smo ob njenem izidu z užitkom prebirali.

Tople besede o partizanskih umetnikih, o najrazličnejših prireditvah na osvobojenem ozemlju, o improvizacijah in resnih umetniških stremljenjih so prevzele vse prijatelje umetnosti, ki teh partizanskih predstav, razstav, nastopov in knjižnih publikacij sami niso doživljali. In tako je bila knjiga Veseli veter deležna ne samo zanimanja, temveč tudi imenitnih kritik, ostala pa je tudi dragoceno pričevanje neprecenljive dokumentarne vrednosti.

Zdaj, trideset let po osvoboditvi, je bilo več kot prav, da je Cankarjeva založba znova poskrbela za to imenitno Kumbatovičevo knjigo in jo poslala med ljudi. Ostala je taka kot pri prvi izdaji, le avtor je napisal nekaj strani uvodnih besed in se s kritičnim, a tudi toplim pogledom ozrl na svojo stvaritev na partizanski čas, na svoje tovariše, partizanske umetnike, katerim je posvetil svojo knjigo in svojo misel.

Današnji rod mladih bralcev in rod udeležencev revolucije bo pričevanje Filipa Kalana z užitkom prebiral, spoznaval in podoživljal partizanski čas in spoznaval kaj je bilo mogoče lepega ustvariti tudi takrat, ko je govorilo orožje v zasužnjeni domovini. O partizanski umetnosti so in bodo pisali še drugi. Toda samo Filip Kalan je lahko združil svoje strokovno poznavanje s toplim odnosom neposrednega doživljanja in napisal delo, ki se uvršča med edinstvene knjige o partizanski umetnosti. Opremil je knjigo avtor sam.

Beno Zupančič: Grmada

Komaj nekaj mesecev je, kar smo ob začetku leta poročali o najnovejšem romanu Bena Zupančiča GRMADA in že lahko poročamo dvoje dejstev. Zupančičev roman je dobil posebno priznanje Zupančičevo nagrado, istočasno pa je Cankarjeva založba te dni izdala drugo izdajo romana Zgodba o Martinu Dobroti in njegovem življenju po vrnitvi iz partivanov, se skupaj z neizpeto ljubezensko zgodbo prepleta z doživetjem ilegalnega boja in ustvarja roman, ki sodi v sam vrh Zupančičevega pripovedovanja.

Ne preseneča nas zato, da je roman doživel tako zanimanje, saj smo mu izjemen sprejem napovedali že ob prvem poročanju v Primorskem dnevniku. Zdaj bodo vsi tisti, ki do knjige niso prišli, lahko dobili ta odličen roman v drugi izdaji. To pa za slovenske razmere že veliko pomeni

Sl. Ru.

Prejeli smo

«SODOBNOST». Letnik 23, štev. 6, izdaja Državna založba Slovenije.

SLOVENIJA - PARALELE. Leto 1975, štev. 39. Gospodarsko-družbena revija. Uredništvo: Ljubljana, Samova ulica 9.

RADIO TELEVIZIJA

SOBOTA, 5. JULIJA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA
PRVI KANAL

17.30 *Program za mladino: Dirodorlando*
18.45 *Izžrebanje loterije*
18.50 *Sedem dni v parlamentu*
19.15 *Nabožna oddaja*
19.30 ŠPORTNI DNEVNIK
Kronike dela in gospodarstva ter *Vremenska slika*
20.00 DNEVNIK
20.40 *Glasbena prireditev:* SENZA RETE
Oddaja «Senza rete» ni nova, pač pa obnovljena. Oddajo bo vodil Alberto Lupo, z njim bosta sodelovala Jenny Tamburi, ki je TV publiki neznana, in Lino Banfi, ki bo Lupu in Tamburijevi «nagajal». Za oddajo pravijo, da ima povsem novo obliko, ker da bodo nastopali v glavnem mlajši vsekakor novi ljudje in vsako soboto zvečer bo na vrsti kako zelo znano ime.
V prvi prireditvi bo to Mia Martini, ki se bo predstavila z eno svojih novejših pesmi. Toda tudi zakonca Vianella nista manj znana pevca. Nastopila bosta s svojo znano popevko «Gli amici miei». Na prireditvi bo nastopil tudi «glasbeni kolektiv», ki ga sestavljajo avtorji in pevci iz ansambla Schola Cantorum. Mia Martini, ki smo jo že omenili, bo zapela še več pesmi in isto bosta storila zakonca Vianella, posamezne nastope pa bosta povezovala Alberto Lupo in Lino Banfi
21.50 *A — Ž:* DOGODEK KAKO IN ZAKAJ?
Oddaja «A — Ž» se vrsti že od konca 1969. leta. Gre za rubriko ki jo TV občinstvo ceni. Rubrika pač razčlenjuje, razlaga in komentira aktualnosti. To ni lahko, hkrati pa bi bilo tudi nemogoče drugače, saj so tudi mnenja o posameznih dogodkih različna. To se opaža slehernikrat. Nekaj časa so zaradi volitev oddajo prekinili, sedaj pa se bo nadaljevala še mesec dni, nakar se bo prekinila čez poletne počitnice
22.45 DNEVNIK in *Vremenska slika*

DRUGI KANAL

20.30 DNEVNIK
21.00 KINEMATOGRAFIJA SOVJETSKIH REPUBLIK:
STAZIONE DI BIELORUSSIA
Film je režiral Andrej Smirnov
Ciklus filmov, ki je posvečen «Cinematografiji sovjetskih republik» se prične nocoj s filmom, ki nosi italijanski naslov «Stazione di Bielorussia. Gre za film, ki ga italijanska publika še ni videla, razen tistih redkih ljubiteljev filmske umetnosti, ki so si mogli film ogledati na «Srečanjih» v Sorrentu 1972. Po tedanjem prikazu filma ni italijanska distribucija poskrbela za uvoz dela, zato je to napravila italijanska TV, ki je film tudi sinhronizirala v italijanščino in ga predstavlja Italiji nocoj.
Film «Stazione di Bielorussia» prikazuje zgodbo, ki se je zgodila v Moskvi pred 25 leti, to se pravi nekaj let po koncu druge svetovne vojne. Ob pogrebu nekega častnika, junaškega bojnega tovariša se ponovno sestanejo propadel pisatelj, plinski delavec, inženir in računovodja. V začetku razgovor noče in noče steči. Ni več prijateljstva, tovarištva iz vojnih časov. Toda vodka pripomore k stiku, jeziki se razvežejo, hkrati vsi doživijo enak dogodek. Ko so spravljali nekega ranjenca v bolnišnico, so se «srečali» z nekim moskovskim playbojem, z mladeničem, ki je imel razkošen avtomobil in v njem lepo dekle in ki jim ni hotel dati vozila na razpolago, da bi ranjenca spravili v bolnišnico. Zato se lotijo človeka «zares» in končajo v zaporu. Res je, ob zori jih spustijo . .
Film «Stazione di Bielorussia» prikazuje spor med generacijami, vendar ni vse le v tem

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

14.40 *Oddaja za stike z občinstvom*
15.00 *Wimbledon: prenos finalnih teniških tekmovanj*
17.00 *Državno atletsko prvenstvo posameznikov,* neposreden prenos
19.00 *Risanke za otroke*
19.05 *Obzornik*
19.20 RAZBOJNIKI NA PLESU
Peti del nadaljevanke s skupnim naslovom «Janošik»
20.10 *Risanka*
20.30 DNEVNIK
20.50 *Tedenski zunanjepolitični komentar*
21.00 *Iz del Jože Hrovata,* glasbena oddaja
21.30 *Festival zabavne glasbe:* SPLIT 75
22.45 *Serijski film «Kojak»*
23.35 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

15.00 *Wimbledon: Prenos finalnih tekmovanj v tenisu*
17.00 *Državno atletsko prvenstvo posameznikov,* prenos iz Sarajeva
20.30 *Otroški kotiček: Od začetka do konca*
21.15 DNEVNIK
21.30 VZPON ČLOVEKA, sedma oddaja
22.20 *Odpisani,* tretji del «IZDAJALEC»
23.10 *Deklica in klovn, balet*

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.35 Ponovno na sporedu; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Pianist Vodopivec; 18.45 Glasbena lepljenka; 19.10 Spomini in pričevanja; 19.30 Pevska revija; 20.00 Šport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Damir Feigel: Detektiv Belin; 21.10 Motivi iz filmov; 21.30 Popevke.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 17.30, 18.30, 21.30 Poročila; 7.15 Glasba za dobro jutro; 9.00 Folk glasba; 9.15 Popevke; 9.30 Prisluhnimo jim skupaj; 10.00 Z nami je . . .; 11.00 Glasba in nasvet; 11.30 Od melodije do melodije; 12.00 Glasba po željah; 15.00 Ansambel Romagna; 16.30 Z nami je . . .; 16.50 in 17.30 Poskočne; 17.45 Poje Timmy Thomas; 18.00 Za prijeten konec tedna; 19.00 Vročih sto kilovatov; 19.30 Zapojmo in zaigrajmo; 20.00 Prenos RL; 20.30 Glasbeni weekend; 23.00 Plesna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 7.15 Jutranja glasba; 8.30 Jutranje popevke; 9.00 Vi in jaz; 11.10 Nemogoči intervjuji; 11.25 Izbran program; 12.10 Lahka glasba; 13.20 Preizkušajo se diletanti; 14.05 Drugi zvok; 15.00 Oddaja za bolnike; 17.40 Veliki variete; 19.30 Plošče; 20.00 Verdijeva opera «Macbeth»; 22.15 Kitarist Almeida.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila; 7.40 Lahka glasba; 8.40 Stare popevke; 9.30 Strnjena komedija; 10.00 Plošča za poletje; 10.35 Glasbeni variete; 11.50 Zbori z vsega sveta; 12.40 Lahka glasba; 13.35 Poletne parodije; 14.00 Plošče; 15.40 Dunajski poletni glasbeni festival; 16.35 Gledališke novosti; 17.50 Kič; 19.55 Plošče; 21.20 Poletne parodije; 22.50 Glasba v večeru.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 14.00, 16.00, 20.00 Poročila; 7.50 Beseda na današnji dan; 9.10 Glasbena matineja; 10.05 Pionirski tednik; 10.35 Plesni orkester; 11.15 Sedem dni na radiu; 12.20 Z nami doma in na poti; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Ob bistrem potoku; 14.30 Priporočajo vam . . .; 15.10 S pesmijo po Jugoslaviji; 16.45 «Vrtiljak»; 17.45 S knjižnega trga; 18.00 Aktualnosti; 18.20 Gremo v kino; 19.05 Iz albuma lahke glasbe; 19.20 Dobimo se ob isti uri; 20.40 Ansambel Jožeta Privška; 20.50 Lahko noč, otroci!; 21.00 Glasbena parada «Tri srca»; 22.30 Oddaja za naše izseljence; 00.05 S pesmijo v novi teden.

USKOKI JADRANSKI GUSARJI

Zrcalo Indonezije

Djakarta se je iz »največje azijske vasi« razvila v sodobno metropolo — Priznanje Jugoslaviji za vso pomoč

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

DJAKARTA, junija — Guverner glavnega mesta Indonezije Ali Sadikin je lahko ponosen, da je z osebno pobudo pomagal spremeniti nekoč »največjo azijsko vas« v moderno prestolnico. Djakarta je v marsičem ogledalo razvoja te velike države na 3000 otokih med Tihim in Indijskim oceanom.

Danes je težko prepoznati posamezne četrti in ulice glavnega mesta Indonezije, ki šteje že nad 5 milijonov prebivalcev. Že sama dvosmerna magistrala, ki je speljana od modernega letališča proti več deset novim hotelom, se zdi, da pripada kateremukoli sodobnemu mestu na svetu. Skoraj nikjer več ne vidiš revnih kolib, ki so se nekoč vrstile ob cesti med letališčem in centrom mesta.

Posamezne mestne četrti z revnimi »kampungi«, z vrstami hišic, med katerimi so se vijugali jarki z odplakami, so za zmeraj izginile. Namesto njih so zrasle visoke palače bank, raznih gospodarskih korporacij, hotelov, državnih ustanov ali stanovanjskih hiš. Tam, kjer je zdaj široka avenija Tamrin, je bilo nekoč istoimensko naselje kolib in revnih trgovinic.

Marsikdo poudarja tukaj, da ima za to posebne zasluge guverner Ali Sadikin. Vsekakor je bil guverner deležen podpore najvišjih državnih voditeljev, predvsem predsednika republike Suharta, ki mu je bilo že od nekdaj veliko do tega, da bi Djakarto spremenili v resnično središče velikega indonezijskega naroda. Drugi petletni načrt, katerega cilj je — poleg razvoja gospodarstva na podlagi bogatih virov surovin in energije — reševati socialne probleme, izboljšati življenjsko raven, postopoma odpraviti nepismenost in vsestransko razvijati nacionalno kulturo, z uspehom uresničujejo že dve leti.

Z mobilizacijo lastnih sredstev in s krediti, ki jih dobiva od razvitih kapitalističnih, v zadnjem času pa tudi od socialističnih držav, se

ALI SADIKIN: arhitekt nove Djakarte

je Indonezija dobesedno spremenila v orjaško gradbišče.

Smotrno izkoriščanje investicij in razvijanje proizvajalnih zmogljivosti v skladu z realnimi možnostmi omogočata Indoneziji, da se dokaj uspešno bojuje proti inflaciji, ki seveda prodira tudi na njeno območje. Lani je stopnja inflacije dosegla okoli 20%, letos pa bo predvidoma nižja. Narodni dohodek znaša okoli 120 dolarjev na prebivalca.

Jugoslovan, ki se zaradi opravkov znajde v Indoneziji, sliši marsikje pohvalne besede o svoji državi, saj Jugoslavija pomaga uresničevati program gospodarskega razvoja prijateljske neuvrščene Indonezije. Časniki so polni informacij o sodelovanju naših podjetij pri gradnji elektrarn, tovarn in drugih objektov v Indoneziji, poročajo pa tudi o novih pogajanjih, katerih cilj je, da bi še bolje izkoristili vse možnosti za gospodarsko sodelovanje med državama.

V informacijah o jugoslovansko-indonezijskih odnosih pred obiskom predsednika Suharta v Jugoslaviji prevladuje osebnost predsednika Tita. Sestavki so prežeti s prepričanjem, da bosta Jugoslavija in Indonezija, ki sta sicer geografsko zelo oddaljeni državi, po srečanju in pogovorih med Titom in Suhartom še bolj razvijali tradicionalno sodelovanje.

ŽIKA LAZAREVIĆ

MURSCHETZ: OLE O'CANGACEIRO

»Die Zeit«, Hamburg

Priča Nixon

Bivši predsednik je po letu dni spregovoril o Watergatu - Poskus vrnitve?

OD DOPISNIKA »POLITIKE« POSEBEJ ZA »DELO«

NEW YORK, 1. jul. — V začetku prejšnjega tedna je bivši predsednik Richard Nixon v stavbi mornariške policije blizu nekdanje »zahodne Bele hiše«« v južnokalifornijskem mestecu San Clementeju tiho, na lastno pobudo storil, česar se je tako vztrajno branil med watergatsko afero. Stopil je pred člane velike porote, ki se je pripeljala iz Washingtona, in pod prisego odgovarjal na vprašanja o gradivu, zaradi katerega je prišlo do zgodovinskega odstopa.

Kar zadeva Watergate, Richarda Nixona ni več mogoče zakonsko preganjati. Pomilo. stil ga je njegov naslednik. Pravne sitnosti bi si lahko nakopal le tedaj, če zdaj ne bi govoril resnice in bi tako sprožil novo obtožbo — zaradi krive prisege.

Čez dober mesec dni se bo Amerika spomnila prve obletnice predsednikovega odstopa. Za tukajšnje razmere je izredno zanimivo, v kakšnih okoliščinah in s kakšnimi cilji se zdaj vračajo k aferi, ki je medtem sicer izginila iz središča ameriških dogajanj.

Nixon je pomiloščen, pa naj priča ali ne. Večina njegovih sodelavcev, ki so se znašli pred sodiščem ali so bili obsojeni, je na prostosti. Nekateri zato, ker jih sploh še niso zaprli, drugi zato, ker so jih že izpustili.

Vsi razen enega izmed neposrednih vlomilcev v palačo Watergate — ta je pred sodiščem vztrajno molčal — so se izmazali z najnižjo možno kaznijo. Slavni Nixonov pomočnik John Dean, ki je predsednika tako usodno obremenil s svojimi izjavami, je bil obsojen na leto dni do 3 let, odsedel pa je samo 4 mesece.

Zdaj obiskuje ameriške univerze, predava študentom in piše knjigo o Watergatu, kakor ga je doživel sam, žena pa piše drugo knjigo o isti temi s svojega vidika.

Vse to ne pomeni, da je Watergate razčiščen, in tudi ne, da ni mogoče odkriti še večjih skrivnosti. Posebno Nixonovo pričanje bi lahko pomagalo najti odgovor na bistvena vprašanja: Kdo je pooblastil vlomilce? Kdo je odgovoren za to, da so z magnetofonskega traku zbrisali 18 in pol minute pogovora med predsednikom in pomočnikom, ki se nanaša na bistvo afere? Kakšna je bila zveza med Nixonovim prijateljem bančnikom Rebozom in multimilijonarjem Rebozom, ko so se dogovarjali, da je treba agenta Hunta podkupiti, tako da bo molčal pred javnim tožilcem?

Medtem se je ozračje v ZDA močno spremenilo čeprav komentatorji predsedniku Fordu očitajo, da ni ničesar ukrenil za to, »da bi popravil celotni sistem oblasti — tako da bi Watergate v načelu onemogočili«, pa povsod priznavajo, da je z last nim zgledom kot predsednik, ki ga odlikujeta velika odkritost in dober stik z javnostjo, že zbrisal Watergate iz vsakodnevne zavesti Američanov.

Watergate sicer ni »umrl«, vsekakor pa ni več v ospredju. Kakor dokazuje izkušnja s tragedijo v Dallasu — umorom predsednika Kennedyja — bi bila potrebna nova »spodbuda«, da bi preteklost oživela.

Ob atentatu na Kennedyja je bila takšna nova spodbuda preiskava v zvezi z dejavnostjo CIA, vendar je težko reči, ali bodo v resnici obrnili novo stran in ali bo najširše občinstvo temu posvetilo vso pozornost.

Nixonova privolitev v zaslišavanje, katerega vsebina je javnosti za zdaj še neznana, je v tem trenutku najzanimivejša zaradi tega, ker potrjuje pravilo o politikih — in to je, da ostanejo politiki.

Tako kakor je veliki profesionalec prostovoljno privolil v tisto, o čemer prej ni hotel niti slišati in s čimer so odlašali zaradi sklicevanja na ustavne pravice, potem pa še na bolezen, se je zdaj potru-

RICHARD NIXON: Politiki ostanejo politiki...

dil, da si je izbral za nastop pred poroto najustreznejši trenutek.

Veliki poroti bo čez osem dni potekel mandat in torej ne bo mogla nadaljevati preiskave, tudi če bo v pogovoru z Nixonom morda »naletela« na pomembne podatke. Po drugi strani pa bo Nixonu dejstvo, da je nazadnje naredil ta korak in sklenil pričati, pomagalo v njegovi želji, o kateri skorajda že vrabci čivkajo — da bi se vrnil v politično življenje, se preselil v New York in se poskušal ogrniti s plaščem »izkušenega državnika«.

Ljudstvo pa bo z zamudo lahko reklo: Nixon dela tisto, kar terjata zakon in red. In dodalo: to je seveda manever, kajti politiki so »zmeraj enaki«. Toda to bo pripomnilo brez nove jeze.

JURIJ GUSTINČIČ

Proti ekranu

Poljski zdravniki menijo, da televizija ni tako nedolžna kot žvečilni gumi

VARŠAVA, julija — Na Poljskem je več televizorjev kot radioaparatov in sodobni Poljak presedi poprečno po dve uri pred »malim zaslonom«, ki ga je neki poljski časnik imenoval »žvečilni gumi za oči«.

Toda po mnenju zdravnikov iz Gdanska nikakor ne bi mogli reči, da je gledanje televizije tako nedolžno kot žvečenje žvečilnega gumija; sodijo, da celo povzroča določena obolenja. Iz vsakodnevne prakse so ugotovili, da prihaja med televizijskimi oddajami do vse številnejših živčnih šokov in nervoze pri otrocih, zlasti če jim starši dovolijo gledati razburljiv program. Pri deklicah so registrirali celo več primerov rahle omedlevice, predvsem pa so otroci po televiziji razmišljeni, ko se učijo za šolo. Nekateri gledalci pa nenormalno reagirajo, ko poskušajo posnemati »junake« televizijskih serij.

Varšavski Express Wieczorni je nedavno opisal tragedijo pred televizijo, med gledanjem priljubljene oddaje Nepremagljivi. Neki mladenič je nenadoma pograbil pištolo in »v slogu policista Nessa« pomeril na svoje dekle ter jo ubil.

Pištola je bila last dekletovega očeta, funkcionarja poljske milice, ki je bil po prihodu domov odložil pas na divan, potem ko je po tegnil iz pištole okvir z naboji. Pozabil pa je, da je en naboj v cevi. Mladenič je pomeril s pištolo, medtem ko je gledal, kako to dela Ness v filmu. Še sanjalo se mu ni, da je pištola nabita.

Neki poljski list je celo zastavil vprašanje: ali televizija slabo vpliva na gledalca, zlasti najmlajšega? Tukaj namreč sodijo, da otroci po posredovanju televizije vidijo preveč erotičnih, kriminalnih, huliganskih in podobnih prizorov. To prestavlja otroke in še neformirane ljudi pred zgodaj v svet odraslih.

BERITE
Primorski dnevnik

Zelenjavne težave

Vodilne sovjetske ustanove napovedujejo več ukrepov, ki naj bi stanje na živilskih tržnicah temeljito popravili

MOSKVA, junija — Če hočete junija v Moskvi popestriti jedilnik z zelenjavo, vam pogosto ne preostane drugega, kot da kupite glavnato zelje, ki je zmerom na policah zelenjavnih trgovin. Sicer pa lahko kupite še lansko čebulo in krompir ter — z malo več sreče — kisle kumare. Po paradižnikih ali solati pa je bolje, da ne sprašujete.

Stanje na tržišču zelenjave je že dalj časa vse prej kot zadovoljivo. Tako pridelava zelenjave kot krompirja na mreč ne dosegata planskih številk, zato posvečajo v zadnjem času partijski in vladni organi temu vprašanju več pozornosti. Partijsko vodstvo se obrača na kmetijske proizvajalce, naj bi ljudi bolje oskrbovali z zelenjavo. Ravno te dni pa so v Kremlju, v stalnih komisijah obeh domov vrhovnega sovjeta, dokaj kritično ocenili položaj in sprejeli vrsto obveznosti.

Ugotovili so, da v številnih republikah, oblasteh, kolhozih in sovhozih ne izpolnjujejo plana tako v proizvodnji krompirja kot zelenjave. Poleg tega je izbira zelenjave dokaj pičla. Največ pridelajo zelja, medtem ko drugim vrstam zelenjave (npr. bučam, melancanam, špinači, česnu, peteršilju, kopru) posvečajo drugorazredno pozornost in se zato le poredko pojavi na zelenjavnih policah. O kakšnem grahu, stročjem fižolu, radiču, motovilcu ali papriki pa ni ne duha ne sluha.

Slabo je poskrbljeno tudi za zgodnjo zelenjavo, četudi so za to dokaj ugodna področja (Južna Ukrajina in Rusija, Srednja Azija in Zakavkazje, Moldavija), kjer bi lahko pridelali zgodnji krompir, kumare, paradižnik. Vendar je za zdaj ta proizvodnja v dokaj pičlem obsegu. Prepočasi tudi povečujejo gojenje zelenjave v toplih gredah. Vse to se kajpada odraža v slabi oskrbi prebivalstva z zelenjavo. Na jesen, ko bi morale biti zelenjavne trgovine najbolj založene, je mogoče kupiti v prvi vrsti zelje, čebulo, korenje in rdečo peso, pa tudi krompir in črno redkev. Vse to sodi v recept za zelenjavne juhe boršč ali šči, ne pa za solato: ta se da sestaviti le iz slanih kumar in slanega zelenega paradižnika.

Gnijoča zelenjava

Vprašanje zase je tudi, kot uradno poročajo, prevoz zelenjave. Iz Azerbajdžana so denimo sporočili, da je prišlo do zastoja v prevozu zelja in kumar zato, ker so dobili na voljo le 500 do 700 vagonov, potrebovali pa bi jih dvakrat toliko. Ostala zelenjava je bila torej obsojena na gnitje.

Z drugih področij so sporočili, da se na več železniških postajah že dalj časa zadržujejo vagoni, natlačeni z zelenjavo, ki gnije. Prav tako se kvari zelenjava po neustreznih skladiščih, kar povzroča dokajšnje izgube. Sicer pa tudi skladišč za zelenjavo ni dovolj, ker jih prepočasi gradijo. V kurski oblasti so zgradili dvakrat manj skladišč, kot je predvideval plan, v volgogradski oblasti pa celo šestkrat manj. Tudi po mnogih trgovskih podjetjih primanjkuje ustreznih hladilnikov in skladišč za zelenjavo.

Tako se običajno zgodi, da prihaja zelenjava pred kupca ne le poredko, ampak tudi v dokaj slabem stanju. V neki časopisni anketi so se gospodinje jezile, da je nekako tretjina krompirja, ki ga kupijo v zelenjavni trgovini, neuporabna. Nekaj malone vsakdanjega je v Moskvi, pozimi — zmrznjen krompir.

Želje, kumare, krompir

Kaj bo razveselilo Moskovčane na zelenjavnih stojnicah? Pod tem naslovom je v začetku meseca popularni moskovski večernik »Večjorka« zapisal, da bo junija prišlo v zelenjavne trgovine 11 tisoč ton mladega glavnatega zelja (približno dva kilograma na vsakega Moskovčana), pa 19 tisoč ton kumar (vsak Moskovčan jih bo lahko pospravil kar tri kilograme), 6.000 ton mladega krompirja in določena količina mladega korenčka in rdeče pese. Če k temu prištejemo že zeleno čebulico, ki se tudi dobi, je zelenjavna izbira v Moskvi junija praktično izčrpana.

Sicer pa se zdi, da so se Moskovčani tovrstne zelenjave povsem navadili in da jih druga tudi ne pritegne. Spominjam se, da je proti koncu maja prišla v najbližjo zelenjavno trgovino pošiljka, sveže, suhe mlade špinače v sadikah po 30 kopejk (na tržnici stane dva rublja in je vrhu tega še zelo mokra), ki pa je naslednje dni, čeprav je bila zelo dobra, orumenela v zabojih, ker je ljudje sploh niso kupovali.

Najtežje je v Moskvi z zelenjavo od januarja do maja, ko praktično ni mogoče kupiti ničesar svežega razen mlade čebulice. Tujci si običajno pomagajo tako, da nabirajo zgodaj spomladi po travnikih regrat in zbujajo zavoljo tega pri mimoidočih nemajhno začudenje (regrata tukaj namreč ne jedo). Celo miličniki postanejo pozorni na postave, pridno sklanjajoče se po tratah.

Dvakratna pocenitev

Na tržnicah je izbira marsikdaj boljša kot v zelenjavnih trgovinah, zato pa je cena nekajkrat višja, tako da tja seveda ne hodi kupovat vsakdo. Ob tem naj omenim, da so v začetku junija uradno objavili pocenitev vrste zelenjave. V enem samem tednu so dvakrat pocenili kumare, obakrat za 40 kopejk, tako da so s prvotne cene dveh rubljev zdrknile na 1,20 rublja. Listnata solata se je pocenila s 70 na 50, glavnata solata z rublja na 60 kopejk (vendar se mi je še ni posrečilo kupiti niti na tržnici), zelena čebulica s 50 na 40 kopejk, koper z rublja na 80 kopejk itd.

Pocenitev je seveda spodbudna, vendar se s tem stanje na zelenjavnem trgu ni izboljšalo. V številnih zelenjavnih okrožjih, ki oskrbujejo Moskvo in druga velika mesta, so celo občutno zmanjšali oskrbo trga z zelenjavo v primerjavi z minulim letom. Zato vodilni sovjetski organi napovedujejo vrsto ukrepov, ki naj bi stanje korenito popravili.

MARIJA FRANČEŠKIN

Norveška

Pomorstvo v krizi

Posledice nebrzdane konkurence utirajo pot državnemu kapitalizmu

Od našega skandinavskega dopisnika

STOCKHOLM, julija — Ali bo Norveška izgubila del svojega ugleda kot ena vodilnih pomorskih držav na svetu? To vprašanje si zadnje tedne z grozo postavljajo politiki in gospodarstveniki v Norveški, v državi, ki ima četrto največjo trgovsko ladjevje na svetu. Norveško ladijsko prevozništvo in ladjedelništvo sta namreč zašla v tako hudo nelikvidnost, da kriza pretresa precejšen del industrije, posledice pa se čutijo tudi na Švedskem in v Londonu.

Glavna oseba te norveške drame je milijonar Hilmar Reksten, priletni ladjar iz Bergena, ki je v mednarodnih poslovnih krogih znan kot velik hazarder. S svojimi ladjami in mornarji na njih se igra, kot da bi šlo za nekakšen poker. To ga je leta 1967 skorajda pripeljalo v stečaj, toda hazardna igra je nenadoma postala zanj uspeh: ko je bil junija 1967 zaradi vojne med Izraelci in Arabci zaprt Sueški prekop, je imel Reksten v Perzijskem zalivu prazne ladje, s katerimi je nato za astronomske cene prevažal nafto v Evropo. Medtem ko so drugi ladijski prevozniki bili vezani na dolgoročne pogodbe z nizkimi prevoznimi, je Reksten lahko čez noč zahteval visoke cene za kratkoročne prevozne pogodbe. Tako je Reksten v kratkem času utrdil svoje podjetje, ki je bilo pred dvema letoma vredno dobro dve milijardi kron, pri čemer je kot poslovni hazarder zbujal veliko zavist v pomorskih krogih.

Zdaj na Norveškem spet govorijo, da je Reksten na robu stečaja.

Razen ladij za suhi tovor ima Reksten še devet supertankerjev in dva tankerja po 100.000 ton. Sedem jih je »v naftalinu«, kot temu pravijo v Skandinaviji, kar pomeni, da so prazni zasidrani v norveških fjordih, kjer čakajo na boljše čase. Dva tankerja se brez tovora pozibavata na valovih Perzijskega zaliva. »V naftalinu« je tudi Rekstenov tanker za prevoz utekočinjenega plina.

Posledica vsega tega je, da niti eden od Rekstenovih tankerjev ne prinaša dobička; vsi tankerji delajo z izgubo, ker je treba zanje odplačevati posojila in kredite, kriti vzdrževalne stroške in pa seveda plačevati mornarje v Perzijskem zalivu. Sedem Rekstenovih ladij za suhi tovor sicer prinaša določene dohodke, a so premajhni, da bi z njimi pokrili izgube s tankerji. Po najnovejših izračunih posluje Rekstenovo podjetje vsak dan z izgubo enega milijona kron.

To pa še niso vse težave. Reksten bo septembra dobil iz norveške ladjedelnice Aker nov supertanker, ki stane okoli 200 milijonov kron in še ni plačan. Ker tudi ta tanker verjetno ne bo mogel najti tovora, bo moral po splovitvi naravnost v enega norveških fjordov, kjer ga bodo zasidrali in »dali v naftalin«.

Pri isti ladjedelnici je Reksten v zadnjem času odpovedal nič manj kot šest naročil za supertankerje. Arbitražno sodišče mu je na podlagi naročilnih potreb že ukazalo, naj ladjedelnici plača penale 240 milijonov kron, grozijo pa mu tudi novi penali v višini 180 milijonov. K temu je treba prišteti okoli 800 milijonov kron, ki jih Reksten dolguje ladjedelnici Aker.

V tem hudem položaju je norveška vlada dobila dovoljenje parlamenta, da pomaga z 200 milijoni kron. Vlada poudarja, da njen namen ni reševati poslovnega hazarderja, temveč ubraniti norveško gospodarstvo pred kapitalističnimi interesi iz tujine. Reksten, ki ima v velikih norveških podjetjih delnice v skupni vrednosti 135 milijonov kron, je moral te delnice deponirati v londonski banki Hambro kot poroštvo za posojilo, ki mu ga je bila ta banka dala. Zdaj namerava banka prodati Rekstenove delnice, kar bi seveda pomenilo, da bi tuji kapitalisti lahko kupili precej delnic v nekaterih velikih norveških podjetjih. To pa po mnenju vlade v Oslu nikakor ni v skladu z norveško notranjo politiko.

Če vlada ne bi pomagala, bi bilo Rekstenovo podjetje že v stečaju, kar bi imelo za norveško trgovsko mornarico katastrofalne posledice. Tankerje bi prodali na dražbi in ker dandanes nihče razen bogatih arabskih držav ne kupuje supertankerjev, bi to pomenilo, da bi Rekstenove ladje razprodali — kot pravi norveški minister — »za absurdno nizko ceno«.

Zaradi krize na mednarodnem tržišču tankerskega prevoza pa ni zašel v težave samo Reksten, temveč tudi ladjedelniški koncern Aker, največje zasebno podjetje na Norveškem. Aker je zadnje mesece dobil odpovedi naročil za enajst tankerjev, večinoma od Rekstena. Ladjedelnica bo sicer zahtevala penale, a to je bridka tolažba: podjetje ima zdaj zagotovljeno delo samo za okoli leto dni, kar je v ladjedelništvu kratko obdobje. Pred nekaj tedni v upravi niso imeli niti toliko denarja, da bi lahko izplačali osebne dohodke, zato je država izplačala akontacijo 60 milijonov kron na račun posojila v višini 225 milijonov kron, ki ga je bil Aker s poroštvom norveške države najel v ZRN.

Kriza pa se širi tudi v druge veje industrije, ker ima Aker po vsej Norveški več sto kooperantov. Pa ne samo na Norveškem, tudi na Švedskem in Danskem, v ZRN in Angliji. Samo primer: če ladjedelnice nimajo več velike zaloge naročil, potem jim železarne ne morejo več prodati toliko ladijske pločevine kot prej, kar pomeni, da se zmanjša tudi prodaja železove rude. Če gre za rudo iz švedskega rudnika v Kirunu, na primer, potem to pomeni, da se zmanjšajo dohodki švedskih železnic in norveškega pristanišča Narvik, ki to rudo pomagajo prevažati v železarne. In tako naprej.

Za Norveško, ki ima četrto največje trgovsko ladjevje na svetu, je ta kriza hud udarec. Četrtina norveškega ladjevja je »v naftalinu«, od tega tretjina norveških tankerjev. To vpliva na plačilno bilanco dežele, med tem ko milijonske izgube vsak dan pritiskajo norveške ladjarje in ladjedelnice bliže k popolni katastrofi. Norveško združenje ladijskih prevoznikov se boji za pomorski ugled dežele in je zaprosilo vlado za ekonomsko pomoč.

Kriza v norveškem pomorskem gospodarstvu je večja, kot smo jo opisali, in ne izvira zgolj iz recesije na mednarodnem tržišču tankerskega prevoza. Norveška se je v zadnjih nekaj letih vključila v mednarodno konkurenco o proizvodnji plavajočih jeklenih ploščadi za iskanje nafte pod morjem. Ladjedelnica Aker si je z izvirnim modelom plavajoče vrtalne ploščadi priborila del svetovnega tržišča in obetajo se ji celo kupčije v Sovjetski zvezi. Zadnjih nekaj let je na norveškem in britanskem sektorju Severnega morja vladala taka mrzlica pri iskanju nafte, da Aker ni zmogel vseh naročil za gradnjo vrtalnih ploščadi.

Toda norveških ladijskih prevoznikov to ni oviralo, da sami ali skupaj s tujimi partnerji ne bi naročali vrtalnih ploščadi doma in v tujini. Ta nova industrijska veja je norveške kapitaliste opijanila s svojimi perspektivami za realizacijo hitrih in mastnih dobičkov pri iskanju nafte. Tako imajo zdaj ladjarji in drugi norveški kapitalisti naročenih doma in v tujini 49 naftnih ploščadi in okoli 80 posebnih ladij za oskrbovanje teh ploščadi.

Toda na obzorju se že kažejo črni, zelo črni oblaki. Od vseh naročenih ploščadi jih ima vnaprej zagotovljeno delo samo šest, od oskrbovalnih ladij pa polovica. Zaradi visokih stopenj inflacije v razvitih kapitalističnih državah so se zadnje leto namreč močno zvišali stroški za iskanje nafte pod morjem, zato so naftne družbe zdaj precej zadržane v tem pogledu. Pričakovati je torej tudi val odpovedi glede naročil za naftne ploščadi in oskrbovalne ladje, kar bo še bolj prizadelo norveške ladjarje in ladjedelnice, s tem pa tudi na stotine njihovih kooperantov po vsej Skandinaviji.

A vsega tega morda ne bi bilo, če naročila ne bi bila pretirana. Nenadzorovani lov za dobički pri iskanju in prevozu nafte je torej vzrok, da so norveški kapitalisti neusklajeno (zaradi konkurence) in zato pretirano naročali nove supertankerje in naftne ploščadi. In ko je v razvitih kapitalističnih državah nastopila gospodarska recesija, zaradi katere so se ekonomski pogoji iskanja in prevoza nafte drastično spremenili, se je impozantna struktura norveške pomorske industrije začela podirati kot hiša iz kart.

In kaj je zdaj slišati? Slišati je, da norveški ladijski prevozniki prosijo vlado za finančno pomoč; in to tisti ladijski prevozniki, ki so se doslej bali državnega posega kot hudič križa in ki so na vseh mednarodnih pomorskih konferencah pridigali evangelij svobodne konkurence.

In vlada je, kot vse kaže, res pripravljena pomagati z milijoni in milijoni kron, le da postajajo pogoji vladne pomoči vedno težji: država hoče soudeležbo pri vodstvu prizadetih podjetij, hoče delež podjetniškega kapitala, zahteva učinkovito načrtovanje. Pustolovski ladjarji in drugi kapitalistični hazarderji, ki so se brez čuta družbene odgovornosti igrali z milijoni dolarjev in s tisoči zaposlenih, so sami krivi, če katastrofalne posledice njihove svobodne konkurence utirajo pot državnemu kapitalizmu na Norveškem.

Mitja Jermol

Obetaven začetek

Letos naj bi v turizmu ustvarili okoli 800 milijonov deviznega zaslužka, za 10 do 15 odstotkov več kot lani

OD NAŠE BEOGRAJSKE DOPISNICE

BEOGRAD, 30. jun. — Koordinacijski odbor za informativno-politično sodelovanje s tujino pri zvezni konferenci SZDLJ je danes razpravljal o informativno-propagandni dejavnosti z neuvrščenimi deželami in deželami v razvoju, o nekaterih vprašanjih založniške dejavnosti namenjene tujini in o smereh naše akcije ter problemih v zvezi s tem.

Za »vroča« meseca — julij, na katerega pride 27 odstotkov, in avgust z 29 odstotki skupnega turističnega prometa — smo se dobro pripravili. Preskrba turističnih krajev je zadovoljiva, enako tudi prodaja hotelskih zmogljivosti, katerih cene so za tujce vabljivejše kot na primer v letoviščih Italije in Španije. Žal pa tega ne bi mogli reči za nepenzionske storitve, ki bodo predrage ne le za domače, ampak tudi za tuje goste.

Tudi letos, ko turistični promet spet oživlja, bo potovalo po Evropi okoli 200 milijonov turistov. Koliko se jih bo ustavilo v naši državi in kaj jim lahko ponudimo? Po prvih podatkih lahko pričakujemo, da bo organiziran tujski promet tolikšen kot leta 1974, pri čemer se bo število individualnih turistov povečalo za okoli 10 odstotkov. Na nekaterih tržiščih (Velika Britanija, Italija, Belgija, Skandinavija) se turistične pogodbe z Jugoslavijo prodajajo veliko bolje kot lani, povprečno za 10 do 20 odstotkov. Pričakovati je tudi naval turistov iz ZRN, Nizozemske in Francije, pač pa je računati z znatno manjšim obiskom turistov iz Avstrije, Švice in ZDA.

Po prvih poročilih je tujski promet živahnejši v severnem delu države. Slovensko Primorje pričakuje to poletje na podlagi turističnih pogodb precej več turistov z vzhodnih držav. (Lani je prišlo v naši državi na Čehe 1,5 milijona prenočitev, na Madžare 800.000, na Poljake in Ruse po 400.000.) Turistični promet v poletnih mesecih v Sloveniji bo, kot je računati za nekaj odstotkov večji kot v istem času lani.

Turisti so posebno zanimanje pokazali za istrsko Primorje, kjer se je v prvih šestih mesecih promet povečal za okoli 10 odstotkov, nadalje za Kvarner, kjer je promet v prvih petih mesecih narastel za 20 odstotkov, in za nekatere kraje srednje Dalmacije. Domači gostje pa bodo predvsem potovali v Istro, Makarsko, na splitsko riviero in v črnogorsko Primorje.

Če naj današnji razgovor v zbornici strnemo v eno samo vprašanje: kaj manjka domačemu turizmu, potem bi se najkrajši odgovor glasil: več najcenejših turističnih objektov (bungalovi). V njih bi lahko ponujali polpenzionske storitve ali samo prenočitve. Po nekaterih svetovnih raziskavah okoli 59 odstotkov tujcev povprašuje ravno po takih turističnih storitvah, prav gotovo pa zelo ustrezajo tudi domačim gostom, katerih dinar gostincem vedno bolj prav pride. Žal pa lahko (v nasprotju na primer s Španijo) pri nas postrežemo še vedno samo s klasično, enolično turistično ponudbo.

Toda če hočemo, da nam turizem prinese prihodnje leto bogatejšo žetev, moramo najprej razširiti zmogljivosti (in sicer takšne, kakršne išče trg), nadalje zbiti nepenzionske cene nekaterih gostincev, poskrbeti za takoimenovane spremne dejavnosti (šport, razvedrilo itd.) To pa z drugimi besedami pomeni, da bi morali končno najti v sistemu neke rešitve in z njimi izboljšati položaj te gospodarske panoge, ki ji je lani na primer preostalo samo 37 milijard dinarjev (starih) dohodka. Za razširjeno reprodukcijo in za kake temeljitejše posege je to vsekakor mnogo premalo . . .

BOJANA JAGER

Fotografi povabljeni v Istro

Najboljše fotografije bodo razstavljene v Pridvoru in Kopru

Razstavna galerija Meduza v Kopru je pozvala fotografe Slovenije, naj se udeležijo tradicionalne akcije »Koštabona« — kar pomeni, naj fotografsko obdelajo Istro in sodelujejo na razstavi v Pridvoru ter pozneje v koprski galeriji Loža.

Vabila so poslali vsem, ki se kakorkoli ukvarjajo s fotografijo. Poleg domačih avtorjev so povabili tudi nekatere iz drugih dežel, tako da bo letošnja akcija imela mednarodni značaj. Območje je zelo široko, saj zajema štirivilne istrske vasi in celotno pokrajino. Motivov je tu na pretek, sama tema pa še skoraj popolnoma sveža. Čeprav je lani skupina, ki jo je vodil koprski umetnik Jože Kološa priredila razstavo fotografij o Istri pod naslovom: »Koštabona, neznana zemlja«, s tem še zdaleč ni izčrpala vseh »fotografskih bogastev« tega območja.

Akcija bo potekala neorganizirano v poletnih mesecih, ko bodo fotografi v skupinah ali posamič iskali istrske zanimivosti. Žirija bo ob koncu podelila nagrade in priznanja. Najboljše fotografije bodo razstavili v začetku oktobra v Pridvoru nad Koprom ter s tem počastili 30-letnico osvoboditve in krajevni praznik. Sredi oktobra bo otvoritev iste razstave v koprski galeriji Loža.

M. T.

Enajsta „poletna šola“

Ob začetku 14-dnevnega seminarja slovenskega jezika in kulture

V ponedeljek se bo na filozofski fakulteti v Ljubljani začel tradicionalni »Seminar slovenskega jezika, literature in kulture«. Doslej jih je bilo deset. Kot običajno, pa se ga bodo tudi letos udeležili slavisti — od študentov, prevajalcev, do univerzitetnih profesorjev — iz številnih držav, seveda pa tudi gostje iz jugoslovanskih republik.

Na 14-dnevni »poletni šoli« bodo poslušali predavanja domačih izvedencev in se tako seznanili z osnovami slovenskega jezika in temeljnimi dejstvi slovenske kulture in literature, seveda pa tudi špecializirana predavanja o slovenističnih problemih. V tej luči torej ne bo šlo le za začetno spoznavanje nekaterih glavnih sestavin slovenskega jezikovnega in širše kulturnega vsakdanjika, temveč tudi za poglabljanje v določena strokovna vprašanja, ki jih skuša na svoj način reševati domača znanost in ki v marsikaterih primerih imajo širši vidik kot le slovenskega. V tem smislu seminar tudi posreduje slovenska dognanja s tega ali onega slavističnega področja tujemu svetu.

Ne nazadnje je treba kajpak omeniti tudi udeležbo slovenskih zamejskih rojakov iz Italije, Avstrije in Madžarske.

J. H.

OBVEŠČEVALNA AKCIJA PRED OSVOBODITVIJO

Tržaški ‚rdeči orkester‘

Kako se je partizanski pomorščak prelevil v obveščevalca — To je bil prvi poveljnik jugoslovanske vojne mornarice: kontraadmiral Janez Tomšič

OD NAŠEGA BEOGRAJSKEGA DOPISNIKA

SPLIT, 1. julija — Srečanje s kontraadmiralom Janezom Tomšičem, starim pomorščakom, prvim komandantom ladjevja vojne mornarice v novi Jugoslaviji. Zanima nas resnica o skupini Radko. O naših obveščevalcih v Trstu, tik pred bitko za dokončno osvoboditev države, o »Rdečem orkestru« naših ljudi. Pomorščak pripoveduje o svojem tovarišu:

Radko Pečovnik — zanj gre — je bil konec 1943 in v začetku 1944 komandant partizanske oborožene ladje NB. Sodeloval je pri znani evakuaciji Korčule po nemškem desantu, ko je prevažal naše vojaške enote in civiliste na Hvar in Vis. Malo kasneje je delal kot operativec v mornariških štabih severnega Jadrana. In na koncu — kot obveščevalec . . .

Istra in Slovensko primorje sta bila naša, to smo trdno čutili. Toda Churchill je mislil drugače: ob neki priložnosti je od našega maršala zahteval »svobodo akcije« svojih čet v tem prostoru in ta prostor meni nič tebi nič imenoval »italijanski«. Pomota ali špekulacija? Mar je bilo to važno v trenutku, ko se je kovalo še eno veliko načelo naše revolucije: Tujega nočemo, svojega ne damo? Tedaj je bila sprejeta cela vrsta političnih in vojaških ukrepov v zvezi z organizacijo mornariških enot, ustanov in poveljstev, ki naj bi v tem delu države, takoj ko bi bilo potrebno, utrdile oblast, ki se je oblikovala že od leta 1941.

Radko: »Težko pri srcu . . .«

— Najpomembnejša točka je Trst — je takrat dejal polkovnik Stane Potočar (danes načelnik generalnega štaba JLA) skupini štirih pomorščakov, ki jih je poslal vrhovni štab, in ki so do cilja prepotovali 420 kilometrov: »Čaka vas težavno delo, pri katerem boste morali samostojno odločati . . .«

Toda kako se prebiti v Trst, prepoln Nemcev? Radka je čakalo veliko prijetnih presenečenj: zelo hitro je lahko odložil uniformo partizanskega mornarja in se prelevil v »gospoda« s klobukom in udobnimi čevlji, s kravato. »Niti na plašč niso pozabili,« je Radko pozneje obnavljal podrobnosti. Nato je dobil nove dokumente in se temeljito seznanil z načrtom mesta Trsta, priskrbeli pa so mu tudi dve ilegalni stanovanji in »službo tehnika« pri nekem gradbenem podjetniku, ki je imel zveze z Nemci.

Tukaj je zvedel, kolikor mu je bilo treba, vse o komunistični organizaciji Trsta, o komandantu mesta v ilegali Rudiju Greifu-Martinu in njegovem političnem komisarju, nekdanjem ribiču Francu Stoki. In vse o svojih novih sodelavcih. Nato ga je čakal — na kraju samem, v mestu, ki je bilo polno sovražnikov — dvomesečni obveščevalni tečaj.

— Težko mi je bilo pri srcu, toda dolžnost sem sprejel takole: res je, da nikoli nisem želel postati obveščevalec, ampak tovariši mislijo, da moram to nalogo izpeljati ravno jaz . . .

V kratkem času je njegova skupina spletla zelo močno mrežo, prodrla v vse pore in povsod zelo hitro prišla do pomembnih podatkov o nemških silah v mestu, o plovnih poteh in minskih poljih, o skladiščih in pristaniških napravah.

»Med najpomembnejšimi nalogami je bilo zbiranje podatkov o nemških naklepih in posebnih enotah, ki naj bi v trenutku umika uničile tržaško pristanišče in druge objekte. Hkrati je Pečovnik dobil tudi pomočnika — Adolfa Kalčića, kapitana, ki je bil doma iz Vrsarja. Tako so v štab mornariške skupine na Primorskem vse pogosteje začeli prihajati izredno dragoceni podatki. Toda na žalost so kljub temu trije kurirji padli v nemške in četniške zasede na Krasu in v Vipavski dolini . . .« pripoveduje kontradmiral Tomšič.

Nesojen plen gestapovcev

V Trstu je skupina Radko brez težav zvedela za neki ustaški urad, ki naj bi vzdrževal zveze z nemško mornarico, in za posadke treh ladij mornarice NDH, vključenih v enajsto eskortno nemško flotiljo, in do njih je že prišel zadnji opomin maršala Tita vsem kvislinškim enotam, naj zapustijo sovražnikove formacije do 15. januarja 1945 in naj se ne bojijo kazni.

Radko Pečovnik je celo dvakrat obiskal ustaškega komandanta, višjegia mornariškega častnika NDH Dimitrija Kačića, in mu predlagal, naj ukrepa v skladu z ukazom vrhovnega poveljnika NOV Jugoslavije. »Mar ne razumete, da Hitler izgublja igro, skupaj z vašim Pavelićem? In še nekaj — mar bi dovolili, da bi Nemci porušili Trst?« — je partizanski obveščevalec prepričeval ustaša, nekdanjega načelnika štaba jugoslovanske eskadre vojne mornarice v aprilski vojni.

Toda ta se je izgovarjal, da mora še razmisliti.

»Razmišljanje« ga je pripeljalo na edino pot, po kateri gredo izdajalci — po vsem sodeč je Radka Pečovnika prijavil gestapu. Pečovnika je v neki gostilni pričakala skupina štirih agentov, prijela njega in nekega sodelavca, ki je ravno prišel na sestanek, in ju zvezala.

— Po zaslišanju so Nemci sprevideli, koga imajo v rokah. Naročili so petim gestapovcem, naj ga odpeljejo v zapor. Toda na trgu Oberdan se jim je iztrgal iz rok in se hitro izgubil med množico. Kmalu nato so ga tržaški rodoljubi po svojih zvezah spravili na svobodno ozemlje. Njegova naloga v Trstu je bila kratka. Toda izpeljal jo je na najboljši mogoči način: dobili smo dragocene podatke o sovražnikovih močeh v Trstu pred dokončno osvoboditvijo.

Adolf Kalčić pa je ostal dobro kamufliran v Trstu. Uspelo mu je, da je mrežo sodelavcev povečal z devetimi mladimi pristaniškimi delavci, Italijani in Slovenci, in tako je v mestu pričakal naše enote, ki so osvobodile Trst. »Rdeči orkester« je v tistem trenutku imel v rokah ključne objekte — pristanišče in pristaniško kapitanijo — je na koncu pripovedi o ne tako davnem času dejal admiral Tomšič.

RADOVAN KOVAČEVIČ

O Radku Pečovniku in Adolfu Kalčiću

Radko Pečovnik, »dirigent« našega »rdečega orkestra« v Trstu, je bil častnik bivše jugoslovanske vojne mornarice, nato italijanski vojni ujetnik in končno borec NOV Jugoslavije. Rojen pomorščak, zaljubljen v oceanske širjave, je na naših trgovskih ladjah preplul ves svet. Zdaj živi kot upokojenec v Piranu.

Njegov pomočnik Adolf Kalčić iz Vrsarja je po kapitulaciji Italije pobegnil pred Nemci z neko jahto iz Trsta v Brindisi in se je nameraval pridružiti zavezniškim silam. Po naključju je jahta pristala ob našem parniku Sitnici in tako se je začel pogovarjati s partizansko posadko. Ko je spoznal resnico o NOV, se je takoj prijavil naši delegaciji v Bariju in oblekel partizansko uniformo.

V korak s sosedi

Izola se hoče razvijati vzpor edno s Koprom in Piranom, — Postopno in vztrajno preraščanje majhnosti — Načrti

IZOLA, 1. julija — Izolska občina, najmanjša med obalnimi, zadnje čase dokaj pogumno načrtuje svoj razvoj. Gradili bodo marino za jahte, na pobočju bo zrasla nova bolnišnica, ob starem mestu nastaja novo, sodobno naselje. Popravljalnica ladij »2. oktober« se je zasidrala. Intenzivno rešujejo probleme kanalizacije in s tem tudi onesnaženost morja. Vso skrb posvečajo tudi urbanizaciji.

Preselitev »2. oktobra« v Izolo pomeni pridobitev za občino, saj ima to podjetje velike možnosti za nadaljnji razvoj. Tudi Delamaris in Mehanotehnika, najmočnejši delovni organizaciji v občini, uveljavljata svoj program — čeprav trenutno z velikimi težavami. Zaradi zapiranja zunanjega tržišča in delno tudi notranjega, se kopičijo neprodane zaloge. Dodatnih kreditov ni in v občini se bojijo, da bi lahko nastali položaj ogrozil socialno varnost delavcev. Krizo čutijo tudi v drugih delovnih organizacijah, vendar manj. Med vsemi je trenutno najbolj uspešna Oprema.

Kljub tem in drugim težavam pa v izolski občini vseeno upajo na boljše čase in govorijo o prihodnosti dokaj pogumno. Tako na primer načrtujejo gradnjo marine, pristanišča za jahte in čolne: v prvi fazi bodo zgradili 500 navezov, ko bo urejena, bo prostora za 2000 jaht oziroma večjih čolnov.

Posebno skrb posvečajo urbanističnemu programu. Tega dela so se lotili zelo resno in z največjo mero odgovornosti. Trenutno obravnavajo izhodišča. Že ta pa kažejo, da se bo Izola z leti razvila v sodobno urejeno mesto: vzhodno od starega jedra bodo zgradili okoli 4000 novih stanovanj ter tako oblikovali povsem novo naselje, ki je delno tudi že zgrajeno. Tako načrtovanemu razvoju se praktično prilagajajo že danes, ko na novo urejajo mestno kanalizacijo. Gradijo velik zbiralni kanal, ki bo združeval vse odplake ter jih usmerjal prek čistilne naprave na odprto in globlje morje. S tem v Izoli ne bo več nenadzorovanih in neposrednih izpustov v morje, voda se bo polagoma očistila in mandrač ne bo več umazan.

Izola se torej uveljavlja na vseh področjih, industrija, intenzivna stanovanjska gradnja, skrbna urbanizacija, smotrno reševanje komunalnih problemov, skrb za čistost morja, ladjedelništvo, v turizmu pa smiselna dopolnitev portoroške in piranske ponudbe — gradnja sodobne marine, pristanišče za jahte in čolne z vsemi dopolnilnimi objekti.

MARJAN TOMŠIČ

Sto let dravograjskih gasilcev

DRAVOGRAD, 30. jun. — Z veliko gasilsko parado, v kateri je sodelovalo okrog tisoč gasilcev iz koroških občin vse severovzhodne Slovenije, pripadnikov teritorialnih enot, civilne zaščite, športnikov in mladih ter z zborovanjem pred gasilskim domom na Koroški cesti, so v Dravogradu včeraj proslavili stoto obletnico ustanovitve gasilskega društva ter pričeli s praznovanjem občinskega praznika 4. julija in 30-letnice osvoboditve.

P. P.

Nov kamp za nudiste v Istri

POREČ, 30. jun. (Tanjug) — Tu so nekaj kilometrov od mesta odprli nov nudistični center Ulika. Na približno 200.000 kvadratnih metrih hotelsko-turističnega podjetja Plava laguna so z 11 milijoni dinarjev dokončali prvo fazo tega centra, kamor so že prišli prvi gostje. Zgradili so osrednjo recepcijo, najbolj moderno samopostrežno trgovino in dovozno cesto, dolgo šest kilometrov. Napeljali so elektriko in vodo in uredili tri sanitarne objekte; že letos je prostora za približno 3000 gostov.

Linije JAT proti Srednjemu vzhodu

BEOGRAD, 1. jul. (Tanjug) — JAT bo kmalu odprl nove linije proti Srednjemu vzhodu. Ob sedanji liniji Beograd—Bejrut bodo do konca leta odprli še novo progo do Bagdada. Ker jugoslovanske gospodarske organizacije sklepajo posle tudi v Kuvajtu in Iranu, je JAT pokazal zanimanje za polete svojih letal tudi v teh smereh. Računajo, da bi v ta program lahko vključili tudi Sirijo, kjer je naše gospodarstvo prisotno v vse večji meri in ker je to tranzitna dežela.

Ljubljančani veliko potujejo

LJUBLJANA, 30. jun. — Da Ljubljančani veliko potujejo v tujino, potrjuje tudi iz dneva v dan daljša vrsta pred okencem z napisom »potni listi« v uradu na Mačkovi. Od pol osmih zjutraj do pol osmih zvečer se zvrsti več sto ljudi in verjetno je marsikdo z mislimi že v oddaljenih južnih krajih, kjer ne poznajo tako jokavih poletij, kot je naše. Največji naval je poleg poletnih mesecev še pred prazniki in zimskimi počitnicami, vendar je dovolj dela tudi v ostalem času. Nov potni list vam izdajo v treh, podaljšajo pa ga v dveh dneh. Če predložite telegram o smrti svojca v tujini, pa izstavijo potne dokumente tudi v enem dnevu. Delo pa bo steklo mnogo hitreje v primernejših prostorih na Stritarjevi (podaljšek Mačkove), kamor se bodo preselili že avgusta.

M. P.

V Suho krajino na delovno akcijo

LJUBLJANA, 30. jun. — Na delovno akcijo v Suho krajino je v nedeljo odšla mladinska delovna brigada II. SNOUB »Ljubo Šercer«, ki jo je organizirala OK ZSMS Vič-Rudnik. V Prevolah pri Hinjah v Suhi krajini bodo mladi Ljubljančani — v večini so gojenci šolskega centra RSNZ, dijaki SSMS in poklicne gradbene šole »Ivana Kavčiča«, skupaj z mladimi iz Murske Sobote sodelovali pri napeljavi vodovoda in ureditvi vasi. Komandant brigade Marjan Kranjc, študent sociologije, je pred odhodom povedal, da bodo na tej akciji ostali do 20. julija, ko jih bo zamenjala druga izmena. Pokrovitelj brigade je viški IGO.

D. B.

Daljinsko ogrevanje

Jedrska toplarna v Sloveniji aktualna

Omogočila bi prihranek goriva, deviz in povečala zanesljivost preskrbe z energijo

Kako se bomo ogrevali v prihodnosti? O tem ne razmišljamo često, čeprav je to vprašanje postalo že aktualno, a še nerešeno. Poraba energije za ogrevanje izredno hitro raste, saj smo še do osvoboditve ogrevali večinoma le en prostor v stanovanju, danes pa v novih naseljih in novih hišah ogrevamo vse prostore.

In kakšna je prihodnost oskrbe s kurivi? Drv za kurjavo bo čedalje manj, saj je ustrezneje, da les predelujemo v industrijske namene. Premoga za splošno porabo pa bo kmalu le še malo na razpolago. Velenjski premogovniki bodo ves nakopani lignit porabili za šoštanjsko termoelektrarno, čeprav niti sedanja celotna proizvodnja ne bo zadostovala. Zasavski premogovniki del svoje proizvodnje še dajejo za splošno porabo, vendar bo celotna proizvodnja premoga porabljena v trboveljski termoelektrarni, ko bodo postavili še en velik agregat.

Toplarna v Mostah v Ljubljani ne ve, katero kurivo bo v bližnji prihodnosti uporabljala, saj so naši premogovniki že napovedali, da ji premoga v prihodnje ne bodo mogli več dobavljati.

Lahko pa dobivamo premog iz BiH. Ne glede na to, da bodo premog rabili v tamkajšnjih termoelektrarnah in za lastno široko porabo, je pot prevoza do nas tako dolga, da na velike količine premoga, ki bi jih potrebovali, ne moremo računati.

Tako nam ostanejo od klasičnih kuriv le še tekoča kuriva (kurilna olja) in zemeljski plin, ki pa ju trenutno še nimamo. Oboje bomo morali uvažati. S tem bomo trošili naše devize, predvsem pa bo preskrba z energijo na nek način nezanesljiva.

Izrabljena izgubljena toplota

Medtem ko postaja preskrba z energijo problematična, pa gredo hkrati velike količine energije, večje kot jih potrebujemo za ogrevanje, v izgubo. Smotrno bi bilo, če bi vsaj del te energije koristno porabljali, npr. za ogrevanje stanovanjskih prostorov.

V termoelektrarnah in jedrskih elektrarnah, kjer proizvajamo električno energijo, porabimo koristno le **eno** tretjino energije, dve tretjini pa gresta v izgubo. Ti dve tretjini predstavljata toploto, ki jo moramo odvajati s hladilno vodo, bodisi v reko ali skozi hladilne stolpe v ozračje. V toplarnah pa to, sicer izgubljeno toploto porabljamo za proizvodnjo vroče vode, s katero ogrevamo stanovanja.

Danes postaja vprašanje daljinskega ogrevanja izredno pomembno. Za primer bi navedel, da vlada Zvezne republike Nemčije predvideva na podlagi prvih raziskav, da bi v letu 2000 iz sistema daljinskega ogrevanja ogrevali 50 odstotkov vseh prostorov.

Vzrok za pospeševanje razvoja daljinskega ogrevanja pa ni le v boljšem izkoriščanju goriva, oziroma v varčevanju z gorivom, temveč bi tak sistem ogrevanja prispeval tudi k izboljšanju ozračja, zlasti v gosto naseljenih mestih.

Sedanja individualna kurišča, pa tudi peči za etažna ogrevanja in kotli centralnih kurjav, spuščajo vse izgorele in neizgorele pline, saje in pepel v ozračje. Da je zlo še večje, je največ kurišč in največja poraba kuriv prav tam, kjer živi največ ljudi. Daljinsko ogrevanje pa pri porabi ne onesnažuje ozračja. Pri prenosu in distribuciji toplote je čisto, podobno kot je električna energija. Ozračje onesnažujejo le še središča za proizvodnjo električne energije in toplote, to so toplarne same. Tu pa lahko onesnaževanje ozračja vsaj omejimo s smotrno postavljenimi filtri za dimne pline. Poleg tega toplarne lahko vsaj deloma odstranimo iz stanovanjskih naselij. (Nedolgo tega postavljene kotlarnice v Soseskah v Šiški prav gotovo niso dobra rešitev ogrevanja naselij, niti z vidika energetike niti z vidika čuvanja ozračja).

Poseben napredek v energetiki predstavlja kombinacija jedrske elektrarne — ali bolje rečeno jedrske toplarne — s sistemom daljinskega ogrevanja. Pri tem se namreč odpirajo nove možnosti za razširjanje daljinskega ogrevanja. V jedrskih elektrarnah so instalirane velike moči, zato so količine toplote, ki jih pri hlajenju uničujemo (ko jih nekoristno odvajamo v reke ali v ozračje), ogromne. Na primer JE Krško, z močjo 660 MW, ki bo proizvajala na leto približno 4000 GWh (4 milijarde kWh), bo s hladilno vodo odvajala neizkoriščeno toploto, ki je enaka 2,5 milijonom ton lignita (sedanja proizvodnja premogovnika v Velenju pa je 4 milijone ton lignita).

Te velike količine toplote odpirajo nove poti, a tudi nove probleme pri preskrbi s toploto. S temi vprašanji se danes največ ukvarjajo Švedi. Zgraditi nameravajo več jedrskih toplarn, ki bodo poleg proizvodnje električne energije dobavljale toploto v omrežja daljinskega ogrevanja. Načrtujejo tako, da bo ena sama jedrska toplarna oskrbovala s toploto dve ali tri večja mesta. Seveda bo dolžina prenosa toplote do mesta porabe mnogo večja, kot jo danes navadno pri toplarnah na klasična goriva. Toplotne izgube pri prenosu toplote bodo v tem primeru večje, kar pa je manj pomembno. Zato predvidevajo prenos toplote na razdalje do 30 kilometrov in več, ne da bi to bistveno vplivalo na rentabilnost.

Sicer pa so jedrske elektrarne glede lokacije elastične, saj niso vezane niti na vodotoke niti na premogovnike, oziroma na prevoz goriva.

Temu konceptu ogrevanja se sedaj pridružuje tudi Velika Britanija. Na skupnem sestanku Združenja za daljinsko ogrevanje (District Heating Association) in Britanske družbe za jedrsko energijo (British Nuclear Energy Society) so se dogovorili o popolnem izkoriščanju energije, pri čemer bodo upoštevali švedska prizadevanja pri razvoju daljinskega ogrevanja in jedrskih elektrarn.

Omenili smo že, da naravni energetski pogoji v Sloveniji niso ugodni. Premogovniki bodo lahko le še malenkostno povečali svojo proizvodnjo, pomembnejših izvirov nafte ali zemeljskega plina pa na našem območju ne moremo pričakovati. Še neizgrajeni gospodarno izkoristljivi hidropotencial na leto ne bi mogel prispevati več kWh kot JE Krško. Poleg jedrskih elektrarn v Krškem in pri Sisku bomo morali zgraditi še več jedrskih elektrarn.

Te razmere nas še bolj silijo k temu, da bomo energijo smotrno in čimbolj popolno izkoriščali. Bilo bi nespametno, če bi nove jedrske elektrarne gradili in postavljali tako, da ne bi mogli izkoriščati vsaj dela tiste toplote, ki bi jo sicer s hladilno vodo izgubili. V Sloveniji je gotovo več lokacijskih možnosti za postavitev jedrskih elektrarn, ki bi bile vezane tudi na sistem daljinskega ogrevanja. Tako so npr. dani zelo ugodni pogoji za gradnjo jedrske elektrarne, ki bi s toploto oskrbovala Kranj in Ljubljano, ki sta velika porabnika toplote: Ljubljana kot središče za ogrevanje stanovanj, Kranj pa kot središče industrije, ki rabi velike količine toplote (zlasti tekstilna in gumarska). Hkrati bi lahko pri ogrevanju priključili druge kraje, zlasti Medvode, Škofjo Loko, Kamnik, Količevo. Oblikovalci našega prostora predvidevajo na Gorenjskem za turizem umetna jezera, ki bi jih lahko ogrevali z odpadno toploto.

Hkrati pa je tu nekakšno težišče porabe električne energije. Jedrska elektrarna bi omogočila razvoj našega železarstva na osnovi elektrojekla. Prav veliki porabniki, ki nepretrgano in enakomerno trošijo električno energijo, so posebno ugodni za jedrsko elektrarno, pri kateri se proizvodni stroški močno znižajo, če le-ta obratuje neprekinjeno noč in dan.

Tak način porabe energije, zlasti pa poraba toplote tudi poleti, bi pri jedrski elektrarni z močjo 800 MW dala prihranek približno enega milijona ali tudi do milijona in pol ton lignita na leto (v resnici bi to pomenilo prihranek 250.000 do 400.000 ton nafte, ki bi jo morali uvoziti), ki bi ga sicer morali porabiti za proizvodnjo toplote.

Nakazana lokacija (nekje med Kranjem in Ljubljano) bo imela prednost tudi zato, ker del ogrevalnega omrežja že obstaja, kar bi omogočalo že takoj na začetku dokaj veliko toplotno porabo. Obstoječe naprave v toplarni in v kotlarnicah (v Šiški in v tovarnah) pa bi bile kot rezervno nadomestilo.

Sarajevski načrt

Omenil bi, da ima Sarajevo pripravljen načrt izgradnje jedrske toplarne z osnovnim namenom izboljšati ozračje. Sarajevo leži v kotlini, v kateri se zadržujejo zastrupljene zračne gmote. Rešitev vidijo v daljinskem ogrevanju iz jedrske toplarne, ki bi nadomestila individualna kurišča, ki v mestu najbolj zastrupljajo ozračje.

Postavitev jedrske toplarne torej ni utemeljena zaradi ozkih energetskih razlogov, temveč ima širši družbeni pomen. Omogoča prihranek goriva, ki bi ga morali uvažati, s tem pa prihranek deviz in večjo zanesljivost preskrbe z energijo. Prispeva k reševanju vprašanja očuvanja oziroma izboljšanja ozračja, zlasti v gosto naseljenih predelih, kjer je onesnaženje še posebej neugodno. Zaradi zmanjšanja izgub energije se poceni tako toplotna kot tudi električna energija. Posredno se podaljša življenjska doba naših že tako omejenih zalog goriv.

Prikazani način popolne izrabe energije pa omogoča, da postanejo donosne tudi manjše enote jedrskih toplarn. V Zvezni republiki Nemčiji računajo, da bodo gospodarne tudi enote 350 MW, pa navzdol celo do 50 MW. To pa odpira nove možnosti pri preskrbi središč porabnikov, pri katerih daljinsko ogrevanje po sedanjih merilih ni donosno.

Ta problematika je postala pomembna zlasti v Evropi prav v zadnjem času. Eden od razlogov je izreden porast cen goriv, kar seveda veča zanimanje za izkoriščanje izgubljene energije. Sicer pa tudi čedalje manjša razpoložljivost energije sili k čuvanju energetskih virov.

Lahko bi kdo vprašal, zakaj razpravljamo o tem problemu že sedaj, ko smo se komaj lotili gradnje naše prve jedrske elektrarne v Krškem. Gradnja take elektrarne je dolgotrajna, traja sedem in tudi več let (od prikaza upravičenosti pa do samega pričetka gradnje). Iz izkušnje pa tudi vemo, da se pri nas ta doba še podaljša zaradi reševanja vprašanj finansiranja. Če želimo torej l. 1985 začeti gradnjo jedrske toplarne, se moramo že danes lotiti študija in načrtovanja celotnega kompleksa jedrske elektrarne — sistema daljinskega ogrevanja.

Henrik Sebaher

TENIS — V WIMBLEDONU

Američanka King šestič prvakinja

V finalu z lahkoto premagala Avstralko Goolagong-Cawley - Gerulaitis in Mayer (ZDA) zmagovalca moških dvojic

WIMBLEDON, 4. — Američanka Billie Jean King je že šestič osvojila naslov wimbledonske teniške prvakinje. V finalu je premagala avstralsko domorodnkinjo Evonne Goolagong - Cawley z visokim izidom 6:0 in 6:1.

To srečanje med 31-letno Kingovo in njeno osem let mlajšo nasprotnico bo šlo v zgodovino wimbledonskega turnirja: doslej se namreč ni še noben finale ženskih posameznic končal tako hitro kot ta. Trajal je borih 38 minut, kar je res pravi rekord. Avstralka, ki je sicer vso sezono igrala izredno dobro, je danes povsem odpovedala in je zapravljala tudi neverjetno lahke žoge, kar pa, seveda, ne zmanjšuje zaslug Kingove za njen uspeh.

Kingova, ki slavi prav danes svoj rojstni dan, je s šesto zmago na tem turnirju izenačila rekord, ki ga je pred njo prva postavila pred 25 leti Elisabeth Ryan.

Po zaključku srečanja je Kingova potrdila, da je bil to poslednji dvoboj posameznic, ki ga je odigrala na wimbledonskem turnirju, ker se namerava po 15 letih umakniti iz aktivnega športa.

* * *

V srečanju moških dvojic sta v finalu Amerikanca Gerulaitis in Mayer premagala Rodezijca Dowsdsewella in Avstralca Stona s 7:5, 8:6, 6:4. Srečanje ni bilo posebno zanimivo, saj ni v tem finalu nastopil dejansko nobeden izmed trenutno najmočnejših igralcev, zmagovalca pa nista bila uvrščena niti med nosilce skupin.

Današnji dan je bil torej izredno uspešen za ameriške barve, uspeh ZDA na tem turnirju pa bo v vsakem primeru podkrepil jutri še finale moških posameznikov, v katerem se bosta pomerila med seboj dva Amerikanca: Connors in temnopolti Ashe.

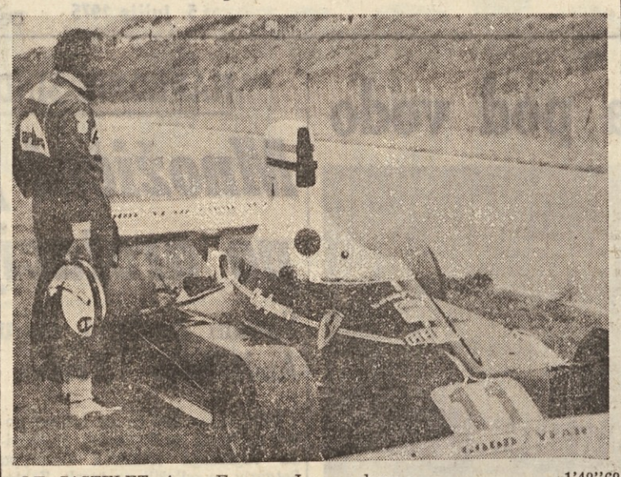
SMUČARSKI TEK

V PUSTRIŠKI DOLINI

Še en maraton

BOCEN, 4. — Sedem občin Pustriške doline bo 11. januarja 1976 organiziralo «Pustriški smučarski maraton», na katerem ne bodo nastopili le amaterji ampak tudi številni tekmovalci. Proga bo merila 60 km. Tekmovanje bodo vključili v «Mednarodni tekaški teden» in bo verjetno poslednja tovrstna prireditev pred olimpijskimi igrami v Innsbrucku.

V nedeljo VN Francije

LE CASTELET, 4. — Francoz J. Pierre Jarier je bil najhitrejši v prvem dnevu poskusnih voženj za mednarodno avtomobilsko dirko za VN Francije, ki bo na sporedu v nedeljo. Ta dirka bo veljala kot 9. vožnja za svetovno prvenstvo vozačev.

Jarier je prevozil 5,810 km dolg krog v 1'48"68 in je s tem časom postal dejansko glavni kandidat za nedeljsko zmago.

Lestvica današnjih poskusnih voženj je taka:

1. Jarier (Francija) na UOP shadowu 1'48"68
2. Lauda (Avstrija) na ferrariju 312 T 1'49"02
3. Scheckter (Juž. Afrika) na tyrrell-fordu 1'49"03
4. Regazzoni (Švica) na ferrariju 312 T 1'49"22
5. Depailler (Francija) na tyrrell-fordu 1'49"41

Na sliki: Švicar Clay Regazzoni ob svojem vozilu. Čeprav je bil v prvem dnevu poskusnih voženj za VN Francije šele četrti, je še vedno med glavnimi kandidati za zmago.

V AMATERSKIH KATEGORIJAH

KOLESARJI ADRIE NA TREH DIRKAH

Skoraj vsi imajo možnost dobre uvrstitve

Po zadovoljivih nastopih prejšnjo nedeljo se bodo kolesarji Adrie udeležili jutri treh dirk. Dve bosta na Goriškem in v Vidmu (amaterji), veterani pa bodo nastopali v Padovi.

V Torre di Padova bosta na 103,600 km dolgi progi, ki se bo odvijala v 14 krogih, v dolžini 7,400 km, nastopila Vižintin in Macarol. Oba bosta imela na popolnoma položni poti precej naporno delo v boju s padovskimi sprinterji, vendar jima ne bi smela uiti dobra uvrstitev. To velja predvsem za Vižintina, ki še vedno nekaj velja, ko se je treba boriti za prva mesta v zaključnih sprintih in ni še zgubil vseh moči, ki jih je imel, ko je zmagoval kot amater na mednarodnem področju.

Med pravimi amaterji pa bo mladi Sosić tokrat dirka od Vidma do Forni di Sopra. 96 km dolga proga je precej zahtevna, saj vodi mimo Ampezza do Forni di Sopra. Tu se bo končno lahko izkazal in če ne bo imel smole, bi moral tokrat prispeti s prvimi, saj je proga pripravna za njegove sposobnosti.

Najboljši deželni amaterji prve in druge kategorije pa bodo sodelovali na dirki za «28. pokal Ronk». Dirka se bo odvijala v celoti po cestah goriške pokrajine, dolga bo 132 km, s startom ob 9.30 v Ronkah. Kolesarji se bodo, med drugim, morali povzpeti najprej iz Podgore v Števerjan, nato pa še iz Sovodenj na Vrh, od koder se bodo preko Doberdoba spustili proti končnemu cilju v Ronkah. Na dirki bodo poleg domačih tekmovalcev, med katerimi izstopa Qualizza, ki se je udeležil tudi amaterske dirke po Italiji in osvojil eno etapo, nastopali tudi nekateri priznani italijanski amaterji, ki nastopajo na mednarodnih tekmovanjih ter verjetno tudi kolesarji iz Slovenije, ki že nekaj časa uspešno tekmujejo na cestah dežele Furlanije - Julijske krajine. Med drugimi bo nastopil tudi član lonjerske Adrie Petelin, ki je po daljšem prisilnem premoru spet začel nastopati in si je na intenzivnih treningih nabral že precej moči za nastop v tako hudi konkurenci.

R. Pečar

TRENTO, 4. — V nedeljo bo na sporedu tradicionalna avtomobilska dirka v vzponu Trento - Bondone. Prijavilo se je 220 tekmovalcev, med katerimi je glavni favorit rekorder te proge Mauro Nesti.

ATLETIKA — ZA EVROPSKI POKAL

REPREZENTANCA JE SESTAVLJENA

V metu kladiva bo v italijanski reprezentanci tekmoval Goričan Podberščck

RIM, 4. — Italijanska atletska zveza je objavila seznam svojih tekmovalcev, ki bodo nastopili v polfinalu tekmovanja za evropski pokal. Kot je znano bodo moški tekmovali v Turinu 12. in 13. julija, ženske pa v Ludenskiedu 12. julija.

MOŠKI

100 m: Mennea
200 m: Mennea
400 m: Abeti
800 m: Fiasconaro
1500 m: Fontanella
5000 m: C lolo
10000 m: Fava
3000 m zapreke: Fava
110 m ovire: Buttari
400 m ovire: Ballati
palica: Dionisi ali Fraquelli
višina: Forno
daljina: Molinaris
troskok: Siega
krogla: Groppelli
disk: De Vincentis
kladivo: Podberščck
kopje: Cramerotti
4x100 m: Mennea, Guerini, Caravani, Benedetti, Curini, Albertin.
4x400 m: Abeti, Moroldi, Di Guida, Borgi, Cellerino, Magnani.
Rezerve: Arese (kap.), Riga, Lauro, Liani, Ferrari, Scartezzini, Zorn, Salvaterra, Simeon, Pappalardo, Coppellina, Rasori.

ŽENSKE

100 m, 200 m in 400 m: Gnecchi, Ongar, Nappi, Molinari, Miano.
400 m in 4x400 m: Govoni, Bolognesi, Rossi, Gnatta, Bottiglieri.
100 m ovire: Ongar
800 m in 1500 m: Pigni, Dorio, Cruciata
višina: Simeoni
daljina: Bottiglieri
krogla: Petrucci
kopje: Arienti
disk: Scagli
Rezerve: Gargano, Busso, Olivieri.

KOLESARSTVO — TOUR DE FRANCE

Tudi na cilju osme etape vsi tekmovalci istočasno

Zmagal je Angležž Hoban, drugi pa je bil (že četrtič) Van Linden - Merckx še vedno z rumeno majico

BORDEAUX, 4. — Tudi osma etapa sodi med tiste številne, na katerih privozi na letošnjem «Touru» na cilj skoraj vsa glavnina v enotnem času. Tokrat je zmagal Angležž Barry Hoban, zanimivo pa je, da se je že četrtič na letošnjem «Touru» uvrstil na 2. mesto Belgijec Van Linden.

Lestvica današnje etape:

1. Hoban (VB), ki je prevozil 134 km dolgo progo od Angoulema do Bordeauxa v 3.25'54" s p.h. 39,048 km/h. V njegovem času so nato sledili še:
2. Van Liden (Bel.)
3. Moser (It.)
4. Godefroot (Bel.)
5. Karstens (Niz.)
6. Bazzan (It.)
7. Gavazzi (It.)
8. Delepine (Fr.)
9. De Mayer (Bel.)
10. Cigana (Fr.)
11. Vianen (Niz.)
12. Allan (ZRN)
13. Antonini (It.)
15. Moneyron (Fr.)
14. Lievens (Bel.)

Na skupni lestvici dejansko ni bilo sprememb:

1.	Eddy Merckx (Bel.)	32.44'59"
2.	Moser (It.)	po 31"
3.	Pollentier (Bel.)	1'13"
4.	Thevenet (Fr.)	2'11"
5.	Van Springel (Bel.) in Poulidor (Fr.)	2'36"
7.	Gimondi (It.)	2'38"
8.	Van Impe (Bel.)	2'54"
9.	Battaglin (It.)	2'57"
10.	De Meyer (Bel.)	2'58"

ATLETIKA

RIM, 4. — V Furthu na Bavarskem bo jutri mednarodno tekmovanje v maratonskem teku. Nastopila bo tudi reprezentanca Italije.

Italijansko reprezentanco bodo sestavljali Accaputo, Angeletti, Butta, Cervigni, Tentorini, Ambrosioni, Abbate in Curcio.

TOTIP

1. —	prvi	1	1
	drugi	2	X
2. —	prvi	2	
	drugi	1	
3. —	prvi	X	1 X
	drugi	X	2 1
4. —	prvi	1	
	drugi	X	
5. —	prvi	2	X
	drugi	X	2
6. —	prvi	1	2
	drugi	2	1

ATLETIKA — NA POKRAJINSKEM PRVENSTVU

V četrtek tri prva mesta za športno združenje Bor

Dobra dosežka Tamare Vecchiet in Sonje Župančič

Nadaljevanje pokrajinskega prvenstva naraščajnic je prineslo še eno (predvideno) zmago Ireni Tavčar v metu krogle. Rezultat 9,34 m pa je tokrat nekoliko pod njenim poprečjem zadnjih tekmovanj. Morda velja tudi za to atletinjo, da je nekoliko prenasičena s tekmovanji, ki so se v zadnjem mesecu vrstila kot na tekočem traku.

Sprinterka Antoni je stoično sprejela tek na 200 m, kjer ni imela upov na prva mesta. V najboljšem primeru bi bila lahko tretja, dejansko pa je kot peta dosegla cilj. Čas pa ni bil tako slab in 27"3 pomeni celo nov osebni rekord. Stara znanka je bila za točno pol sekunde počasnejša! Rezultat tudi neizpodbitno dokazuje, da ta Borova tekačica napreduje in niti na 400 m rezultati ne bodo izostali.

Kot tretja predstavnica je Alma Gruden 800 metrov pretekla v času 2'52"8 in zasedla na pokrajinskem prvenstvu četrto mesto.

Če so naraščajnice morda zapravile eno prvo mesto, so ravnotežje vzpostavile deklice. Tamara Vecchiet in Sonja Župančič, ki sta prvič nastopali za Bor, sta dosegli dve zmagi z zelo dobrima rezultatoma. Prva je 3-kilogramsko kroglo sunila kar 9,08 m daleč. Spomnimo se lahko njenega nastopa na tekmovanju nižješolk, ko je zmagala s približno 7,50 m. Odlična je bila tudi Sonja Župančič, katere skok v daljino do 3,98 m je med najboljšimi v mlajši kategoriji v naši deželi.

To pa ni bilo vse. Manuela Čok je v starejši kategoriji osvojila 2. mesto v metu diska (15,88 m), nastopile pa so še Leonora Krevatin (daljina 2,96 m), Sandra Montanari (60 m 10"2) in Rosana Paoli (60 m 10"3).

Moški spol je bil v manjšini, tekmovalno pa še vedno uspešen. Igor Bigatton je v disku (za starejšo kategorijo) osvojil drugo mesto (27 m), Bruno Furlan pa je bil 3. v krogli (11,26 m). V daljino je Peter Paoli skočil 2,86 m.

k. b.

Amerikanec Connors (na sliki) bo danes v finalu mednarodnega teniškega turnirja v Wimbledonu skušal iztrgati prvo mesto rojaku Ashu

Že pred časom smo poročali, da je UEFA kaznovala angleško ekipo Leeds United z dvema sezonama prepovedi nastopanja na evropskih pokalnih tekmovanjih, zaradi izgredov, ki so jih povzročili navijači tega moštva v finalu tekmovanja za pokal evropskih prvakov, letos 28. maja v Parizu. UEFA je sedaj kazen znižala na eno sezono. Na sliki: tako so se morali pariški policaji 28. maja spoprijemati z angleškimi navijači

PLAVANJE

NA SVETOVNO PRVENSTVO

Danes odpotujejo italijanske plavalke

RIM, 4. — V Cali, v Kolumbiji, bo jutri odpotovalo devet italijanskih plavalk, ki se bodo tam udeležile svetovnega plavalnega prvenstva.

Deveterico sestavljajo: Laura Bortolotti, Paola Cesri, Antonella Roncelli, Cristina Grugni, Iris Corniani, Giuditta Pandini, Cinzia Rampazzo, Donatella Schiavon in Paola Morozzi.

BOKS

BUENOS AIRES, 4. — V teku so pogajanja za dvoboj med Monzonom in Valdesom. Če bodo pogodbo za to boksarsko srečanje, ki bi veljalo za naslov svetovnega prvaka srednje teže, tudi podpisali, ga bodo priredili verjetno v New Yorku ali pa v Parizu oz. Montecarlu.

OBVESTILA

Športno združenje Dom (Gorica) obvešča, da je vsak torek in četrtek od 20. do 22. ure na igrišču Dijaškega doma, Ul. Montesanto 84, Gorica, rekreacijsko igranje košarke.

* * *

Prosvetno društvo «Briški grič» iz Števerjana in športno združenje Dom iz Gorice obvešćata, da so treningi ženske odbojke dvakrat tedensko na odprtem igrišču Dijaškega doma v Gorici, Ul. Montesanto 84, in sicer:

ob ponedeljkih od 20. do 22. ure,
ob sredah pa od 21. do 22.30.

V primeru slabega vremena trening odpade.

* * *

Športno društvo Sovodnje odsek za judo, obvešča vse mladince na Goriškem, da se je že pričelo vpisovanje za treninge juda. Kogar to zanima, naj se vpiše pri odbornikih društva in sicer vsak dan od 20. ure dalje v stari šoli v Sovodnjah.

janko kersnik: **20.**

CIKLAMEN

Elza je bila v molčanju trdovratna; neprestano je zrla na svoje čipke, katere je pletla tudi nocoj, kakor navadno v prostih urah, pa vendar je bila videti nemirna; upala si ni pogledati Hrasta, akoravno je dobro čutila, da tudi on ne upira očesa v njo, nego da zre nepremično v tla.

«Kako ste se zabavali pri Zaloških?» vpraša doktor prvi, ne da bi dvignil glavo.

«Ah, prijetno je tam; družba je jako ljubezniva in meni simpatična,» deje Elza.

«Gospodične so zmerom dobre volje! Zlasti Vera, kolikor jo poznam. Pa — kavalerije ni bilo videti?»

Hrast je vprašal to z zlobnim naglasom.

«Jaz vas ne umem!» reče guvernanta.

«Čudno! Ne veste li, da imajo one gospice največ znanstva med oficirji, zlasti kavaleristi in artileristi. Ljudje pravijo, da je ni nedelje brez oficirja — v Zalogu namreč.»

«Mogoče,» pristavi guvernanta malomarno, «toda danes ni bilo nobenega. Tudi govorili niso o takih znancih.»

Doktor je vstal s stola. Ta pogovor, ki se je sukal krog drugih ljudi in ki njiju ni več zanimal, nego toliko, da sta besedovala, omogočil mu je, da je stopil k stekleni steni.

Ko bi bil govoril o svojih stvareh in o svoji ljubezni, ne bi se bil mogel ganiti.

«Krasen večer je to!» dejal je, ozrši se ven v mesečino.

Ona ni odgovorila; položila pa je pletenje v naročaj in zrla v jasno pomladno noč.

Hipno se zgane ter reče polglasno: «Ali veste, kaj se godi nocojšnji večer? To noč?»

«Ne, ne vem,» odgovori Hrast nekako začudeno ter se obne k njej.

«Seveda, pri vas ne znate tega; a pri nas v Nemcih —! Nocojšnja noč je Valpurgina noč,» zavrne ona skoro skrivnostno.

«Ah, čul sem o teh nemških bajkah; čudne reči se gode nocoj — da, da, jutri je prvi dan majnikov; nocoj pa živi vse, vse govori, vse se giblje v vsej prirodi, kamen in skala, leskov grm in star, ozebel macesen, marjetica v travi in vse, vse — in coprnice letajo nocoj po zraku, ka-li?»

«Nima li res nekaj čudnega — lepa prva majnikova noč?»

«Skoro da! A te bajke so umljive; vsa priroda vstaja zdaj, vse duhti in cvete — in ptički stavijo gnezda; povsod se budi novo življenje; tu ni čudo, da si je človek to po svoje tolmačil ter ustvaril si svoje pojme v teh skrivnostno delujočih silah. Mi imamo enake bajke v prostem narodu — toda Valpurgine noči ne poznamo; na njenem mestu je pri nas kresna noč.»

Guvernanta je bila vstala ter odprla malo okence; gorak južni veter je pihal čez gredice. Peščeno pot proti gradu pa je obseval mesec, tako da je bilo lahko videti, se li kdo bliža od tam cvetnjaku.

«Deževalo bode morda — kaj menite?» reče polglasno ter se skloni malo ven, oziraje se proti nebu; a takoj upre zopet pogled v Hrasta, poleg katerega je stala.

Njemu ni bilo treba storiti dveh, treh korakov do nje — kdo more trditi, da bi jih bil storil nocoj; zdaj pa je stala deklica poleg njega, skoro dotikajoča se ga.

On je slonel ob debelem, lesenem stebru ter naprestano in molče gledal ven; kam: ali v nebo ali proti gradu ali na pot, tega sam ni znal; čutil je le, da je ona poleg njega.

«Deževalo?» vprašal je ponavljaje njene besede.

In vtem je obrnil obraz k njej.

Guvernanta pa je slonela že zopet v oknu ter zrla kvišku v oblake, katere je gonil jug v redkih gručah po nebu.

«Elza!»

Rekel je to tako tiho, šepetaje, da je neumljivo, kako ga je mogla čuti; pa čula ga je dobro. Zganila se je malo, pa slonela venomer v oknu.

Ženska je čudna stvar. Ne govorite mi, da jo omami duhovitost, lepota, in da ji ljubezen šine kar tako z jasnega v srce — seveda, ljubezen! Duhovitost, lepota — smešno! Priložnost — ona jim je pogubna.

Doktor tudi ni vdrugič izustil njenega imena.

Položil ji je roko okoli pasa — strast, poltema in mamljiva vonjava cvetic, vse je vplivalo nanj; in v tem trenutku mu je slonela deklica na prsih, glasno ihteča, ter zakrivala obraz z obema rokama. Snel ji je roki raz lice ter poljubljal jo strastno. Pa izvila se mu je iz rok.

«Elza, recite mi, da me ljubite,» hitel je on, «kolikrat sem vas že prosil tega in vi veste, da vas ljubim bolj nego...»

«Stojte, doktor,» reče ona z lahkim smehljajem, «obljubila sem vam odgovor, toda prej moram vedeti, ali vam ga pristuje zahtevati!»

«Elza!» deje Hrast očitajoč.

«Ste si li popolno v svesti svoje ljubezni?»

«Kaj zahtevate, da vam jo dokažem?»

«Ničesar zdaj! Edini čas mi jo bo dokazal.»

«Jaz vas ne umem!»

Doktor res ni vedel, kam meri ona.

Guvernanta pa je stopila naglo v drugi konec cvetnjaka, kjer so nad toplico cvele mnogovrstne pozne rože. Odtrgala je malo cvetoč ciklamen ali korček ter vrnila se k doktorju. Gredoč mimo okna je pogledala ven na pot, da li nihče ne prihaja.

«Vzemite to cvetko, doktor! Ali veste, kakov pomen ima? O, tega ne veste! *Vdanost in potrpežljivost* — pomenja ta cvet. Hranite to rožo; in kadar vam bom podala drugo enako, tedaj...»

«Tedaj?» vzkliknil je on nestrpljivo.

«Tedaj vam odgovorim, ali pa mojega odgovora želeli ne boste!»

«Čemu to igranje!» ugovarja Hrast.

«Ah, vi se bojite kake romantične burke,» nasmehne se Elza, «verujte mi, nič romantike, nič poezije! Samo malo potrpljenja in nekoliko — stanovitnosti je treba!»

«Vi mi ne zaupate!»

«Potem bi vam tudi te cvetke ne ponujala!»

Stala je pred njim s sklenjenima rokama in zapeljivi smehljaj ji je igral na ustnih. Doktor se ni mogel premagati: objel jo je vnovič in zdelo se mu je, da sta drug drugega poljubila; pa zmoten je bil tako, da se je stoprav na Elze živahen opomin, katera je bila čula korake in govor od grada sem, vrnil na svoj stari sedež. Ona je vzela zopet pletenje v roke, Hrast pa je naglo spravil korčkov cvet v listnico. Toda svoje razburjenosti ni mogel tako naglo zmagati niti prikriti; ugodno je bilo, da sta se Bolè in Meden, katera sta malo trenutkov pozneje stopila v cvetnjak, še vedno živo razgovarjala o omenjeni hraščini.

Takoj potem je odšla guvernanta v grad po svojih opravilih.

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82

Naročnina
Mesečno 1.750 lir — vnaprej: polletna 9.500 lir, celoletna 17.500 lir.
Letna naročnina za inozemstvo 23.500 lir, za naročnike brezplačno revija «Dan» V SFRJ številka 1.50 din, ob nedeljah 2.— din, za zasebnike mesečno 24.— letno 240.— din, za organizacije in podjetja mesečno 30.—, letno 300.— din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 5. julija 1975

Za SFRJ Ziro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana, Gradišče 10/II nad. telefon 22207
Oglasi Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 250, finančno-upravni 500, legalni 500, osmrtnice in sožalja 250 lir. «Mali oglasi» 80 lir beseda Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri S.P.I.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel Izdaja in tiska ZTT - Trst

KAJ KOMENTIRA JUGOSLOVANSKI TISK

Pomen 4. julija dneva borca

Četrti julij, dan borca, pomeni začetek organiziranega oboroženega boja proti tujim zavojevalcem, v katerem so družno sodelovali vsi narodi in narodnosti Jugoslavije. S temi besedami ljubljansko DELO označuje enega izmed pomembnih državnih praznikov v Jugoslaviji 4. julij, ki bo zlasti letos dobil zelo slavnostno obliko praznovanja. O pomenu tega dne pravi uvodničar Dela, da se je v njem prekalilo tisto najdragocenejše, na kar tako pogosto opozarja predsednik Tito, da naj jugoslovanski narodi varujejo kot punčico svojega očesa — bratstvo in enotnost.

«4. julij pomeni tudi dan ki je odprl pot graditvi novih družbenih odnosov v skupnosti pobratenih in enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije. Borci in vsi, ki so sodelovali v narodno-osvobodilnem boju, so bili od vsega začetka trdno odločeni, da ne sme biti povratka na staro . . . že v samem boju je v Jugoslaviji nastajala podoba novega družbenega reda, ki naj bi porezal korenine vsakršnemu iskoriščanju, ki naj bi učlovečil človeka,» ugotavlja med drugim pisec uvodnika Dela ob dnevu borca.

Ves slovenski tisk pa tudi z veliko pozornostjo omenja pomemben dogodek v razvoju slovenske znanosti v povojnem času. To se kaže najbolj vidno v dejstvu, da ima Slovenija od 2. julija letos dve univerzi, saj se je ljubljanski pridružila tudi mariborska. Zbori slovenske skupščine so namreč na skupni seji 2. julija potrdili samoupravni sporazum o združitvi mariborskih visokih šol in višjih šol v univerzo. Mariborske visoke in višje šole so že doslej opravile pomembno poslanstvo. Nova univerza pa je pokazala svojo potrebnost in korist za ves severni del Slovenije in za razvoj slovenske znanosti nasploh.

Drugi jugoslovanski tisk se zaustavlja zlasti pri najbolj pomembnih mednarodnih dogodkih. Tako na primer zagrebški VIJESNIK obširno piše o pomenu in delu mednarodne konference žensk, ki se je končala v glavnem mestu Mehike. Na konferenci so prevladovala, kot ugotavlja VIJESNIK, vprašanja, kako doseči čimvečje sporazumevanje in sodelovanje pri prizadevanjih za splošni napredek, mir in razvoj sveta. Težišče vsega dela konference je bilo na boju proti vsakemu podrejanju in diskriminaciji ne samo žensk, pač pa proti človeku nasploh. Vijesnikova dopisnica iz Mehike zlasti poudarja, da se je po zaslugi trdnih stališč delegacij in neuvrščenih držav splošna razprava na konferenci spremenila v odločen boj za nov mednarodni gospodarski red. Prav tako so dobila na konferenci močno podporo vsa osvobodilna gibanja narodov, ki so žrtve neokolonialistične, imperialistične in rasistične agresije, najsi gre za Palestince, Čilence, za ljudstvo Angole in Južne Afrike.

Beograjska BORBA se podrobno ukvarja z najnovejšim položajem v Indiji in pri tem ugotavlja, da gre za dogodke, ki pomenijo zgodovinsko prelomnico. Nalet konservativnih sil opozicije je zaustavljen, ugotavlja BORBA

Indijska vlada in njena predsednica Indira Ghandi sta prešli v protiofenzivo, ki je hitro odprla možnosti za uresničitev celotnega in daljnosežnega programa družbenih in gospodarskih reform. Velika dežela Gandija in Nehruja v miru in dostojanstveno poskuša sedanje stanje spremeniti v odločilno prelomnico zgodovine. Že sami naslovi indijskih časopisov označujejo bistvo sedanjega dogajanja, pravi dopisnik BORBE v poročilih iz New Delhija: Indira Gandi je storila nove gospodarske ukrepe, kmetje brez zemlje dobivajo zemljo, omejena je vrednost nepremičnin. Taki in podobni naslovi zgovorno označujejo bistvo sprememb, ki se jih loteva vlada v notranjem življenju dežele. Delo, večja proizvodnost, disciplina so edino poroštvo, da Indija uresniči cilj, ki je star kot dežela sama, pravi na koncu pisec članka v BORBI.

Drugi beograjski dnevnik POLITIKA pa osrednji zapis namenja delu konference o evropski varnosti in sodelovanju v Ženevi. Ko pisec ugotavlja, da je treba zgladiti samo še nekatere nebistvene stvari pa da bi sprejeli odločitev o sklepnem delu konference v Helsinkih, opozarja na zaviralno delo velikih sil. Stanje v Evropi je danes tako, pravi, da niso ogrožene niti postojanke niti koristi velikih sil. Nasprotno malim državam ni zadosti zajamčena njihova varnost, saj so izpostavljene raznim oblikam pritiska, še posebej zaradi velikanskih količin jedrskega orožja blokovskih sil. Zato bi te sile lahko storile tisto, kar od jih pričakujejo in sicer, da privolijo v najbolj minimalne oblike splošnega nadzorstva vsaj nekaterih njihovih vojaških dejavnosti kot so najava vojnih manevrov in navzočnost opazovalcev na njih. Velike sile razpolagajo s tako velikimi vojaškimi sredstvi, da njihova varnost ni prav nič prizadeta, če se nadzor nad manevri izvaja 200 ali 300 kilometrov v globino. Tisto, na kar zlasti opozarja pisec članka pa je dejstvo, da je konferenca v Ženevi pokazala, kako obstajajo vidne razlike med cilji velikih sil in življenjskimi interesi majhnih, zlasti neblokovskih držav.

DRAGO KOŠMRLJ

Las Vegas zaradi dežja pod vodo

Po več dnevih neprestanega dežja so hudourniki okoli tega ameriškega mesta močno narasli in dejansko poplavili mestni center. Vodni val je na nekem trgu dobesedno «odplavil» več kot sto parkiranih avtomobilov. Zaradi poplav je mesto, ki velja za «ameriško zvezno igralnico in zabavišče» utrpelo veliko škodo prav ob dnevu, ki ga v ZDA proslavljajo kot državni praznik 4. julija. Te dni so namreč igralnice in zabavišča bili prepolni obiskovalcev

ZAKAJ SE VSE VEČ MLADINE VDAJA «UMETNEMU RAJU»

Korenine narkomanije v ustroju in napakah sodobne družbe

V kratkem vladni zakonski odlok o mamilih, ki naj bi korenito spremenil sedanji zakon?

RIM, 4. — Aretacija Marca Pannelle, ki je javno kadil cigareto prepojeno s hašišem in odmev, ki ga je dogodek imel v italijanskem tisku, je vzbudil kalne vode italijanskega političnega življenja, ki se začenja zanimati tudi za to iz dneva v dan pereče vprašanje. Predsednik senata Giovanni Spagnolli je danes zjutraj sprejel delegacijo «Italijanskih solidarnostnih centrov», ki so ga večkrat pismeno in ustno opozorili na to pereče problematiko.

Komisiji za pravosodje in za zdravstvo se namreč že dalj časa ukvarjata z zakonskim osnutkom, ki korenito spreminja dosedanjo zakonodajo. Točneje gre za dva zakonska osnutka, ki sta ga predložila pred tremi leti vlada in demokrščanski senator Torelli in ki ju komisiji usklajujeta s številnimi popravki, ki so jih predložili predstavniki vseh političnih skupin. Senator Spagnolli je s tem v zvezi poudaril, da sta komisiji opravili že dober del dela in sta se lotili nekaterih osnovnih vprašanj, kot so kriteriji za sestavljanje lestvice o škodljivosti mamil, naloge vlade, dežel in krajevnih ustanov, uzakonitev mamil v medicinske in terapevtske namene. Kaže, da bo predhodno delo opravljeno do konca julija in da bo nato lahko zbornica začela preučevanje združenega teksta. Spagnolli je tudi zagotovil, da osebno sledi parlamentarni poti zakona, ki je tako velikega zdravstvenega, humanitarnega in socialnega pomena.

Podtajnik za zdravstvo Foschi pa je danes sprejel delegacijo turinske katoliške skupine «Abele», ki je pripredila protestno gladovno stavko v eni središčnih turinskih ulic. Foschi je uvodoma poudaril, da odločno obsoja način, kako radikalna stranka obravnava to vprašanje, zlasti pa izzivalne nastope Marca Pannelle. Vsekakor pa je bil podtajnik mnenja, da gre vprašanje korenite preosnove zakona rešiti takoj, predvsem pa ukiniti zakonski pregon narkomanov. Podtajnik je tudi omenil možnost začasnega zakonskega odloka, gi naj bi obravnaval in reševal najbolj pereče problematiko, dokler ne bo parlament odobril popolnejšega in bolj zapletenega zakonskega osnutka, o katerem razpravlja. Zajamčil je nadalje, da bo osebno posegel pri ministrskem predsedniku, da vlada čimprej preuči to možnost.

Kot je razgibala kalne vode italijanskega političnega življenja izzivalna demonstracija Marca Pannelle, tako vzbuja čedalje več zanimanja manifestacija sedmih fantov v Turinu. Demonstranti, med katerimi je nekaj bivših narkomanov, so pred tednom dni začeli gladovno stavko na Trgu Solferino v Turinu, da bi opozorili prebivalstvo in vse prostojne oblasti na vprašanje mamil. Med drugimi je danes osebno izrekel svojo solidarnost don Giovanni Franzoni, bivši rimski opat, ki je zaradi svojih naprednih stališč prišel navzkriž z Vatikanom. Don Franzoni je v pogovoru s časnikarji med drugim poudaril, da je narkomanija socialna bolezen, ker so njene korenine v ustroju naše družbe, v njenih sporih in v nerešenih vzrokih napetosti. Pojav ni torej nakljućen in ni posledica neke družbene lahkomiselnosti na eni strani in nezadržne slabosti na drugi. Družba, ki je osnovana na profitu, ni mogla prezreti tržišča mamil in zaslužka, ki se ji je obetal. Prekupčevalci in razpečevalci mamil niso narkomani, kot se prekupčevalci orožja ne vojskujejo, pač pa vsiljujejo vojno revežem. Prav zaradi tega je nujno odločno udariti po vseh mafijskih organizacijah, krajevnih in mednarodnih, ki so odgovorne za ta in za vrsto drugih zločinov. Hkrati pa je treba streti tudi politična kritja, ki omogočajo razpečevalcem, da delujejo nemoteno, čeprav so proizvodni kraji in poti razpečevanja dobro znane.

V problemu, ki ga je don Franzoni nakazal v skopih besedah, je tudi bistvo vprašanja narkomanije, ki je le eden od tolikih pojavov, pa čeprav najbolj moreč, ki izvirajo iz našega družbenega ustroja. Dejanski problem ni torej le zdraviti narkomana in, seveda, njegovo družino, pač pa korenito spremeniti družbeni ustroj, v katerem se najsibkejši čutijo odbite in se zato zatekajo k sanjskemu svetu mamil.

POHLEP PA TAK

Kazensko sodišče v Hamiltonu (Ohio) je danes spoznalo za krivega pokola moškega, ki je ubil 11 sorodnikov, da bi vnovčil zavarovalno polico.

Morilec, 41-letni James Ruppert, je upal, da bo lahko obogatel in si privoščil boljše življenje, če bo lahko vnovčil življenjsko polico, ki so jo njegovi sorodniki sklenili z neko zavarovalnico. Ne da bi si postavljal prevelikih problemov vesti, je možakar ubil mater, brata, sestro in osem nečakov, nato meni nič tebi nič odhitel na zavarovalnico, da bi vnovčil polico.

Kljub temu je pred sodiščem poudaril, da se nima za zločinca, češ da ni vedno povsem priseben. Zato bi mu po njegovem mnenju moral soditi zbor treh sodnikov, ne pa porota.

Po tem izvajanju sodeč je možakar priseben, tako priseben, da se hlini norca, da bi si rešil življenje. Ni pa naš namen, da bi mu sodili, za to naj poskrbi ameriško sodstvo, menimo pa, da bi bralcem lahko dali tale nasvet: tudi če si z vsem srcem želite obogateti, ne imejte Rupperta za zgled, metoda Sindona je veliko bolj donosna.

NAREDNIK-SINDIKALIST PRED VOJAŠKIM SODIŠČEM

Množični protesti v vojašnicah po aretaciji narednika Sotgiuja

Forlani megleno obljublja spremembe - Polemična izjava poslanca Anderlinija - Proces proti demokratičnemu narednika bo v torek

RIM, 4. — Proces po hitrem postopku proti aretiranemu narednika vojaškega letalstva Giuseppu Sotgiuju so odložili na torek. Zahtevo sta postavila narednikova branilca dr. Sotgiu in Marotta.

Morda je to prvi uspeh pritiska, ki ga izvaja več kot 26 tisoč letalskih podčastnikov in zajema že druge rodove italijanske vojske, kjer prehaja v dejansko protestno vrenje zaradi nedemokratičnih disciplinskih in drugih odnosov v italijanski vojski, kjer še vedno velja geslo, da se «ustava ne sme pojaviti v vojašnicah».

V Bariju je več kot 60 odstotkov vojakov mestnih kasarn zavrnilo obrok hrane in s strogo tišino manifestiralo v znak solidarnosti z narednikom Sotgiujem in vojakom Barbero, iz Milana, ki so ga karabinjerji zaprli, ker je na avtobusu mrmral motiv pesmi «Bandiera rossa» in «Bella ciao». Za oba zahtevajo takojšnjo osvoboditev in splošno demokratizacijo vojske.

Vre prav tako med podčastniki letalstva, ki so po vsej Italiji, na vseh letališčih, izvedli protestne akcije, kot je zavračanje hrane in večurno molčanje. Obe dejanji sedanji disciplinski pravilnik označuje nič manj kot «upor». Protestirali so celo podčastniki v vojaških oporiščih NATO pri Vicenzi in Chioggii.

Narednika Sotgiuja so aretirali karabinjerji na Trgu Venezia, v Rimu, ko je skupno z drugimi 300 podčastniki tiho hodil pred oltarjem domovine in delil letake, v katerih pozivajo vlado, naj spremeni disciplinske in normativne uredbe vojske, skratka, naj jo posodobi. Podčastniki so opazili, da jih nekdo snema s filmsko kamero. Bili so v civilu. Na vprašanje, kaj delajo, so neznanci odgovorili: «Časnikarji smo», drugi pa še «To je naš hobby». Sotgiu pa je neznancem, ki so se pozneje izkazali za preoblečene karabinjerje, zabrusil: «Sram vas bodi». Za te besede bi moral, po miselnosti nadrejenih organov vojaškega sodstva obsedeti 7 let v ječi. Aretacija tega podčastnika, brata desetih bratov iz revne družine na Sardiniji, kateri je pošiljal ves svoj zaslužek, je dokazala, da je mera polna. Sedaj v vojašnicah vre, kar je — seveda — prestrašilo vrhove vojske in same vlade. Minister za obrambo Forlani (KD) je nemudoma sklical parlamentarni komisiji za obrambo in z njima obiskal letalsko oporišče pri Grossettu. Tu je spregovoril članom komisije in, med drugim, obljubil, da bo «treba poskrbeti za ljudi» z novimi disciplinskimi uredbami, z novimi plačami in normativo...

Z izjavo za tisk je ministru odvrnil senator Anderlini, pristaš neodvisne levice, ki ga je spomnil, da je njegova skupina že pred dvema letoma predložila zakonske osnutke za posodobljenje in demokratizacijo vojaških pravilnikov in odnosov nasploh. Vlada je na vse te predloge vedno bila gluha, sedaj pa je priložnost, da pokaže, če ima kaj politične volje. Anderlini je dejal, da bo na seji načelnikov parlamentarnih skupin zahteval, naj začnejo v zbornici z razpravo o teh zakonskih predlogih.

* * *

K dogodku bi se upali dodati le nekaj vrst komentarja. Da je italijanska vojska nesodobna in tudi zato neučinkovita, ni državna tajnost. To vedo vsi, ki so samo enkrat bili v njenih vrstah. Čudno je pa da je roka vojaške pravice tako bliskovito segla po vojaku, ki je mrmral partizansko pesem in podčastniku, ki se je zavzemal za svoje sindikalne pravice. Take bliskovitosti ni nihče opazil, ko so se v vojski vgnezdili odkriti sovražniki republiške ustave ali prijatelji fašističnih prevratnikov, kot je bila «Vetrovnica». Niti nismo zabeležili vesti, da bi odkrili, kdo daje fašistom širom po Italiji na stotine ročnih granat SRCM, s katerimi sejejo smrt na ulicah in trgih. Tudi zato je treba italijansko vojsko korenito spremeniti. Da bo res vojska Republike Italije.

Na pontabeljski cesti umrl narednik openskega tankovskega odreda

VIDEM, 4. — Narednik Donato Spadaro, 21-letni narednik iz Berlette (Forlì), ki je služil vojaški rok na Občinah pri tankovskem odredu «Piemonte cavalleria», je umrl v svojevrstni nesreči na pontabeljski cesti. Podčastnik se je s svojim tankom vračal v Trst po orožnih vajah pri Pordenonu, ko je oklopnjak zavozil s ceste in se prevrnil ter zmečkal nesrečneža.

Obsojen gestapovec

V Hamburgu so obsodili na dosmrtno ječo bivšega gestapovskega poveljnika v Varšavi, Ludwiga Hahna. Dolžijo ga, da je sokriv za umor in deportacijo najmanj 230 tisoč poljskih Judov in antifašistov. Pred dvema letoma so zločinca, ki je sedaj star 66 let, obsodili na 12 let ječe zaradi drugih zločinov v Varšavi

Trideset let

(Nadaljevanje z 2. strani)

zahteval obsodbo, ki naj zadosti staršem, javnemu mnenju in zlasti spominu nesrečne Argelie. Njegov predlog — 30 let zapora, 3 leta internacije v umobolnici — je izzval negodovanje med publiko, ki je hrupno zahtevala dosmrtno ječo in celo smrtno kazen. Zato je dr. Tavella objasnil, da je zaradi delne umske neprisebnosti to najvišja kazen, ki jo dopušča zakon «Za Loggio sem zahteval in dosegel dosmrtno kazen, v tem primeru pa je najbolj pravično . . .»

Branilec odv. Santoro, ki je uradno branil morilca, je izrazil svoje nezadovoljstvo za zadržanje svojega klienta, ki blati spomin žrtve in dejal, da razume tragedijo staršev, kot jo razume vsak družinski oče. To pa še ne pomeni, da ni treba trezno presoditi odgovornosti Stancicha, pri čemer je pričel dokazovati, tudi prepričljivo, da morilec ni bil priseben. Umora ni pripravil, saj je šel peš brez avta, s katerim bi lahko pobegnil, ženi je povedal h komu je namenjen in končno ni niti poskusil pobegniti po umoru. Tudi sodni izvedenec je ugotovil, da je delno neodgovoren za svoja dejanja, kar je tudi sam odvetnik lahko ugotovil v pogovoru s svojim klientom. Tudi njegova mati je bila v umobolnici in njegov um je bil omračen od alkohola. Ni pa bil sadist, kot Benito Loggia, saj stalno ponavlja da «živi s stalnim spominom na svojo ljubljeno Argelio», katero je res imel rad, kot lahko ljubi poblaznel človek. Ni poskusil umoriti očeta, je še dejal odvetnik, ni poskusil pobegniti, čeprav je imel nekaj minut časa.

Jasno je torej, je zaključil odv. Santoro, da je umsko nepriseben, kar je treba upoštevati pri razsodbi, ki mora biti stroga in pravična, vendar mora odgovarjati zakonom in ne javnemu mnenju.

Po krajših posegih odv. Ghezzija in spet odv. Santora je predsednik Corsi vprašal Stancicha, če ima še kaj povedati v svojo obrambo. Morilec je molče gledal v tla in jokal. Še eno uro čakanja na razsodbo in njegova usoda je bila zapečatena: ob upoštevanju delne umske neodgovornosti 30 let ječe, vsaj 3 leta umobolnice, plačilo škode, zaplemba premoženja, izguba očetovske in moževe oblasti. Publika je negodovala, Stancich pa ni niti mrdnil.

VLOGA ŠPANSKIH ODVETNIKOV ARIASU NAVARRU

Odpraviti diktaturo

Podpisniki pomembnega dokumenta zahtevajo ukinitev izrednega stanja, odpravo represivnih ukrepov, amestijo za politične jetnike in priznanje vsem narodom pravice do samoodločbe

MADRID, 4. — Skupina 254 odvetnikov iz vse Španije je včeraj izročila ministrskemu predsedniku Ariasu Navarru vlogo, v kateri zahteva ukinitev izrednega stanja v baskovskih pokrajinah, ukinitev smrtne kazni in pravico do samoodločanja za vse španske pokrajine. Vlogo so podpisali najbolj znani španski odvetniki, med katerimi Joaquim Ruiz Jimenez, Anton Canellas, Leopoldo Torres, Jaime Cortezan Jaime in Pedro Miralez, Fernando Sagaseta, Jose Maria Compains, Jose Reventos, Jose Sole Barbera in Jose San Martin.

«Za sedanji politični položaj v Španiji — piše v dokumentu — je značilno zaskrbljujoče stopnjevanje represije in nespoštovanja osnovnih človeških pravic».

«V zadnjem letu — nadaljuje vloga — smo bili priča presenetljivemu stopnjevanju represivnih ukrepov, proglasitev izrednega stanja v baskovskih pokrajinah pa je služila le za ustrahovanje civilnega prebivalstva. Enotam «guardie civil» so se pridružile tudi polvojaške skupine in oboroženе tolpe skrajnodesničarskih organizacij, ki nemoteno ustrahujejo in izsiljujejo prebivalstvo zaradi pasivnosti pristojnih oblasti».

«Omenjene skrajnodesničarske škvadre — nadaljuje dokument — se «izkazujejo» z vandalskimi izpadi in napadi na nezaščiteno prebivalstvo, ne da bi policija čutila dolžnost, da poseže. Prepričani, da jim ne bo nihče skrivil lasu, so nasilneži oropali marsikatero družino aktivistov baskovske rodoljubne organizacije ETA in drugih demokratičnih organizacij, zažgali domove nekaterih vidnih demokratov, pretepli nekaj ljudi in poskusili ugrabiti nekaj rodoljubov».

Odvetniki nadalje poudarjajo, da so omenjene skupine 12. maja v Bilbau imele javno manifestacijo, med katero so delile letake z grožnjami proti demokratom. «Med demonstracijo — nadaljujejo odvetniki — so nasilneži zažgali devet avtomobilov s francosko evidenčno tablico, ne da bi policija, ki je mirno gledala njihove izpade, posegla».

Dokument obravnava nato položaj jetnikov, ki so bili obsojeni na smrt, ali za katere so javni tožilci zahtevali smrtno kazen in katerih je trenutno deset.

Odvetniki odločno poudarjajo, da z nasiljem ni mogoče reševati hudih problemov družbenega in političnega značaja, ki tarejo Španijo. Proglasitev izrednega stanja ali strogi represivni ukrepi le zaostrujejo položaj, medtem ko bi demokratizacija države lahko omogočila španskim narodom, da najdejo način skupnega življenja in sodelovanja.

Dokument se zaključuje z zahtevo po takojšnji ukinitvi vseh represivnih ukrepov, ukinitvi posebnih civilnih in vojaških sodišč, odpravi smrtne kazni, splošni amnestiji za politične jetnike in priznanju pravice vsem španskim narodom do samoodločbe.

V Francovi Španiji je to prvi primer tako velikega števila odvetnikov, ki se obrača neposredno na ministrskega predsednika in to z zahtevami, ki bi lahko pomenile korenito preobrazbo za okostenelo špansko diktaturo.

Kapverdski otoki danes neodvisni

LIZBONA, 4. — Na Kapverdskih otokih se začenjajo svečanosti ob proglasitvi neodvisnosti otočja, ki je doslej bilo portugalska kolonija. Svečanosti kronajo tudi formalno že dogovorjeno neodvisnost, ki so jo volivci pred nekaj dnevi potrdili s plebiscitarnim glasom za osvobodilno fronto PAIGC, ki je na oblasti v že neodvisni Gvineji - Bissau.

GOVORICE O SPLOŠNI STAVKI IN MOŽNI «GOLPE»

Zaradi sindikalnega spora močna napetost v Argentini

Vlada predsednice Isabelite Peron noče sprejeti delovnih pogodb, ki so jih že podpisali industrijci in sindikati - Atentati v Buenos Airesu

BUENOS AIRES, 4. — Kakšne so perspektive za Argentino, odkar jo z nespretno roko vodi bivša barska plesalka, predsednica Isabelita Peron? Stanje v argentinskih mestih je do skrajnosti napeto. Množijo se stavkovne akcije v vseh vejah gospodarstva, v Cordobi in Rosariu, kakor tudi v predmestju prestolnice, so sindikati že oklicali splošne stavke, množijo se spopadi s policijo, ki delavcem — skladno z zakonom o zasedbenem stanju — ne dopušča dohoda v središča mest. Medtem pa poveljniki treh rodov vojske zasedajo nepretrgoma že več dni in sumljivo pogostoma zagotavljajo zvestobo vladi in parlamentu, medtem ko krožijo v političnih krogih glasovi o možnosti, da bi vojska izvedla državni udar. Nepresta-no zaseda tudi parlament, v katerem peronistična večina zagotavlja javnosti, da je nemogoče sprejeti zahteve sindikatov po mezdnih povišikh, češ da bi to pomenilo konec argentinskega gospodarstva, ki ga pretresa globoka kriza.

Več dni zasedajo že predstavniki vlade in sindikalne CGT (ki je peronistična, vendar napredno usmerjena), a je dogovor skoraj nemogoč zaradi nepopustljivosti Isabelitiniga miljenca, ministra za gospodarstvo Rega. Sindikati zahtevajo od vlade predvsem to, naj ratificira sindikalne pogodbe, ki so jih pred tedni že sprejeli industrijci. Te pogodbe določajo poviške mezd, ki ustrezajo stopnji inflacije — tudi do 180 odstotkov.

V Buenos Airesu krožijo že govorice, da se spontane splošne stavke po mestih utegnejo v najkrajšem času spremeniti v vsedržavno splošno stavko, ki bi paralizirala celotni državni aparat. Govori se, da utegne CGT napovedati tako stavko za zadnje tri dni v tednu (od sobote do ponedeljka).

V argentinskem glavnem mestu jača napetost tudi terorizem skrajno desnih skupin. Včeraj je bomba v nekem baru ubila dve osebi, ranila pa sedem. Verjetno je bila namerjena uradom nekega radikalnega voditelja v istem poslopju. Druga bomba je eksplodirala na sedežu KP Argentine v periferiji. Smrtnih žrtev ni bilo, pač pa večja materialna škoda.

REORGANIZACIJA ITALIJANSKEGA DRŽAVNEGA LADJEVJA

«Beli sloni» odhajajo v pokoj

Prekooceanska parnika «Michelangelo» in «Raffaello» čakata na kupca

RIM, 4. — «Bela slona» ali tudi «vodnjaka brez dna» — tako so v ožjem krogu imenovali dve največji italijanski potniški ladji, «Michelangelo» in «Raffaello», prekooceanska dvojčka, stara komaj deset let, ki sedaj v sidriščih čakata na kupca, če se bo sploh kdaj pojavil, morda v obleki arabskega šejka ali pa ameriškega magnata. Niti ni izključeno, da bodo ladji spremenili v «plavajoča hotela» ali kaj podobnega, saj sta ena izmed najmanj gospodarsko donosnih dejavnosti italijanskega javnega ladjevja.

Ko so ju zgradili, bilo je leta 1965 (eno v Genovi, drugo v tržaškem Sv. Marku) sta stali 45 milijard lir vsaka. Ali vsaj približno toliko, kajti točnega stroška niti samą vodstva Finmare ne vedo. Danes veljata obe, na osnovi izračuna iztržka po demontaži (torej «staro železo»), kakih deset milijard. Obe skupaj. Vendar je država z njima prihranila, ker že dobro leto dni na ploveta po oceanih, kakih 39 milijard lir. Toliko sta ladji namreč imeli letnega deficita. Tudi dolgov zaradi amortizacije ladij ne manjka: znašajo 45 milijard lir. Skratka, srečen, kdor se jih znebi, revež kdor jih bo kupil.

Ta ukrep uvaja dejansko začetek reforme javnega ladjevja, ki ga je začel minister Gioia po dolgih sporih s sindikalnimi organizacijami. Po tem načrtu bi morali obnoviti italijansko javno ladjevje za skupnih 1159 milijard naložbe kapitala za izgradnjo pretežno tovornih ladij.

S tem v zvezi je zanimivo, kar trdi predsednik družbe «Finmare», socialist Paolicchi, da ne bodo odpuščali mornarjev, pač pa samo stimulirali njihovo prekvalifikacijo.

V zvezi z restrukturacijo javnega ladjevja potekajo v vrhovih javne finance «veliki manevri» združevanja in stapljanja družbenih deležev raznih javnih podjetij, kar ustreza konceptu «lotizacije» javnega kapitala v Italiji.

Tako so ravnokar ustanovili mešano podjetje «Almare», kjer bo kapital za 51 odst. v rokah «Finmare», 25 odst. v rokah EFIM in 24 odst. v rokah zasebnega Lolli Ghetti. Družba bo imela sedem tovornih ladij. Še ta mesec bodo ustanovili še dve družbi: ena med «Finmare» in «Finsider» (za prevažanje rudnin), druga pa z EGAM. Prvi bo ime «Ferromare» (10 ladij), druga pa bo odkupila ladjevje zasebnega genovskega ladjarja Fassia, ki jo sedaj že nadzoruje EGAM. Končno bodo z ZDA ustanovili mešano družbo za prevažanje ameriškega žita v Italijo. Imenovala se bo «Continentale italiana». Ta bo imela šest ali sedem ladij. Septembra bo Finmare ustanovila ladjarsko družbo skupaj z «Montedison», odprto pa je še vedno vprašanje prevoza nafte in ladjevja, ki ga sedaj upravlja ENI.

Glavno vprašanje, ki ga reorganizacija javnega ladjevja, ne rešuje, pa je odnos ladjarstva in novih načrtov do italijanskega ladjedelstva, ki je še vedno «pastorka» mornariške politike države, ki je zanjo značilno, da ima nad 80 odst. svojih mej na morju. Minister Gioia sicer trdi, da je kapaciteta italijanskih ladjedelnic taka, da bodo zmogle to, pa tudi načrt za obnovo vojaške mornarice (za skupnih tisoč milijard), vendar sindikati v to resno dvomijo, če vlada ne bo korenito posegla

Zaenkrat pa je namen vlade le financiranje dokov in znanstvene raziskave.

STOCKHOLM, 4. — Zahodnonemški kancler Helmut Schmidt je prispel danes na dvodnevni obisk na Švedsko. Po uradnem kosilu v stockholmski vladni palači je Schmidt odpotoval s švedskim premierom Palmejem v njegovo osebno rezidenco, kjer bosta nadaljevala pogovore.